

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. 2.

జెన్న పట్టణము 1915 నం. నవంబరు నెల 4 వ తేది గురువారము

No 185

నంపుటము. ౨

రాక్షస నామ సంవత్సర ఆశ్వయుజ బహుళ ద్వాదశి ౧౨.

సంచిక ౧౮౫

అందమైన 1916 క్యాలండరు.

ముద్దులొలికెడి మోహనాంగి సౌందర్యము, లావణ్యము, ముగ్ధత్వమూర్త్యుముగ లిఖించబడినవి. దీనివలన 81 వ తేదీ లోపున కొకసారిగ పాఠకుల రూపముల విలువగల మామందుల గొనువారలకు క్యాలండరు విడిచిపెట్టబడును.

పోస్టు ఖర్చులకై అణాచీటిని పంపవలయును.

ఇతరులకు వి. పి. ఖర్చులతో 0-4-0; 12-కి వి. పి. ఖర్చులతో రూ. 1-12-0.

అమృతాంజనము నొప్పులకు సిద్ధామృతము.

చక్కని డబ్బీతో రూ. 0-8-0; డబ్బీ 1-కి రూ. 5-4-0.

తామర తైలము	పండ్ల పొడి	మోహినీ తైలము
డబ్బీ 1-కి 0-4-0.	డబ్బీ 1-కి 0-2-0.	సీసా 1-కి 0-12-0.

పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము. అనేక చోట్లలో విక్రయింపబడును.

అమృతాంజనము డిపో,

109 ఫ్రేరి రోడ్డు, బొంబాయి. 6 తంబుశెట్టిపేథి, మద్రాసు.

కాయధమునల క్యాలండరులు కొద్ది ప్రతులు ముద్రింపబడుచున్నవి. దరఖాస్తులను వెంటనే పంపుకొనిన యాచార్యము గలుగఁను.

ఆకాశ విమానములు.

వీనిని గురించి యిదిగఱ కెరకును తెలుగులో వ్రాసి యుండలేదు. ఈ గ్రంథమును విమానముల నిర్మాణము, అవి ఆకాశమున సంచరించువిధము, వీనిలోని భేదములు చక్కగా వివరింపబడినవి. విమానముల పటములు చాలకలవు. వెల 0-8-0

గౌతమ బుద్ధుఁడు

ఇందు సులభ శైలిలో బుద్ధుని చరిత్ర మంతయు వచన రూపమున మిగుల రసవంతముగా వ్రాయబడినది. బుద్ధుని పటములు గలవు. 0-4-0

పాలపత్తి రామమూర్తిగారు. టీవరు-మిషను కాలేజీ, గుంటూరు.

ఆదిపద్మికాన లేక జున్ను

తులం 1-కి రూ. 3-4-0

కస్తూరి తులం 1-కి రూ. 20-0-0

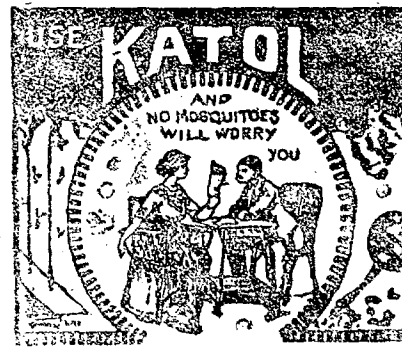
కుంకుమ పువ్వు తులం ౧-కి రూ. 2-0-0.

గోరోజనము " " 7-0-0

రసభసమ్మ తులం 1-కి ఆరూప 0-10-0

అమృతాంజనము డిపో బొంబాయి అండ్ మద్రాసు.

నల్లులను దోమలను నశింపజేయునది

మనుష్యులకు వర్తకపాదము దోమలు, నల్లులు, చిరుటలు, చీమలు, ఈగలు మున్నగు పురుగుల బాధల నుండి పోలగించ బడుదురు. ప్రపంచప్రసిద్ధి పడిన జపాను పారిచీ తయారు చేయబడినది.

కాటోల్ పాదరు
నల్లులు, చీమలు, ఈగలు, చిరుటలు మున్నగు పురుగులను యిట్లుచేయు పురుగుల నశింపజేయును. టీవ 1-కి అ. 0-5-0
కాటోలు వత్తులు
దోమలను, ఈగలను నశింపజేయును పారదోలును. 210 కట్టలుగల పెట్టె 1-కి అ 12
మీ ఆరోగ్యవ్యాధులకు చీమలను చిడక టిండ్లమును నల్లులను, దోమలను, పుష్పకేటీలను చిమరులనుండి కాపాడును. పేరు, ప్రఖ్యాతి మలేషియా, ఆంగ్లాండు రాజ్యండ్ కాటోలు నిష్పాదించుచున్నది. ఒక పాక ప్రభుత్వం విశేషముగా ఆదితీక నిమిషముల నుండి వేరకు. అనేక వస్తుప్రదర్శనముల నందు అనేక బహుమతులను గొప్ప బహుమతులను పొందినది. అజుమి అంకు కంపెనీ, ఒక పాక, జపాన్ వారిచే తయారైనది. పాదరూపములు ముదిరియాయుటగాను అగ్రజాతీయ రోజున కంపెనీను పట్టెటూర్లనుండి గాని మిగతా లను వికరగాను పోర్టు, కత్తా, విడివిడిగా వ్యాపించవలయును.
సోలు వీజెంటు:
16 వైవాబులు రోడ్డు మదరాసు.
1888

మోటారుబండ్లు నడుచుచున్నవి.

టయిముల వివరము

కాకినాడనుండి ప్రతిదినము ఉదయం 7 గంటలకు బయలుదేరి కోటిఫలి 9 గంటల 30 నిమిషములకు చేరును. తిరిగి కోటిఫలిలో 10 గంటలకు బయలుదేరి కాకినాడ 12 1/2 గంటలకు చేరును. మరన్ని యీనెల లోగే తేదీనుండి సుధ్యావ్సము ౧-3౦ గంటలకు బయలుదేరి వ్రాక్షారామము 3 గంటలకు చేరును తిరిగి వ్రాక్షారామమునుండి కోటిఫలి వెళ్లకనే 8 1/2 గంటలకు బయలుదేరి గో గంటలకు కాకినాడ చేరును. ఉదయమున కోటిఫలికి వెళ్లుబండికి ర౧-౨-౦ చార్జి వసూలు చేయబడును. ప్రోవలో యెక్కడ ఎక్కినను దిగినను అదేచార్జి చేయబడును. సుధ్యావ్స వ్రాక్షారామములోనుండి ర౧-౧౩-౦ చార్జి చేయబడును. ప్రోవలో యెక్కడ ఎక్కినను దిగినను అదేచార్జి చేయబడును. ప్రతిరోజున బయలుదేరు బడ్డకు కాకినాడ లో పావ్వరలోడ్డున కంలెనకు సమీపముగా నున్న ఆచంట ను బార్పారాయుడుగారి పేరికిలప ఆఫీసునంద ౨౦ గంటలకు ముందుగా టికెట్టులు అమ్మబడును. మరన్ని ప్రాతముననీ పల్ ఆఫీసు ఎరుటగానున్న మోటారు ట్రాన్సిటుకంపెనీ వద్ద బండి బయలుదేరు కాలమునకు 1/2 గంటముందుగా టికెట్టులు విక్రయించబడును. నలుగురు మానవోనే సామాన్య మోటారుకార్లు అద్దెకు తీర్చబడుచున్నవి. ఇందును గురించి కేటకుగాని కెజిటర సంజాయ్ పిరిగాని కోరువారు అరణా పోస్ట్ అఫీసులకు పంపిన బడయగలరు.

ఇంగ్లీషు మోటారు ట్రాన్ సిట్టు

కంపెనీ, కాకినాడ

The English Motor transit Company.
Automobile Engineers
Proprietor, A. SUBBARAYADU
COOANADA.

Amrutanjani

Best Indian Pain Balm.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము
చక్కని డబ్బీతో నహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0.
తలనొప్పులనూర్చును, వాయువుబోట్ల పోగొట్టును
చర్మపుంజుల బారదోలును. పోట్లపోగొట్టును
వనరూలికలచే హిందూ దేశముందు
తయారుచేయబడు మంచియును.
ప్రతిధింతునుండగిన చౌకవైద్య వైద్యసహాయము
సహజన గలిగియుండును.
అమృతాంజనము డిపో, 109, ఫ్రేరి రోడ్డు, బొంబాయి.
7, తంబుశెట్టిపేథి, మదరాసు.

వృత్తాంత లేఖలు

గుంటూరు వార్తలు.

(వ్యక్తిగత విశేషముల వర్తమానము.)

మునిసిపాలిటీ.

అక్టోబరు 31:- ఈమధ్య ప్రభుత్వము వారు మునిసిపాలిటీకి వేతనము మీద చేర్చునట్లు నియమింపు మరియు పంపిణీ యంత్రావళుల బట్టించుటకు మునిసిపాలిటీ ఆఫీసులో ఈ నెల 29వ తేదీన కొంతకాలపు జరిగెను. ఉపసభ్యులు వారి రిపోర్టు చదువ బడెను. ఉపసభ్యులుగారి రిపోర్టుల ఆక్షేపణలు గాన తప్ప తప్పక పాపరూపులవారందఱు కేటీసీని యొక్క రిపోర్టును తయారు చేసిరి. అక్షేపణలు గాన ప్రస్తుతము చేర్చునట్లు నెమ్మదిగా వారికి విడిచి తిరిగి మరొకటి ఎన్నుకొనుటకు నిర్ణయించి నూచించిరి. అందువలన చేర్చునట్లు ప్రస్తుత విషయము అది కాదు. మీరు మొత్తము చేర్చునట్లు అనవరతగా? అనవరతమా? అని అడిగినవారికి మొత్తము చేర్చునట్లు అనవరతగా జరగాలెనని, కొన్నింటిలో నొకరు తప్ప మిగతవారందఱు మొత్తము చేర్చునట్లు అనవరతము లేదని ముఖాపథముగా వక్కాణించిరి.

డివిజన్ ఆఫీసు గారు గున్న జనులెన్నికలను పంతులుగారి యంత్రావళుల కొనిపిల్ల రిపోర్టును ప్రభుత్వము వారికి బంపుటకు ముందుగా 10-10-1915 తేదీన మరొక కొంతకాలపు జరుగును.

మొత్తముమీద కొంతకాలపు తమ విధానము కృత్యమును సరిగా నెరవేర్చు కొని తమవన్న స్వాతంత్ర్యమును వినియోగించుకొనుట మిగుల క్షణములు.

వర్ణాశ్రమ భర్తృత్వమున.

ఈ సభాపక్షమున జరుగి రాయవ్యవస్థల గాన టెన్డర్ హోమ్లూపాలో "పునరుద్ధరణ" అను విషయమును గూర్చి ఆంధ్రమున నుపన్యసింపిరి. వీరి యుపన్యాసము వెళ్ళు నూతనాంశములతో నిండి సభ్యుల నాకర్షించెను పంతులుగారు ఇట్టి శ్రేయోవాచకములైన కొన్ని యుపన్యాసముల నిచ్చి జనుల హృదయమును వారదోలుచునని కోరుచున్నారు.

హాజీరందము.

ఈ నెల 30 వ తేదీన మా కాలేజీ మైదానములో రాజమండ్రి ప్రైవేటు కాలేజీ విద్యార్థులకును, గుంటూరు కాలేజీ విద్యార్థులకును హాజీరందము జరిగెను.

అటు ప్రారంభమైన రెండునిమిషములకే గుంటూరు విద్యార్థులు రాజమండ్రివారిమీద నొంగోలును తేసిరి. తరువాత రెండుగంటలకు గుంటూరువారే తేసిరి. మొత్తముమీద రాజమండ్రివారిమీద గుంటూరువారు మూడుగంటలకు తేసి జయమందిరి. 2. రాజశక్తి ముగిచే నెలకొనవలసిన కష్టము గుంటూరువారు సంపాదించిరి.

విరహాజ

ఇందు పురాతన భారతీయవీరుల ప్రతాపచరిత్రములు చక్కని తెలిలో కట్టించబడినవి. వారి చిత్రపటములు గూడ కలవు. ఇట్టి గ్రంథము విడిగల కాంక్షమున మతియొకటి లేదు.

కల రేపకం టైం 0-12-0 కాలికో టైం 1-0-0 శ్రీ కృష్ణదేవరాయని చిత్రపట ముచితము.

వలయువారు:- శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి, 7, తిరువెట్టిపల్లి, మదరాసు.

బల్లారి వార్తలు.

(వ్యక్తిగత విశేషముల వర్తమానము.)

అక్టోబరు 29:- మా యూరి పరిపాలనా విషయము యెంత ప్రాసాసన తనివి తీరదు. లోపముల నెంచుచు వచ్చినయెడల లెక్కకు మీరును. ముఖ్యమైన వాని మాత్రము తెలియజేయుచున్నాను. ఆయాలోపములను ఆయావధికారులు సవరించవలసి యుండును.

మునిసిపాలిటీ.

వోటకు తిరుగాను వచ్చుచు ప్రమాదములుచేసి వాగ్దత్తముచేసిన వారిలో శతాంశమునను ఆసభ్యులు నిర్వహించగలిగిన, నదియే పదివేలుగా గణన చేయవచ్చును. మొన్నటి వచ్చుటకు ఎన్నియొయిండ్లు కూలి రోడ్డు ప్రక్కనుండు మురికినీటి కాలువలలోపడి వైచుండినవచ్చు నీళ్లకు ముంగు పోవు వారలకే అనీళ్లు అక్కడనే నిలిచి దుర్వాసనను స్థానమై, దోమలకు పుట్టిండ్లులు చుట్టుపట్టుకుండు ఇండ్లవారికి మాత్రమే గాక, వీధి పోవువారికి కూడ అసహ్యకరముగా నుండు కంపు వెడలుచున్నది. ఇండ్లు కూలి ప్రదేశములలో కన్నునకు కాలువలు పూడిపోయి, వయి పర్యవసానము చేకలుగజేయుచున్నవి. సంవత్సరములను అటుండెదలెను. కచ్చేరీలకు, కోర్టులకు, రయిల్వేస్టేషన్లకు పోవు రూపకముగేటు రోడ్డుప్రక్క ఇండ్లన్నియు, నీడరసపాలగుచున్నవి. మొన్నటి వర్షముల వచ్చి నిలిచినతరువాత జ్వరము తగిలినవారు లేని గృహమే లేదు. ఈయనవర్షకు కారణములలో వైచియము కూడ నొకకారణమై తప్పకయుండును. విచారించుచున్నారెవరు?

మునిసిపల్ హోమ్లూపా

ఈ హోమ్లూపా పరిపాలన చెప్పటకు నాకే సిగ్గుగుచున్నది. విద్యార్థుల సంఖ్య హెచ్చుచున్నవన, ప్రతిరకగతియును రెండు భాగములుగా చేసియున్నాను. ఉపాధ్యాయుల సంఖ్యకూడ హెచ్చుచేయవలయునుగాదా? లేదు. దినదినమునకుతగ్గుచున్నది. పక్షపాతములేకమాచిన, ముఖ్యము నలుగురు ఉపాధ్యాయులు తక్కువగానున్నారు. మంచివారు గా నుండవలయును. జీతము తక్కువ పుచ్చుకొనుచుండవలయును. అంతేకాక, మ్యూనిసిపాలిటీవారికి అగ్రిమెంటు ప్రాసాసనములయును. అటువంటి వారిపాతలకు కావలయును. మా మ్యూనిసిపాలిటీ తాను స్వార్థత్యాగి కాకపోయినను, అటువంటివానిమాత్రము కోరుకొనుచుండును. జీతములు విద్యార్థులదగ్గర వసూలుచేయుటలో లోపములేదు. 15-వ తేదీ దాటిన రూపాయకు ఒక అనాప్రకారము 25-వ తేదీవరకును; అటుపిమ్మట రెండవల వరకును వసూలుచేయుదురు. ఎందకోలీదలండురు. కొంచెమైన దము లేదు. జీతములు వసూలుచేయుటలో నుండు శ్రద్ధ, ఉపాధ్యాయుల సేకరించుటయందుండిన పాతకాల మేచిసితిగో నుండి యుండును. అంతహీనమున స్థితియందుండు పాతకాలకు, అందఱు విద్యార్థులెందుకు వచ్చెదరని కొందరకుగ వచ్చును. దానికి కారణము లేకపోలేదు. ఉపాధ్యాయులు లేమిచే ఎల్లప్పుడు బాగుగ వాడుకొనుచుండవచ్చును. వారికి తమజవాబుదారీ విషయమై యేమి యెలుక? పాపము! మూడు నెలల నుండియు, నెలకొనుచు, వారాపత్రికలకును ప్రకటనల పంపిరి. ఒకరైనను రాలేను. ఎందుకువచ్చెదరు? బి. ఎ. యోటిగో కావలయును. 10 రూపాయలకు లోపల జీతము పుచ్చుకొనవలయును. పాతకాలనుండి వసూలుగు మొత్తమును దానికై వినియోగించిన పాతకాల యెంతోవృద్ధికి రాగలను.

పాలీసు

బూగినుపేటనుండి, కాళి బహువన పోవలయునన్నను, అప్రెక్కగారిమాడలకు పోవలయునన్నను, అప్రెక్కగారిమాడలకు పోవలయునన్నను, చెలువువద్దకుండు గేటునుండ రయిల్ కయ్యలకు అడ్డుగా దాటి పోవలసియుండును. అక్కడ నొక పోలీసుబాటోరు కావలయుండును. అక్కడపోవు బండ్లొకప్రక్కను, వచ్చు బండ్లొకప్రక్కను రావలయునట తల్పిల్లైన ఛార్జి చేయుదురు. ఈయన త్రువు సర్కారువారో, లేక పోలీసుగారి నిరంకుశాధికార ప్రవర్తనమో! సర్కారు ఉత్తరువు లెనయెడల, వైచియమును తెలియజేయు నొక పలకను, ఎందుకు వచ్చువద్దకులేదో తెలియజేయి. పోలీసువారి యుత్తరముననుకొనిండ్లవాండ్రునుండుగా అవిషయమును, కొంచెము దూరముగా నుండునప్పుడే విశవపటచలయును. ఏదియులేక, అమాయికులగు గ్రామములను తొందర వెట్టుచున్నారు. కొంచెము వైర్యంతుడగు పల్లెటూరివాడు, మాకేమి యెలుక. మీరెందుకు ముందుగా చెప్పలేదు. అని ధిక్కరించిన, మేము మీ నాకరులముగాను అని తిరస్కారముచేయుగా ప్రతి యెంసగి, ధిక్కరించి మాట్లాడినందున వానిని మరొక తొందర వెట్టు చున్నారు. ఇట్టి యిట్టివల, ముత్తాయుక్త పరిజ్ఞానము గల యొక సబ్ ఇన్స్పెక్టర్ చెప్పగా నేను వింటి. తత్త్వజ్ఞుల సభకు మొదటగా కొత్తగా చేరు వారికి, ఆసామాజికులుగా నొకరు ఏదోయొక రహస్యమును, బోధించెదరట. దానిని వారి తరులకు చెప్పగూడదట. మా పోలీసువారి యుత్తరవులు కూడ అట్టి కైయిందనోవు. తమకాఖకు విడిచి అవి బయటికి రాగూడదు. కాబోలును. వారు చెప్పటన్న మానెగాక! పత్రికాపాతకు లగునో గ్రామవాసులారా! ఈ విషయమును, మీరీ గ్రామములలో చాటింపించి, వారిని ఆకారణావస్థలకు లోబడకుండ కాపాడు. ఆ గేటువద్దకు వచ్చినప్పుడు ముందుగా పోలీసువారి నడిగి, అతడే ప్రక్క నడవునున్న, అప్రక్కకు నడవునట్లు చెప్పడు. ఎల్లప్పుడు నొంగియింటినుండర నుంచును జేయుటమే.

ప్రైవేట్ స్వయంవరము

అర్జునుడు మత్స్యయంత్రము తెగవేయు చిత్రపటం

చిత్రలేఖనముందు అసమానపాండిత్యము సంపాదించి ప్రఖ్యాతి గాంచిన ఎ.యస్. రామ్ గారిచే వ్రాయబడినది. ఇందు నవరసములును అద్దము గట్టికట్టు చూపబడినది. వేయేల నిది ప్రతియింట తప్పక నుండదగినదని చెప్పటలో సతిశయోక్తి యెంతమాత్రము లేదు.

ప్రసాదస్వరూపము 0-10-0 పాటోగ్రాఫు 10-0-0 వి. పి. చార్జి ప్రత్యేకము కె.యల్.యస్. సోమయాజులు అందుసచ్చు, బుక్ స్టెల్లస్, రాజమండ్రి.

కావలెను

భీమునిపట్టణము మ్యూనిసిపాలిటీవారికి, రమారము 20,000 ల కియ్యతుగల వైద్యశాలను కట్టించుటకు కంట్రిబ్యుటు కావలెను.

ఎస్టి మేటులను, డిజైనులను గుఱించి తెలిసికొనవచ్చునారు మ్యూనిసిపల్ కచ్చేరియందు పనులు జరుగుకాలములో నెప్పుడయినను అడిగి తెలిసికొనవచ్చును. రేణు, మున్నగువానిని గుఱించి ప్రస్తుతము తెలియవరచు యావద్విషయములును పల్లికువచ్చు డిపార్టుమెంటు వారి అంగీకారమునకు లోబడియుండును. త్వరలోనే వారి అంగీకారమును రాగలదు.

1915 సంవత్సరము 20-వ నవంబరు నాటికి దరఖాస్తు లన్నియు చేరవలయును. దరఖాస్తు దారులు, హామీగా చెల్లించబడిన ధనము మున్నగు విషయములకు మ్యూనిసిపల్ రిగ్యులేషనులకు బద్ధులై యుండవలయును. లేదా వారి దరఖాస్తులు ప్రోసీవేయబడును.

మునిసిపల్ ఆఫీసు భీమవట్టుం 1-11-15. వైరుమెన్, ఎం. సి.

The Fascinating Perfume OTTO DILBAHAR (REGD) అందరి మనస్సును రమించజేయు

ఆటో దిల్ బహారు

మనోరమ్యముగాను కొంతకాల ముందుకట్టి అపూర్వవాసనయును కలను. అలోకహార సారాయి మొదలగువాటియొక్క సంబంధము బొత్తుగాలేదు. చేలిగుడ్డలోగాని నొక్కాడు నైనగాని 2-3 చుక్కలు విడిచినంతట ఒక నందనవనము సువ్వలొనుండు యెంత బాగుయిన వాసనను అసంభవించ వచ్చునో అంతఅత్యధింపును. ఇతర వాసనలు యేవేయిండినా యా ఆటోదిల్ బహారు యొక్కవాసన ప్రాధాన్యముగా నిజమును. ఈమనకు ఒకబుడ్డికి ప్రాసాసనవును.

వెల 1/2 డ్రాము 1-కిరూ. 0-8-0 ,, 1 డ్రాము 1-కి ,, 0-12-0 వి. పి. చార్జి కూ. 0-4-0 ప్రత్యేకము. ,, 1/2 అవున్సు 1-కి ,, 2-0-0

ట్రైట్ బిల్లుహోల్ సుగంధకాగ్గు ఒకటికి వెల 0-1-0.

వీటినితీయునప్పుడు ట్రైట్ బిల్లుహోల్ కను చేతుకు పరిశీలించి తునుకలెను. ఈ సుగంధ వ్యవస్థ ప్రతి వనాదనందు గొప్ప గొప్ప చేరుగల చుకావలయునో దొరకును. అట్లు దొరకనియెడల సోల్ విజెంట్ల సోల్ విజెంట్ల:- ట్రైట్ బిల్లు హోల్ ప్రజ్జ అద్దు తెమిక్లో కంపెనీ, నెం 15కి బామాయసిరు, బొంబాయి. ఈ ప్రజ్జ విజెంట్ల:- మునాకా పురహారము మూర్తి, నెం 29, వైచియలోజ్, హుంకడిపాలెం, మద్రాసు.

భూతదయాలు ఆంజనేయదాసు

దేశవాదముండి తాడేల్లి కేసుగోపాలరావు గారి రిట్లు ప్రాయశ్చయపాదులు:-

ఆక్టోబరు 24 వ తారీఖున నేను దేశవాదలో మాబంధు గృహమున నుండుట తీసుకొనింది. ఆంజనేయదాసుగారి మామ 18 సంవత్సరముల యిండ్లగుల యొక యావతి మార్పుచే మంచమిదిగ పడుకొనియుండెను. ఆమె, దినము నకు ఏరేకుండుటకాలమో స్వప్నహాకలిగి యుండుటకప్పు, అప్పుటికి రెండుదినములనుండి ఆస్థివికారమున యుండియుండె నని తెలిసికొంటిని. అది చూచినప్పుడేనుండియు, వారుచూచు దగ్గరబంధువులే కాక పరమాత్ములు నిలుచుచే ఆవాధానివారణమునకై యుపాయము విచారించుచుండెడితిని. ఆయన అనివరకు నుమాను 5 మాసములనుండి ప్రతిపూర్ణి మామా వాస్యమును ఈ విధముగానే బాధపడుచుండెను. స్థానిక వైద్య సాహాయ్యముచే 'హిస్టెరియా' మున్నగునీ తెల్పబడెను. ఆయనదేశములోనే బౌద్ధసేన జనభవము చుండెను. కాని లాభ మానంతయు కనబడకుండెను. అట్టి సమయములో గుంటూరు కుగ్గన ఆస్పత్రికి తీసికొని వెళ్లుట గాని నే సంతకరకు శ్రేష్ఠతనమున సమ్మతమున్న 'చెన్నపట్టణములో' నుండి క్యూర (cure all) అను పేరు గల స్నానమును చేయించుటగాని మంచిదిని తోచి ఆరెంటిలో చేరినాను చేయించువరకుని నా మువ్వమును తెలియజెందితిని. అయినను నా మువ్వను వేరర నాందోళనతో నిండియుండెను.

దేశవాదముండి తాడేల్లి సోమరాజుగారు ఒక మరణము కట్టుచుండిరి. అది పర్యవసానము సమీపమున నుండుటచేతను, దానిని విశేష వ్యయప్రయాసలచే కట్టుచుండుటచేతను, దానియందు దేశవాదలో గౌరవాత్మకములగు చాల మంది మహాకావ్య, విద్యాధికులు, ఉద్యోగములు విశేషాదరణము, శ్రద్ధాభక్తులు కలిగియుండుటచేతను, దానియందర భూతదయాలు ఆంజనేయ దాసుగారు సువి పెద్దయత్నములతో నాసి ముండుటచేతను, మాన్యగ్రామమున తాడేల్లి పోవుచుండెల్లను దీనిని చూచుచునే పోవుచుండుటచేతను, ఈ మహాధీశులును ఆంజనేయదాసు గారు సామాన్యదేవులనుండెన యనుకొనిచితిని. ఈసంగతి ఆసమయమున నాస్థాన మించెను. ఈ మా బంధువులతో జల్లుగానున్న యామె విషయమై నే నాదాసు గారిని దర్శించి వారి సలహాను పొంద గూడదానిని యూహించుచుంటిని. అంతట నా సాంఘిక ప్రేమ మా బంధువోకను గగన్నులపేట నుండి వచ్చిరి. వారు సంభాషణకాలము..... రావుగారికి వారి బంధువులకును వీరియెడల గౌరవము కలదనియు, వారు శ్రీ దాసు గారి కులన కొన్ని లాభములను పొందుచున్నారనియు చెప్పిరి. ఈ మాటలు నా మువ్వను స్త్రీపరచి నా ముద్రకమును ప్రార్థనా పరచెను. ఆ రాత్రియే శ్రీ దాసుగారిని దర్శించితిని గాని వానుండువాపు కనుగొనలేకపోయితిని.

మనవాటి యువకులను లేచి వాసు గారి దర్శనము చేసితిని. నేను వెళ్లు సమయమున వారి కరితో మాట్లాడుచుండిరి. నేను భక్తితో నమస్కరించితిని. నా స్నాన సమీపముననున్న దర్శనమున మాట్లాడుచుండిరి. అదివరకు ఏదో జవాబునున్న దగ్గరనుగ మాట్లాడుచుండిరి. నావాసములను మొదలగు ప్రశ్నలడిగి తెలిసికొనిరి. అయినను వారు తమ విషయము భగవద్విషయము, మానవసేవ మొదలగు విషయములనే మాట్లాడుచుండిరిగాని నేనెచ్చినకార్య మారయరైరి. చెప్పబడునా కనకాకమియరైరి. ఆ సంభాషణ సంగీత దాసుగారు వారు కొంత భర్తయును ఇచ్చినను, వారుచూర మొచ్చుగా నుండెను. సుదుచేసికొని నే నొక కార్యార్థమై వచ్చితిని వారిలో నుండి. వారు వాగోక ప్రశ్నలకును స్పష్టమున ఇచ్చించి దానిలో నాయుచుండి. నేను ప్రాసితకృత్యములను చేసితిని. వారిని వరకే తాను ప్రతి విషయమున తమ 'గోపలి' పార్ల మెంటుతో, ఆలోచించుచుండెదమనియు తమయందు భక్తివిశ్వాసములగుల వారి కార్యములు శిష్యులుగా నిద్రించు ననియు, కొంతకొని నిద్రింపక పోవచ్చుననియు, మరెన్నియో సంభాషణ సంభాషణ చెప్పియుండిరి. వారి విషయమై, వారు స్నేహితులతోటిలా చేరిన గొప్ప ముద్రోగములు ప్రాసిత కృత్యములను అంతరకచూచి అమితాశ్చర్యమును పొందుచుండిరి.

ఇంతలో దాసుగారు తమకు పరియున్నదనియు నన్ను మధ్యాహ్నము రావలసివదనియు చెప్పిరి. ఆమాట నాకు సంతృప్తికరముగా లేకుండెను. నేను ఎట్లులెనను దాసుగారిని మాబంధువుగానునను తీసికొని వెళ్లుదమని వచ్చియుండిరి. మారు వచ్చిచూడవలయునని నా స్థానిక 'యె' వాగో

విధేయతగా చెప్పితిని. తాను తాను; నన్ను వెళ్లుదమని. నేను మాత్రము వెళ్లను. ఆగౌరవ మనిపించినను కార్యార్థి నగుటచే, అటులే మాట్లాడితిని. వారేవో మరల మాట్లాడించగా నేను మధ్యాహ్నము తిరిగివచ్చువరకు తమ యానయొని యున్నను ఇప్పించువలె కోరితిని. ఈ తాత్పర్యంబున వారి దగ్గరమునకై వచ్చి విభూతిని తీర్థమును బడసిపోవుచుండిరి. వారు కొంచెము సేపాలోచించినట్లు నాకు తోచినది; కొబ్బరి కాను ఒకటి, ఒక నిమ్మకాయ, సాంప్రాణి తీసికొని రమ్మరి చెప్పిరి. వారిని తెచ్చి వారిముందర నుండితిని వారు కొంచెము సేపటికి మంత్రించి తిరిగి వారిని నాకిచ్చిరి. వారిలోనూడ కొంచెము మంత్రించిన విభూతి నిచ్చిరి.

ఈ వస్తువులు ఇంటికి తీసికొని వెళ్లువలయుననుచు, వీరితో కార్యమున నాయని కొంతసేపును, కార్యమే లేయెడల ఉద్యోగములును ననగాగక నామకులను మీకి స్నేహితులును భక్తులును మీ కావలయునని ము కొంతసేపును విత్తించి కొని తొచ్చితిని. తరువాత కొంతసేపటికి అన్ని విధములగు సుదేహములు నివారణ కాజొచ్చెను.

ఇంటికి వచ్చి వారు చెప్పినకారము చేయించితిని. తిరిగి ఒండగంటున రోగినితి యెటులునునో దాసుగారు తమతో చెప్పివరిరి. విభూతి ఒకటికి వాసుగ్రామిని సాంప్రాణి పొగవైచిన రెండుమామ నమిషములకు, అదివరకు కదిలలేని యామె, అటులు కదల మొకలిడెను. ఆరెంటి గదిలో మాట్లాడుచు, ఏమిమామలు జరుగవలె కంపెట్టియే యుంటిని. కొంచెముసేపటికి కండ్లు తెరచిరి. నోటిపెట మాట రాలేను. నేను దాసుగారిదగ్గరకువెళ్లి వచ్చినవాడ నగుటచే తీక్కినవాడిరై తెల్పబడుచు నేనుక (ఆంజనేయదాసు) నాకుచే సర్వవ్యాధినివారణమ్యుచెయిగొట్టిగా అయదని మా బంధువుల హేచ్చరించితిని. సాంప్రాణి తిరిగి పొగవేయ ముంటిని. విభూతి ఒంటినిండ నుగల వ్రాసుకుంటిని. అదివరకు రెండుమామ దినములనుండియు, కనులు తెరచివుండెల్ల హీన స్వరముతో మాటలకు ఆ సునోదవిప్పి 'ఇంకయింక ఇప్పుంచుగదా, మందు ఇప్పుంచడమే వెళ్లదను, ఆమాట గట్టిగా చెప్పండి. మిమ్ములకు ఇప్పుంచుట చెప్పుచున్నాను, మీకు మనస్సుగలకు గల్గించుచున్నాను. మీకు కనుగొనకపోయిన, చాలఇప్పుండి కలుగజేయవలసిన' యు మేమేమో పలుకజొచ్చెను. ఇటుకంటి విషయములగుంచి వినియుండుటయే తప్ప ఎప్పుడును చూచియుండకుండ, నేను ప్రార్థనను సన్నగింపుచును, తెచ్చికోలు ప్రార్థనతో అచటనేయుంటిని నిర్మలైతమును చెప్పివని కోరుచున్న యా యామెవారి మాటలనే నేనుమాడ బలపరచితిని. ఇంతయు జూచుచున్నను "ఆంజనేయదాసునాకుచే సర్వవ్యాధినివారణమ్యుచెయిగొట్టిగా నేను ఎడతెగకుండ ఆంజనేయదాసుండిని. ఇంతలో నేను దేవుణ్ణి కాదు. దేవుణ్ణి యె తెలుసంత చేస్తానా? ఇదంతా నువ్వచేసావు, నువ్వ దాసు గారి దగ్గరికి కిరీకాకాకాకేసిండ్లు పొయ్యేవాండా! మీదేదేతయ్యేవా. యిప్పుడు నాబలం తగ్గిపోయింది. నా-వేదమార్త చెప్పకలే, అది మిచేతగాదు. అది ఆ ఆంజనేయదాసాచ్చినా చెప్పెను. ఆయన మాత్రం యే మంత్ర గొప్పవాడా! నేను పోతున్నా. మీకుమాదా తెల్లొచ్చు" నని చెప్పెను. ఆ పాదము ప్రకము దిగచెయిటా పోసినది. అప్పుడిండియు ఆమె మధ్యాహ్నము గాలిని మార్చునను మాటలాడెను. వాసుగా నుండెను. ఆకాయంత్రము ప్రార్థన నీవేమి మాటలాడితివనగా నాకేమియు జ్ఞానములేదనిచెప్పెను. ఆమాటల కంపెట్టియొండుకా? ఒకటి మాత్రమునను, నేను దాసుగారిదగ్గరకు వెళ్లువలసికి ఆమెకుబడతలేయెను. నేను తిరిగివచ్చుకప్పుటికి కూడ ఆస్థివికారమున్నది నేను దాసుగారి దగ్గరమునకు వెళ్లివచ్చినవలె కాక ఒక యుగంటుసేపటికి (యూ) మేల్కొనించిన యామె కెప్పుడెలిసివో ఎవరచెప్పగలరు?

ఒండగంటున వెళ్లి యీగంధములయొ దాసుగారిగోని నేనించితిని. వారని యూకొని యిటువంటివి నునేకము జరుగుచున్నవని. అప్పుడిండియు సాయంత్రము వరకు, దాసుగారి స్వీయచరత జనోపకారములగు వారు తెచ్చిన వేర్వేరువిషయములగుంచి వారు చెప్పివారిని వినుటగా సరిపోయినది.

శ్రీ దాసుగారు దేశవాద మత్తరపుత్రైపుక కొత్తూరు తాడేల్లి సోమరాజుగారు ఒక హామెదాశ్రయమున తయారు చేయించుచున్నాను. దానిలో కేరళము భక్తులకాంతంద, వారి దర్శనమునకై వచ్చిన వ్యాధిగ్రస్తులకు కూడ ఒక భర్తా మ పత్రిని తయారు చేయించుచున్నారను. దాని నానుకొనియే నిమ్మబాత్తుధరణమునక

భవభూతి

సోదరకపులు, పిమ్మర

గీ. నాకుకర్ణికంబట్టివై బగటింబట్టి
వ్రాసితిని శ్రీ) యత్తర రామచంద్ర
నాటకాశుల గవంధుల బాటరమున
గతులు ముదమంద భరణాతికరించెన్!
చ. లలితకవిత్వమై భరణివాసము నీవు గడియకొన్నది
రమ్యతరమైన కుండపురాళి; కరీమశివయ్య దాని కు
జ్వలభద్రదత్తభాగ్యపరపాకమునకొవరక్క! స్వయముక్తో
విముక్త! లసత్కవిత్వ పరిపాటి నెలింగిన వారకళ్యాణకే.

ఉ. పాదనివేట్లతోంటికివిదవ్యులవా? మరలలేదెమున్నరా
మామలనాటకంబుల! సుమగ్గ) పుల్లెడు చులలోయొక్కచుక
వ్రా) మరలలేదుగాని; కవిరత్నము! చక్కనికైత నీది; నికా జగ
ద్దేయడమందు నాత్మ గలుగింతురు నీకృతిఁజూచితనే.

గీ. కాళిదాసునికన్న నీ కవివరండు
డసమ కళకావిభావముల్ పస వచించు,
నకు పొగడవచ్చునీ వాంధ్యకవికె
యగుట నెంతే గర్వంక దగడె మువ్వ?

ఉ. మోదముకై భరణిత్వ) సమూల శుగాబలియించితద్ర) పా
స్నాన) జేయు) ట్టి కవివత్తయ) డెంతటియందుండెనా
హృదయనే) డ) ద్యుకవితార్థము తాదృశ్య) నాదసం
పాదనలేమిడేసి నిజభావమునకొ నెఱచు) నుతింపుచుకా.

గీ. రాజ్యమైనను నుభయైర రమణిలైన
దేశముకయి విడుతురు దివగనక
యెయ నొకవోట శ్రీ) గా) డ) దామరట్లు
వ్రా) సెడి యొక్కయుత్తర) రామచంద్ర.

గీ. కృసు!! నుత్తర) గా) మచంద్ర) మట్లు
నీతులం దిది యుత్తమనీతి యగుచు
దనక; భరణి! యోధవ) నత్తభూతి!!
చాలు నీ కిదియే!; పది వేల వేలు.

సర్వోత్కృష్ట బట్టుగారు --- టూటె కాలుకను
చూడబోవుట--- ఇంకేమను కాళా ఇన్వెక్టరు జరలూ సమే
తులై బట్టుగారు టూటెకాళువను చూడబోయిరి. ఈకాళు
వకు పూర్తిచేయవలసినది యిటీవల కొరతకనువాకి మహాజన్మ
పంపబడెను. ఈమహాజన్మ నకుసరించి వారటకుపోయి యుం
డెదవచ్చును. కెమాంగ్ టూటెవామారుకు ప్రస్తుతపు కాళువయు
వింటియు, వారియునెత్తునది. రంగును పొట్టుటెట్లుగా లిట్టి
వల అధిక వెచ్చముతో నిర్మించిన గోడవల వెలక ఈ రెండుకు
కొని వచ్చు నీటిని వెలువించుచు. ఈ కాళువకు పూర్తిచేసిన
యెవల తమ గోడవల ఆవిరుతరుగు నచ్చుముకలగుంచి పొట్టు
టెట్లుగాను తెలియజేసికొనిరి. కెమాంగ్ టూటెవాదారి 23 వి
య్యపు మరల కలవు. కాళువరల ప్రవాహములోని నీరు త
గ్గిపోవును. ఆ కారణమున వీరికి నచ్చుము కలగును. ఆ నచ్చుమ
వోరము నిచ్చుట గాని, కాళువ పూర్తిచేసే ముద్యమముచూచు
ట గాని చేయవలసినది వీరు ప్రార్థించిరి.

ఒక సారకాలకు సంకల్పించి యున్నాను. దాసుగారు నవీ
సాధిస్తామియులను గౌరవింతురు. గారి ముఖ్యోద్దేశములు
అంతానా, పరోపకారములని స్ఫురించుచుండును. వారి యా
శ్రమవిద్యాని పరిసమాప్తికై యనేరలగు మేష్ట్రీలు, ఉద్యో
గములు, విద్యాధికులు, వ్యాపకములు, నరనారములు,
జరింపారులు, వీరువారు అసేల దేశవాదలోగాని ఆయట్లు
ప్రక్కలగాని వారి నెగిరి ప్రతివారును భక్తి శ్రద్ధ
లతో పాటు పనుచున్నాను. వారి కంతపని
యొడిగిన శచ్చివారందరితోను మాటలాడి సమాధానముల
ను చెప్పింపుచుండును. వ్యాధిగ్రస్తులగువారు, వ్యాధిగ్రస్తు
మగువారువారి వారిస్వయముగా దర్శించిగా, యత్తర
ముల వ్యాధిగాని వారియుగ్రవాహుల పొట్టులై వారి
యాశ్చర్యమును బడయవచ్చును. వారివలన మేమిపొడిగ
వ్యాధివామలు పట్టికాధికులు, నరనారములు గుంటూరు
నుండియు చెన్నపట్టణమునుండియు వ్రాసినయుత్తరమును
నేనుమాడితిని. ఇదియంతయు యథార్థము, నాయుధవము,
కంటికోమాది ప్రతిరక్షకునిగా నిమ్మిడి. అయినను
నావంటివాని ఒకని యభిప్రాయముతో పోరబడవలసిన దేశ
వాదలో నేంచేసియున్న పరోపకారములగు భూతదయా
ను ఆంజనేయదాసుగారి విషయమై విచారించవచ్చును, వివా
దింపవచ్చును, దర్శింపవచ్చును, సంభాషించవచ్చును, స్నేహము
చేయవచ్చును, భక్తులకావచ్చును, పలులాభములను బడయ
వచ్చును.

జాబులు

I
వెద్దాపురం మీటింగు.

అయ్యో, నేను రాజకార్యమునైన వెద్దాపురము వెళ్లితిని. ఆ రోజున అనగా 1-వ తేదీ ఆదివారమునాటికి పురమండలమున మీటింగు అని తెలిసి మామంటు వెళ్లితిని. నేను వెళ్లినది వెద్దాపురమున ప్రతివారము ధ్వజచేయమందిరి. నేను వెళ్లి చిరకాలమునకు ముగ్గురు వర్తకులను ఇదియేమిటి అని అడిగితిని. ఏమో మీటింగుంటి; మనము యేమయినా చెప్పి నిస్తారా? మనలో నేనును చెప్పరా? మన మేమియు? అని వినుకొంటూ వారింటికి వెళ్లిపోయి. నేను చెప్పగంటు నిలువబడి చూచితిని. ఒకరు ప్రజలచేతను గాని మరియొకరు దానిని బలవంతముగాని యేమియు జరుగలేదు ఎవరికి తోచిందో వారు ముగ్గురు నలుగురునుకప్పులు ఒకే పర్యాయము మాట్లాడిరి. ఉన్నవారందరు బి.ఎ. అన్నా బి.ఎల్., అన్నా ఏమిచిత్తము? నాయకులారా! వెద్దాపురము మీటింగు అనగా వెద్దాపురంసంఘము సమావేశముగా చేయవలసింది. గ్రామములో ఉన్న యీవారములు గాని, కర్షకులు గాని, రయతులుగాని చెప్పెడి మాటలకు కృపగా ప్రోత్సహింపవలసింది. వారి సమావేశములేనే మన మేమియు చేయలేమని నమ్ముచున్నది. ఒక వర్తకుడు.

II
తెనాలి హైస్కూలు.

అయ్యో, ఈస్కూలు విషయమై 30-10-1915 తారీఖున వాసిక లేఖలో కొన్ని విషయములను అపార్థములను చేసి నిందగా భావించుచున్నట్లు అనవచ్చును. ముఖ్యతాత్పర్యమును క్లుప్తముగా వ్రాయటం అనవచ్చుగా తోచుచున్నది. కమిటీలోని ప్రముఖులు ఎంతవరకు తీర్మానములైన నిర్దిష్ట సమస్యలను ఉపాధ్యాయుల సంపాదించవలయునని యర్థించుట అందరికీ తెలిసినవిషయమే. స్కూలుయొక్క గృహమున కై బల్కన్లుకట్టుకొని ఉండునను, పల్లెపల్లెయందు స్త్రీలగుచు చందాల జరుచేయదు స్కూలుకు వృద్ధి చేయుటకై పనులున్న శ్రమలను ఎరిగిన. వీర స్కూలు, లోని విషయములలో ఆనందముగా జోక్యము కలుగజేసికొని స్కూలుకు ఏదో సరమును కలుగజేయుట యితరుల వీరి కొందరు ఆర్థికుల కంటే వ్రాదియు సమర్థుల అభిప్రాయ పడుచున్నారని యును అట్లు కాదనటం ఇంతవరకు స్కూలులోనుండి వెళ్లి పోయిన సుగ్రుకు యల్టిమ నిదర్శనమును విద్యార్థి తండ్రి యొక్క ఆభిప్రాయము.

అటు అభిప్రాయపడుటలన వ్రాదియు కత్తుకవారిని యును వారియభిప్రాయము కాదు. “జగ మెగిరిబ్రాహ్మణుని కి జంబేమేల” యన్నట్లు నేరములను వ్రాదియుచున్న వెద్దాపురం స్కూలుల వెల్లె కా రే యులకుండు సమర్థతపొందియుండ వారు తక్కువ వారని అభిప్రాయపడుట సంబంధించి? ఇక హెడ్డుమేట్ట గారు స్కూలుకు 100 సంఖ్య యుండి సుమారేమందుల సంఖ్యకు తెచ్చిరి చెప్పిన బానిసను క్షత తెలియకలదు. వీరు వారినియు, బదియిది కూడినవోటెల్ల భేదాభిప్రాయము వచ్చుట సహజము. కాని గోరంతా కొం దంతలు చేయవలసివచ్చెట్ల కచ్చులు తోయియు సహజమే కదా! కనుక వీరికి వెద్దాపురం కల అభిప్రాయ భేద ములకుల కొందరు స్కూలులో సుంపించుచున్న వెల్లెగని విద్యార్థి తండ్రి అభిప్రాయమే కాని వీరు వానితో మాట్లాడిరి గాని వారు వీరితో మాట్లాడిరి గాని హెడ్డుమేట్ట గారు చెప్ప వారని గాని విద్యార్థి తండ్రియొక్క అభిప్రాయము కాదు. మాస్కూలులోని వారు కల్లివ పోతుల ఎట్టిదేరు యందొక మాదిన హెడ్డుమేట్ట గారు సమర్థత తెలియకలదు. స్కూలులో హెడ్డుమేట్ట గారు మెక్కువ యునియనుమై భయపడుట అనవచ్చును బానిసకు చనువునుటలన ప్రేమ ఎక్కువగని సురల వ్రాదియని యన్నది. మేష్టర్ల విషయములకూడ భయపడుట భక్తిని కొప్పుకొనుటమే. కనుక విద్యార్థి తండ్రియొక్క యాదేశములు ఒకరు గాని ఒక తెగవారిగాని మామింటు కాని నిందకు తెచ్చుట గాని కాదని చెప్పవలసియున్నది. అంధ్ర బాలుకు ఆభిప్రాయము అందుకులక భావములచేత ప్రేమమునకు యల చెప్పవలసియున్నది. ఇట్టి అభిప్రాయము అంధ్రీయము నుండ అందుకలము గా వచ్చుచున్నది విద్యార్థి తండ్రియొక్కది.

గ్రామ సిబ్బంది

I
గ్రామ సిబ్బంది అనగా (1) కరణములు (2) ఆశ్రమాలు కరణములు (3) ముసలములు (4) స్వతంత్రముగి గాని, (5) ఆస్వతంత్ర మణి గాని, (6) గ్రామ సమర్థత అనగా వెల్లె, తలయార్లు, వాడుకలు, వారికలు లోనవచ్చు. వీరిందకి తీర్మానము లేర్పడి యున్నది. వీరు గాక మాస్కూలు సమర్థతను చాల గ్రామములలో గలరు. వీరు కచ్చులు, వర్తకులు, వారి వాడుకలు, ముగ్గురు, వచ్చురు, అక్కడక్కడ పురోహితులు గలరు. వీరికి నేటివరకు తీర్మానము లేర్పడక మాస్కూలులే జరుగుచున్నవి. ఇప్పుడు తీర్మానము లేర్పడినవారికలూ మాస్కూలు మాస్కూలులే యుండిరి. ఆ మాస్కూలులే పన్నులు కట్టవలసింది. ఈ మాస్కూలు మేటు అంటియు ఎరిగియిత్త మే పుడియు, ఏమేమియు చేయవలసియు వారు నాలోచించిరి ఈ మాస్కూలు మేటుయొక్క ఉపయోగమును, అనవచ్చును ప్రతి వారికి తెలియవచ్చును. దేశపురాలన యావత్తు ఈ మాస్కూలు మేటుయొక్క నిలబడి యున్నదా చెప్పవచ్చును. గ్రామ ప్రజల సౌఖ్యమునకును, నెమ్మదికి, సుతుష్టికి వీరే కారకులని చెప్పవచ్చును సుమారులేరు అయితే పూర్వము వీరికి కలిగియున్న సౌకర్యమును నిర్దుష్టమున ఇప్పుడు వీరికిలేదు చెప్పవచ్చును. ఇందుకు కారణము లేవో బుద్ధి మంతులందరు వారు నాలోచించవలసింది అంతయున్నది. ఈ మాస్కూలు మేటు గాక పూర్వము వెత్తన వార్తనికూడ కొందరుండేవారు. వీరిలో కొందరికి మాస్కూలుండేవి. కొందరికి నుజురాండేవి. ముజులనగ వీరు చెల్లించు పన్ను లలో కొంతసామ్య మింహా యుచుట. గ్రామమును సమయము లలో సర్కారుకు వీరు వచ్చుచేయుట, అమరకపు సమయ మలలోను కూడ తరు సహాయముచేయుట. గ్రామ ప్రజల తగా చాల సందర్భమున వీరు పంచాయితీయే ముసలకరణము లకు మద్దతుగనుండుట వీర యుపయోగమై యుండెను. ఇటీవల వీర నామరూపములే నెరిగెను. వీర మాస్కూలులకుకూడ పన్నులు కట్టవలసింది. వీరు ముజురా అనే తీర్మానము జరిగిందని గ్రామ ములలో అక్కడక్కడ వీరనాడక కనపడుచున్నది. కాని తెలకాసి అట్లు వచ్చినప్పటికి అట్టి గ్రామములలో కూడ వీరమేయను తగ్గుచున్నది చెప్పవచ్చును. పూర్వ కాలములో తాతకుండులవచ్చుచే వారిసంతతివారు చేయ యుండుట ఆచారము. అందుచేతనే ఈ మాస్కూలులకు కంఠ పంపక హక్కును నేటివరకు ఉంచబడింది. ఇట్టి హక్కు లను కరణములకు ముసలములకు తీసివేయుచు కందతి పుట్టింది. కాన ఆ ప్రకారము తీసివేసిన యెవల వీరికి కలుగు లాభములేవో ప్రజలకు కలుగు లాభములేవో గర్భ మెంటుకు కలుగు లాభములేవో అందరును సునిద్రముగ ఆలోచించవలసివచ్చియు, చచ్చించవలసివచ్చియు అనవచ్చు కల దని చెప్పవచ్చును.

కరణములు.

పూర్వ కాలమునుండి వీరు చతురుగ వారు తక్కు లలో అపరిమిత సామర్థ్యము గలవారని నమ్ముచున్నాడు. ఈ సామర్థ్యము నెమ్మదిగా కలిగిందాదనియు, మతపారంపర వచ్చినదనియు చెప్పవచ్చును. కరణములకు కలిగియున్న అధికారము గ కచ్చులకు కుడ తగ్గని లో కొ క్కలదు. సర్వేశ్వరు మేటు కాక పూర్వము ఈ అధికార మున్నుట చాస్తరముగ నే కరుమిరు. ఎక్కడ ఏ సూమి ఎవరికి నున్నదియు కరణములే గాని మత యెరిగిరి తెలి యును. ఏ సూమియొక్క వార్త తెలియమో పరిమిత మెంతో ఎంతవచ్చు చెల్లించ వలసి యున్నదో, రయతులకు తెలిసి యుండుట అవకాశములేక యుండెను. అయితే ఇప్పుడు ఆ ప్రకారము కాదు. రయతులకు ప్రతి జమాబందీయ వారివారి భూముల పట్టాల పొందవచ్చును. భూములకు వెన సరిగియు లేవు. సరకు పట్టాలలను అన్ని సంగతులను కరణముయొక్క అక్షేపకనే గమింపవచ్చును. అట్లయ లో చెల్లించవలసిక పన్నులు ముసలములకు చెల్లించవచ్చును. అందుకు లోను పుచ్చుకొనవచ్చును. అందుచేత పూర్వము రయతులకు కరణములకు కలిగియున్న అక్షేప ఇప్పుడంతక లేదు చెప్పవచ్చును. అయితే ఇప్పుడు బామంటు పట్టాల లో కరణము తక్కువెప్పుక తప్పును. సుగ్రులమున రయతు లకు ఇప్పుడు అనవచ్చును. ఇట్టి బామంటు పట్టాలలకు తిప్పిలు భుక్త వారిపరిమితము చాటి తిప్పిలు పన్నులు తిప్పిలు తిప్పి గర్భ మెంటు తక్కులు ఏమియులేవు. అందుచేత బామంటు పట్టాలల మాస్కూలులే మున్నుంది వారు ఆ ప్రకారమే గ్రామములు అందుచేత రయతులకు అన్యాయము నొకటయుకూడ తలసిగియును.

ప్రతివారి, ప్రతివారి తిప్పిలకూ కలదు. ఇట్టి లోపాలు కాక పట్టాల తక్కువ వైపుకాను విషయక చేయుటయు అందు. విషయకచేసిన ఒకకంటే మతముకొక తేడాగ లేక జేప్పినపట్టా ముత్తమున తేడా కలిగియున్నట్లు అట్టి అట్టి కొట్టి తయిటమే నిశ్చయము. మంచి కరణము మంచి గనే ఇట్టి విషయము. ఏ తేయును. అందులన రయతు లకు వ్యాధియు కలుగును. అందరు రయతులు పట్టా ప్రతి జమా బాదిగల పుచ్చుకొన్నయెడల రయతులకు కరణముల యనవచ్చు తేదీ చెప్పవచ్చును. అయితే ఇప్పుడు ఆ కరణము తిప్పిలకూ తిప్పిల తక్కువ మోగు గలవు ఇది అన్యాయ కరణములు చేయుచున్నారని రయతులు గోల వెట్టుచుండుట యు, వైపుకానులకు కలుగుచున్న కరణములు చెప్పట యు కలదు. వీటికి కరణములు వైపుకానులే యియును రయతులే యియును చెప్పటకు తగిన నిదర్శనము అన్యాయ గాని కరణము లనుటకు అట్లే అవకాశము కనుపించును. ఎందుచేత నంటే, పారంబోక లన్నియు గానిమిప్పుడ నిమిత్తముగా గానికనువు నిమిత్తము ఏర్పడినదిగాని ఒక్కొక్కరు వారి వారి పాలములదని ఉన్న పారంబోకలలాగు భాగ ములను కొంచెమిచ్చుకొంచెము ఆక్రమణచేసి తమతమ పాలము లలో కలుపుకొనుటకు పూరాభిరుద్ధి వారు ఏవలకుకాదులను కొని ఏనెం - కి ఒక కుకాయను కొనరు ఇప్పుడు ఆకాయలమునాని దేవులకును ఆపూట యంతయు వృధాపరచువారి కౌతలభమో ఆ ప్రకారముగనే పారంబోకలదని పది యకరముల శ్రేష్ఠమయిన భూమిని కలిగియుండి, ఆ పారంబోకలలాగు ఒక కంటియును ఆక్ర మణచేసి, దానిని కరణము వ్రాసి నాడనియు, అధికాయలు పిన్నాటికట్టివారనియు, అట్టి అట్టియు, అట్టియు చేయుచు నిలిచిపోతిమనియు, నిలిచి వ్యాధి యు అ చేయుచు తిరుగులాడుచున్న రయతులకు అంతలాభము చెప్పవచ్చు యున్నది పారంబోకలన్నియు సంఘాపయోగము నిమిత్త ము ఏర్పడినదియు, చాటి పారంబోకలకొననే జరుగు నటులచేయుట యుక్తమనియు, అందుకు ఆధికారము ప్రజ లునుకూడ పట్టుకట్టుట విధాయకమనియు రయతు లందరు గ్రహించిన యెడల ఆక్రమణ తగాదా ఉండని నాఅభి ప్రాయము. ఒకతే ఏర్పడుతలాయుభూమి యునునను పారంబోక అని యన్ను నన్నమేమి? సంఘాభిమునకొం చెప్పుచునుపొందుట యుక్తమ, సంఘాభిమునకై అనేక ఖచ్చులు వెట్టుకొని, అనేక శ్రమ లనుభవించి, నిర్వేదయెత్తుములు చేసిపారంబోక తలాయు ఒక కంటియును సంపాదించుట యుక్త మో చదువులందరు ముఖ్యముగా నాలోచించవలసింది యంతమై యున్నది. నేగా వీరు ఆక్రమణచేసివారని వారును, వారి ఆక్రమణచేసివారని వీరును, కరణం కమ్మ చేసివారని మతముక దను అట్టి లనియుటయు, ఆ అట్టి లనియు అభిప్రాయ విచారణ చేయుచుండుటయు, కొల్లులు చేయుచుండుటయు ఇప్పుటి కాలములో నిత్యకర్మగ నేర్పడింది. కరణములు రయతుల యందున్న అయిరాగములేవో, రయతుల భయములేవో, సరిగా తినిభిచేయకపోవుటలేవో, ఏదయిన నొక ఆక్రమణ ఈ అట్టి విచారణలో కనిపెట్టువలసివచ్చును, కరణములన అదివరకు చేర్చబడక పోయినప్పుడు, అప్పుడు మా మాద వలెను అయ్యగారి యధికారము. అధికారము ఆక్రమించి, పారబాలు ఆ ఆక్రమణ తక్కులలో చేర్చబడలేదనియు, దురుద్దేశమేమియు లేదనియు, అధికారము కృత్రిమమనకు కరణములు పను తాత్రయము, తత్తపాలు, అందోళనము ఎంతయో కడుముఖకరము. ఇక పిన్నాటి కట్టవలసి తిప్పిలకూ తే సులను విచారించుదము. రయతులు తమతమ పాలములనుండి సామ్య తియట ప్రయత్నించుట సహజకర్మము. అలాగు చేయకపోవుట సోమరితనము- ఏమియు ఏమియు మొకభూమి భారీగా యుండి పది మిగల మొక్కలలో వంగ మొక్కలలో రయతు లు చేయకమానరు. ఆ మొక్కలు యెందుచున్న ఏ విధముచేత నయిన సర్కారు నీరును పోయక మానరు. ఇట్టి కేసులకు జగ్గూలు చేయుటయు అసంభవము. ఇట్టి కేసులు తక్కు లలో చేర్చియెడల కరణములకు మాట వచ్చును. చేర్చిన యెడల రయతులలో పోరాటము తప్పదు. ఈ ప్రకారము రయతులకు అధికారము నుధ్యకు పది ఈ కరణములు పొందు బాధలకు పరిమితము లేదు. రయతులు మంచివార్తయొప్పు దునుభాగ్యవంతు లయినప్పుడు ఇట్టి వ్యాధియును పిన్నాటిలకు లక్ష్య కట్టరు గాని దుర్భాగ్యులయినవో కరణములకు అధమం బూతులు తప్పవు దేవులకూడ అక్కడక్కడ తలసిగియును దుర్భాగ్యులను కరణములు అక్కడక్కడ అధ్యులు తడుపు లను చేస్తేయు సకాలములో వైపుకొన్న మాదక లావులచే కరణముయొక్క విమర్శలనే మున్నుంది వారు ఆ ప్రకారమే గ్రామములు అందుచేత రయతులకు అన్యాయము నొకటయుకూడ తలసిగియును.

వ్యాపారవాణిజ్యములు.

తంజావూరుజిల్లాలోని సముద్రపుటాడ్డు గ్రామములలో రావుసాహెబు ఎం. రామారావుగారికి బొమ్మ చెయ్యుట, కమ్మ ఒకటికనుపించినది. అది సముద్రపుటాడ్డులో ఎండకు ఎండుట చే వైదొక్కడొడిపోయి, ఏ నెలబయలుపడినది. ఏ నెలబాడు గుగ నుండుటచేతను, ఎల్లువంచినయెడల నటుల నెండుటచేత ను, కాగితముచేయుట కియే నెలబనికెచ్చునేమోమని పరిశీలించుటకు వానిని ఇంటికి తీసికొనిపోయి, యే నెలకుగొన్ని గంటల నేపు ఉడుకబెట్టి రోటిగా వేసివంచిరి. తరువాత వానిని కొంచెము సోడావేసి తిరిగిఉడుకబెట్టి యొక కాగితమువూడ చతురగళువని ఆరవేసిరి. ఎండితరువాత దానిని పరిశీలించి మోమును చంపించిరి. సోడావలన విశేషమైనమాంస కనిపించలేదు. ఏవో ఒక ఆకృతిగ ఉండవలెనని చేయిపొయ్యకను, ఉడికించిపోసిన పదార్థముఎండి ఒక కాగితమువలె అయినది. కాని కొంచెము గోధుమరంగునన్నది. దీనిని త్రొక్కివేయవచ్చును. బొమ్మ చేయుచున్నప్పుడు, నులభ్యముగ తీసివేయుటకేదైనా మార్గమున్నదో దీనినండి, కాగితమును జేయుటకు పనికివచ్చు పదార్థమును తయారు చేయవచ్చునని రామారావుగారి యభిప్రాయము. ఇది దక్షిణహిందూజాతీయలో విశేషముగ దొరుకును.

* * * * *
కాశీ, నీలిమం, బియ్యము, గోధుమడి, తేయాకు, ప్రత్తి, త్రాడు, నూలు, వార, గోనెపండులు, జవపనార గుడ్డ, మనజేతమునండి బాస్త్రాట ఎరుమతియగుచున్నది. ఖర్జూరము గుర్రములు, తోట్లు, బాగుచేయని చక్కములు అచ్చటినుండి దిగుమతి చేయబడుచున్నది. కడచిన సువర్ణరతులలో కంటే ఈ యేడు ఖర్జూరపు దిగుమతి కడిపోయినది. దాదాపు ౧౨౦౦ టన్నులవరకు ఏప్రిలునెలలో దిగుమతియైన సరకు ఇప్పుడు ౨౦౦ టన్నులకు దిగిపోయినది. అర నుండి ౧౫ వరకు, గుర్రములు తగ్గినవి. ౩౦౦ అండ్లములనుండి ౬౦౦ వరకు, చక్కముల దిగుమతి హెచ్చెను. తోట్ల దిగుమతి ౬౦౦ అండ్లములనుండి, ౨౦౦౦వరకు పడిపోయినది. గోధుమడి, వెన్న, వార, వారగడ్డ, కలప, మున్నగు ఎరుమతులు హెచ్చి కాశీ, నీలిమం, బియ్యము, సుగంధ ద్రవ్యములు, తేయాకు, ప్రత్తి, త్రాడు, నూలు, గోనెపండులు, తగ్గినవి. ఎరుమతికృత్తి యైనవానిలో వెన్న ౨౦వేల పౌండులనుండి ౮౦వేల వరకు, గోధుమడి ౨౦౦౦ టన్నులనుండి ౫౦౦౦ టన్నులవరకు, వార గుడ్డ ౯౫వేల గజములనుండి ౩౪౨వేలవరకు, కలప ౧౧౦౦౦౦ పునపు టన్నుల నుండి ౯౦౦౦ టన్నుల వరకు పెరిగినవి. దూదో పేనె త్రాడు ఎరుమతి; ౧౦౨౮౯౦౦౦ పౌండుల వరకు, నూలు, రంగిరంగుల గజములనుండి, ౬౨౫౦౦ గజములవరకు, సుగంధ ద్రవ్యములు ౩౦౯౦౦౦ పౌండులనుండి ౮౧౦౦౦ పౌండులవరకు, తగ్గినవి. కడచిన సువర్ణరతులలోని వైదొలుగు మాసములో ౫౬౦ వేలపౌండుల తేయాకుఎరుమతి కాగా ఈ యేడు రతి పౌండుల మాత్రమే రవాణా యైంది. బియ్యపురవాణా ౨౧౦౦౦ టన్నులనుండి, ౧౨౦౦౦ టన్నులకు తగ్గినది.

* * * * *
౧౯౧౮-౧౯౧౯ వ సంవత్సరములో మన రాజధానియందు ౫౪౫౦౦ యకరములలో నీలిపంట చేయబడినట్లు ముదింపు చేయబడినది. తక్కువన్నియు వచ్చు వచ్చటికి చిరగత పరి వేల యకరములవరకు ఆదనము తేలియి తేలవచ్చును. చాల కాలమునుండి నీలి చాల భూములందు చేయబడినట్లు దీనిని పండించుచున్న జిల్లాలనుండి తెలియుచున్నది. యుద్ధము వచ్చినది, మొదలు వేలకొలది భర తేమండ పోయినది. ఇందువలన కొందరు రయితులు క్షేత్రపంటను మారి, నీలిని వైపు చేయుచున్నారు. పంట కాలమునందు నీలిగిరినది చాలభరగానుండుటచే కొందరు రైతులు మంచి రకము, విత్తనములను చల్లలేక పోయిరి. అందుచేత కాలమానము వాగుండినను అన్ని వోట్లకు సమానముగ పండినదని చెప్పి నీలితేరు ఈ సంవత్సరము ౧౨౬౩౦౦ యకరములలో నీలినిచ్చి ట్లు అందగా చేయబడినది. దీనినిందు సంవత్సరమునకు విత్తనముల నిమిత్తము కొంత పంట మినహాయించినను ౧౧౩౬౦౦ యకరముల పంటనుండి రంగును తీయవచ్చును. చెన్నపురికి ఉత్తరముననున్న డక్కను లోనతూన్న తీరమునందున్న జిల్లాలలోని నీలి అధికముగ చేయబడినది. ఈ పంటకు కాలమాన మిప్పటివలెను బాగుగ చేయున్నది.

* * * * *
మనరాజధానిలో ఈసంవత్సరము ౮౪౮౦౦ యకరములలో చేయబడినను నిరుడు ౬౬౬౦౦ యకరములట్లు ముదింపు

చేయబడినది. నిరుటికంటే ఈయేటివంట మాటికి ౨౭ వంతులు వృద్ధియైనది. జమిందార్ గ్రామములలోని పంటరిపోర్టు నిరుడు పూర్తిగ రాలేదు. విశాఖజిల్లాను బల్లొంగిదక్షిణరాజ్ గాడు, చిత్తూరు, కోయంబత్తూరుజిల్లాలలో నీసంవత్సరము చేయబడినది. విశేషముగ చేయబడినట్లు తెలియుచున్నది. ఇటీవల కొన్ని సంవత్సరములకుం డీపంట క్రమక్రమముగ తగ్గుచున్నది. కాని, ౧౯౧౩-౧౪ వ సంవత్సరములో అంత మొందిన అయిదు సంవత్సరములవంటకొను, ఈసంవత్సరపు ముదింపుకు పోల్చి చూచినచ, ఇప్పుడెల్లాను, దక్షిణభాగముందలి మండలము లాకు, చాల వెలకబడి యున్నది. ఉత్తరాగ్గాడు, చిత్తూరు జిల్లాలలో తక్కువకొనబట్ట పంట యనుకూలముగ నేయున్నది.

* * * * *
మన జేతమునందు నా నాటికి గాజుసామానుల వాడుక హెచ్చుచున్నది. పూర్వపు దీపములు పోయి లాంపులు, స్టూడులు, గులబులు మున్నగునవి క్రమక్రమముగ వాడుకలోనికి వచ్చుచున్నవి. కావున ఆయేటి కాయేడు గాజుసామాను దిగుమతి పెరుగుచున్నది. మన జేతములోనే గాజుసామానును కయూతచేయు ప్రయత్నము లేరు. ముఖ్యము నితరరకపు సంపూర్ణ వంతెములు కాతేత. గాజుసామానుపరిశోధనలు లగుపాశ్చాత్యజేతములందును తమ కృషివైఫల్యము నెడరికి తెలిసిపోవుచో యువనట్లు సాధ్యమగుచున్నది. గాజు సామాను తయారుగుటకు సహజ సుపద కావలసినంత మనజేతము నందున్నది. దీని వంతె జేతేవకారమునకు వినియోగింతయని ప్రభుత్వమువారు ఇటీవల పాశ్చాత్యకర్మకారులకొఱకు ప్రయత్నించిరి. ఇవపుడు ప్రబలులనుబెల్లియనువారైనను సుయే లేక అంగ్లేయులైనను నరియే, రప్పించి వాతచేత పరి చేయింతయని చూచిరి కాని యితరరక ఆప్రయత్నములు నెగ్గి నట్లు కనుపడెను. ఇటీవల సంవత్సరములలో అంబల్లా నగరమున పరిచేయుచున్న "అప్పుర ఇండియా గాజు కర్మాగారము" వారు ఆస్వర జపనీసు కర్మకారులను పిలిపించుట యంతయు జ్ఞాపనీసుమై యున్నది. ఈ కంపెనీవారు లాంపు చిమ్మిలను తయారు చేయుచున్నార; త్వరలోనే చేతిగాజులు మున్నగు సామాన్య వస్తువులను నూడ తయారు చేయగల్గుదురు.

* * * * *
"అయ్యి వచ్చినదాక ఆమావాస్య ఆగడ"ను నట్లు మనము మన సోమరితనముకు ప్రభుత్వముకు వదలి మేల్కొంచిన దనుక మన పరిశ్రమలు మనకొఱకు చేయియుండవలె విషయము మాట మాటకు జ్ఞాపకమునకు వచ్చుచున్నది. మనవారు సీనులో కొప్పురి సరఫర తయారు చేయుటకు వలయు సౌకర్యములు మొనుగ కలగని మనవందలను విశేషమే ఈమాట మనకేకాదు విశేషముల చెవినిగూడ బడి వారి యాశల మేల్కొల్పిపెడి. తిరువాక్కరలో నొక యంత్రకాలను స్థాపించి, కొప్పురివార, కొప్పురిత్రాడు, కొప్పురినూనె కొప్పురివాణా, కొప్పురివెన్న మున్నగు సరుకులను తయారు చేయుటకు కొందఱు ప్రైవేటివారు ప్రయత్నించుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. మనము నోర మూకికొని మామూలపును పాటు గాఱు భరత మాత్రమ ఆశ్రియించుటకు నితరులవచ్చుట యు దంతయాశ్చర్యము లేదు.

నూజివీడు నమిక హరామి కేసు.

ఫిర్యాదీయుని నామాలము,
(స్వకీరులేఖనని మొదలనుండి)
వెలూడ అగ్రవంశి:— ఈదినము 11½ గంటలకు హెచ్. ఎస్. హుస్సేన్. వి. సి. ఎస్. నాయుడు మేజిస్ట్రేటు గారి సమ్మతిగల మనదాటి వెంకటేశ్వర రావు గారు నూజి వీరునామాలమునికి ధర్మకర్తగానుండి సామ్యుల అపహరించినవలెను ఇంకీ ఈకేసున్నది ౧౯13-14 క్రింద ముచ్చట కృష్ణారావు గారి తెచ్చిన నమికమా గానాకేసు విచారణకు వచ్చెను ప్రభులగువులుగువులుగా కోర్టులోయూగి. ఎల్లరును ఆప్రయత్నితేవోచినా క్రమమునకు విడుదలయిరి. క్రితేభూమున రాజా సంవత్సరపు గావు బహదరు గారు ప్రాసిన విల్లు ప్రకారము నూజివీడు నామాలములను వెలూడ వాడగారి వీరకృష్ణ సంవత్సర వెంకటేశ్వర రావు పంతులు గారు ధర్మకర్తగా నేర్పరచుచుండి. ఈ నూలు కొఱకును వీరగృహము కొఱకును దాదాపు రూ. ౨౦,౦౦౦ వెంకటేశ్వర రావు గారి పరము చేయుటకు ఈ సామ్యు మొట్ట మొదట మద్రాసువాండులో వేయుటకు గారి తరువాత 1915లో ఫిర్యాదీయెలలో అందుకానుండి తీసివేయుటకు.

ఫిర్యాదీయును వాదమునగా:— కావలి కంకరరావు గారు అను అనుకయ్యుడనుండి వెంకటేశ్వర రావు గారు రెడ్డి గూడెముగ్రామమును కొనెను.

ఆగ్రామపుఖరీసు మింజుమలె దానిమీద నల్లారావుపేట జమిందారిగారికి ఇయ్యవలసిన తఃఖాముఖము తా నే తీర్చుకొనునట్లు బెప్పుకొని, వైగా సవరు కంకరరావుగారికి రూ. 40,000 లకు ప్రాసోటును ప్రాసీయిచ్చెను. ఈసందర్భములలో తమకు సామ్యు తొందర కలిగించునలన బాంకులో నున్న సామ్యునంతకు తీసి తనమేల్లువరు మల్లిఖార్జున రావు గారికి బదులిచ్చిమిషనో సామ్యునంతయు తా నే వినియోగ పరచుకొనెను. మల్లిఖార్జున రావుగారు ముద్దాయి అధీనము లోనే యున్నారు. ఆయనకు స్వంతయాద్రీ యంతగాలేదు వీరుబదులుపుచ్చుకొననట్లు ప్రాసీయిచ్చిన ప్రాసోటు లాలోనీ నోటుగాని నిజమైనది కాదు. నల్లారావుపేట జమిందారిగారి తనఖాముఖము తీర్చుటకును కంకరరావుగారి ప్రాసోటు రుణమును దీర్చుటకును ధర్మసామ్యుకు సుపయోగించుకొని యీ యుపయోగమును కప్పిపుచ్చుటకై మల్లిఖార్జునరావు గారికి బదులిచ్చుటకును మిషను ముద్దాయికల్పించెను.

ఫిర్యాదీభయముచేసి యట్లు నామాలముచ్చెన:— ధర్మసామ్యునకునయి నే నీకేసుకు దీసికొని వచ్చివాను ఈకేసులో నా కగునట్టిభర్మలకు తలపోయి జమిందారు గారు ధరించుచున్నార. కొన్ని నెలలక్రితమువరకు నేను నూజివీడు నామాలములో ఉపాధ్యాయుడను గానున్నాను. పుయ్యూరు జమిందారుగారి వివాహ సమయమున నేను నెలపుకొరగా ముద్దాయి నాకు నెలవీరునకున నేను పరిచారించుకొంటి. అప్పటినుండి నేను పుయ్యూరువారి దివాణములో ఉద్యోగము చేయుచుంటిని."

టి. రంగారావు. పి. వారాహయ్యగారిల ద్వారా ముద్దాయి క్రిలిమిరీ వేటుమొటును ఇట్లు దాఖలుచేసిరి:— బాంకులో వేయుకొన ధర్మసామ్యుకు బాంకువారియొద్దనుండి తీసికొనవలయు లేక వచ్చినవలెనాత నేను వారిని తీసితిని. యుద్ధ సంవత్సరము బట్టి సామ్యుకు తీసితిని. బాంకులోనుండి తీసినసామ్యుకు అచ్చటికంటే ఎక్కువనడికి మల్లిఖార్జునరావు గారికి బదులిచ్చితిని. నాకును మల్లిఖార్జునరావు గారికి జరిగిన వ్యవహారము మిషకాకు; విజయముట్టియే యరుగు నూజి వీరుకల్లు కేసుగా మేల్కొల్పవలె జమిందారు గారు ఒక సామ్యున తరువాత, తలపోయి, పుయ్యూరు, యునునూరు మేల్కొల్పవలె గ్రామముల జమిందారులు కలసి యాకేసుకు వాదించకల్పించిరి. కావున, కోర్టువారు ఈకేసుకు క్రిమిలు ప్రాసీవలెకొట్టెను. 212 క్రింద విచారించుకొనుచున్నాను.

ముద్దాయికి వెలూడవలెను, నూజి వీరు గాను, నుండు ఇండ్లకు, ఆఫీసులకు తనిఖీ చేసి కేసులోను వయోగ మగు కొంతకొద్దకు వట్టిం చి తెప్పింపువలె ఫిర్యాదీ పిటిషను చేసెనుగాని కోర్టువారును క్రిమియొక, నడవ రికార్డును వాయిదావేసు పట్టుకొని రమ్మని ముద్దాయికి నుత్తరపుచేసిరి.

ఫిర్యాదీ తరపున ఇ. ఆర్. ఆస్ఫేరు గారు, వి. జి. కె ఆయ్యంగారు (బారిస్టరు), జి. డి. సామ్యులు గారు, రావు సాహెబు టి రాజారావు గారు, ఎన్. సుందరరావు గా త్రి గారు, కె నరసింహారావు గారు గు గారు, ఏర్వరమణి; యద్దా య తరపున గొ.టి. రిచ్చియంగు గారు, ఎ. కాశేశ్వర రావు గారు, సి. కె. రెడ్డి గారు కె ఎల్. నరసింహారావు గారు టి వీర్రాజుగారు ఏర్వరమణి.

ఈకోసు విచారణ ఆరంభమగునప్పటికి ఫిర్యాదీతరపు న్యాయ వాది ఆస్ఫేరు గారు గాండు, రెడెటివలకు వాయిదాయి ప్పింపువలె ఫిర్యాదీ కోరెను. చేవలకువాండు ఫిర్యాదీ కొంత యూని, విద్యారాజ్ గారి ఆఫీసుకొద్దకొంతయును, స్కూల్ యొక్కవచ్చునగా ఆఫీసుకొద్ద కొంతయును, పుయ్యూరు ఎట్టి యూనికొద్ద కొంతయును, కోర్టుకొద్ద వచ్చు ఆఫీసుకొద్ద కొంత యూని వచ్చునకును, రికార్డు ఎరిస్కొద్దయునుకొద్ద. నూజివీరును యజ్ఞపుచేయుటకు ఆ యూనికొద్ద తీసికొని వచ్చిన గుమాస్తాలకు బీట్ చేసిరి. కేసు చేపట్టి బాంకువా చేయబడినది. — తంతివా.

జేతముచేసినదన:— బాంకువారు 2 వ తేదీ నా యంతకాలమున ఆస్ఫేరుసంఘమువారు సమాజేతమైరి. గా. సమాజేత గారు రిపోర్టులు చదివిరి. సర్. యస్. సింహాగారియొద్ద యుండు నుండ బిగిరింది. మైదాము నొసగించుటకు బాంకువారు గవర్నరు గారికి రుదనము అప్పించ బడెను. కొందరు నూజివీరును విచారణకు నొసగెను తెలియ చేయుటకు సభకు భరపహాయ మొప్పవలసినదని మోందవులు ప్రార్థించ బడిరి. సభ చాలించి పుయ్యూరు కాటకు గారి మరణమునకు విచారణను తెచ్చు తీర్మానముచేసికొనుటకు సభ్యుల యనమతి రిడిసిరి.

విషయానుక్రమణిక.

ముఖ్యమంత్రి-యుద్ధస్థితి	2
భూకదయాను ఆంజనేయదాసు, భకభూతి	3
బాబులు, గ్రామసీబ్బంది	4
నూజిడు సమీక్షామామికిడు, వాణిజ్యకావ్యపాఠములు	5
ప్రధానవ్యాసము.	
ముఖ్యమంత్రి-యుద్ధస్థితి	6
వ్యాధిసాహసము, స్థానిక వార్తలు	7
విరోధ మహాసంగ్రామము	8
విదేశ తంత్రీవార్తలు	
ఇంగ్లీషు తంత్రీవార్తలు	10-11-12
హోగమునాయకులవిన్నవము, రాధాకృష్ణమూలము	13
ఆంధ్రదేశవార్తలు	14

ఆంధ్ర పత్రిక

1915-వ సం॥ నవంబరు నెల 4 వ తేది

గురువారము

ముఖ్యమంత్రి-యుద్ధస్థితి.

సామాన్యయుద్ధములే అనే కాకస్థిగ సంభవములకు నాకరము లగు చున్నవి. రెండువత్సములు తలపడి పోరాడునప్పుడు లాభాలాభములు జయాపజయములు ఒకపర్యాయ మొక్కరకు, మరియొక పర్యాయము మరియొక్కరకు సంభవించుచుండుట సహజము. ఎంతటి ధీరభటులున్నను ఎంతటి రణసింహులగు నాయకులున్నను ఎట్టిప్రతిభావంతులగు దేశనాయకులున్నను విజయమే ఫలమనుట యెంతసంపూర్ణముగా మొదటి నూడియు నెరుచుమాడబడుచున్నను మానవుడు మానవుడుగా నుడువంతకాలము లోపములు క్వచిత్గా నైనను రాకమానవు. లాభమునకే యైనను మొదట మొదట కొన్ని నష్టము లందక తప్పదు. ఏదో కొంత యెడ్డి నిలువక ఏదోకొంత పోగొట్టుకొనుటకు సిద్ధపడక యెరుటివాని బలమును వానియుద్దేశమును జానిపద్ధతులను నెరింగి కొనుట నుస్సాధ్యము. సాధారణ పక్షితులలోనే నైసికకదంబములు వెనగులాడు భౌతిక యుద్ధరంగమున మాత్రమే కాక ఈస్థాయము జీవితమున గాననగు సర్వ యుద్ధరంగములను సరిపోవుచున్నదనినను తప్పు కానేరదు. అందుచేత లోకమున నెదివర కెప్పుడును జరుగనట్టి మహాసంగ్రామముగు నేటి యెరోపా మహాసంగ్రామమును విమర్శించునప్పుడు ఈవిషయముల నన్నిటిని జ్ఞాపకముంచుకొని యే ప్రవర్తించుట యత్యవసరము. ఈవిషయమునే ఆస్పిక్తు మహాశయుడు ఆంగ్ల రాజ్యాంగసభలో మొన్నటిదినము స్పష్టముగా వాక్రచ్చువాడయ్యెను. నాటి యుపన్యాసముచే నాతడు నేటి మహాసంగ్రామమున గల కష్టనిష్ఠురములను లాభ నష్టములను ఆశ నిరాశలను పంజాలించి చేతికి నిచ్చిన రీతిని మనకు ప్రదర్శించి నాడనుట యతిశయోక్తి కానేరదు. ఆయుపన్యాస మూలకముగనే ఆస్పిక్తు మహాశయునకు నెదివరకు కలిగియుండిన కీర్తి యెన్నియోర్లు పెరిగి పోయినదనియు ఆతనియందు సామ్రాజ్యమునకు నుండు విశ్వాసము గాఢమైయున్నదనియు నిస్సందేహముగా చెప్పవచ్చును. స్పష్టత, గాంభీర్యము, ఉద్రేకము ఈ మూటిని

పురివేయుచు మనసునాకర్షించి చిత్తమును రంజింపజేసి హృదయము నుత్సాహమంతముచేయు గుణము ఈతని యుపన్యాసములయందు మిక్కిలి విశేషముగానుండుట ఈతని సహజోదార్య గాంభీర్యములకు వన్నె వెల్లుచున్నది. నేటిదినము మనసాచూజ్యపాదులకు భవిష్యత్తును చక్కగా చూపింపువేసి కొనుశక్తియు, మితిలేని యోధుడు, పొంగిసొరలి ప్రవహించగల ధైర్యవాహియు కావలసియున్నవట. నిర్భూతపైనికోద్యోగ మనసరమా యుటకు గురించి చచ్చించుచు కార్యసాఫల్యదృష్టియే దానిని నిర్ణయించవలసియున్నదనియు బహుశచాగీకారము సమకూరునప్పుడు దానిని తప్పింపజాలదనియు ఈవద్దలి యావద్దలి యుచు పట్టిపులు తనకేప్పుడు లేవనియు నీ మహాపోరాటమున కావలసిన దంతయును నొనర్చి విజయముగలుగయే పరమావధియను దృఢసంకల్పము నొనర్చికొనియున్నాడనియు ముఖ్యమంత్రి తెలియబుట్టుట ఎట్టి పొనునకు వీరావేశము కలిగింపనేరక యుండును? ఇప్పుటి స్థితిని గురించి చెప్పుచు ఆస్పిక్తు మహాశయుడు కొన్నిరంగములు ప్రతిపూల మేఘాచ్ఛాదితములై యుండుట నిజమే యని యొప్పుకొని ఆకస్మికములును నచాంతరములును సహజములనుటను వివరించి శత్రువునకు పయోగకర మగునని తోచిననే తప్ప ప్రభుత్వమునా రేవిషయమునైనను దాచెకరని తలంచుట గొప్ప పోరాటానికి స్పష్టకరీంచి యుద్ధ మారంభమగునప్పటికి నాంగ్లభూమి ఆరుపటాలములు కాల్యలముతోను రెండు పటాలములు ఆశ్వికనైస్యముతోను ప్రారంభించవలసినదయ్యెను నేడొక్క రంగమున వడిలక్షల నైస్యమును ఒడ్డగలిగినదని నుడువుటయు హైదరాబాదు యత్యుత్తమరీతిని తోడ్పుట నెరిగించి యధినివేశములలో కనడా 96,000ను ఆస్ట్రేలియా 92,000 ను న్యూజీలండు 25000 ను సాహాయ్యమంపుటను వర్ణించి ఇట్టి సహాయమును చేరవేయుటలో ఆంగ్లనాకాదళము 25 లక్షల నైసికులను, 320,000 ఋజుబాధితులను 25 లక్షల టన్నుల వస్తుసామగ్రిని 8 లక్షల గుర్రములను కంచర గాడిదెళును సురక్షితముగా మోసికొనివచ్చి వేసవేల మైళ్లు ప్రయాణముసలిపియు వేయింట నొకటివంతునైన సప్త మొదకుండుట మాత్రమే కాక జర్మను నాకాదళమును బాల్టిక్కు సముద్రమునకు బయట నుండినంతమట్టుకు త్రుంచివైచి జర్మను వ్యాపారమును నడుగంటించి నడలినదనియు గడచిన చరిత్రను గుచ్చిచెప్పుగా వినిన ఏ పొరుగు మానసమున నిరాశ నిలచియుండగలదు? ముఖ్యమంత్రితోగూడ నెవ్వడు 'ఆంగ్లభూమికి సరంతరమును ప్రక్కలోని బల్కెమయి భయకారణమై యుండగలదను దంభపువాక్కురస్సరముగ నెంతోద్రవ్యము యయముచేసి యెంతయో ప్రకృతిశాస్త్రవిజ్ఞానమును పట్టుగొమ్మచేసి లోకమునకంతటికిని తాకిడిచ్చులాగున విరివిగ ప్రకటించి జర్మనీదేశము సిద్ధముచేసిన ఆ నాకాదళము ఆదేశబల మెచ్చట డాగివది' యని ప్రశ్నింపక యుండగలదు? ఆస్పిక్తు మహాశయుడు సగము త్యాగమునను సగము చింతతోడను చెప్పురీతిని కల్పితరంగమున ముడసినట్టియు దుర్బలమయినట్టియు ఆంగ్లనైసికసృఖ్య కడచినవార మంతమగువరకు లెక్కవేసినను యుద్ధాదిని నాంగ్లభూమికిగల

సర్వనైస్యమునకు రెండురెట్లుకంటె హెచ్చగుచున్నదనియు అట్లు హెచ్చని తోచునంఖ్యయే యుద్ధముచేయుచుండు సర్వజాతుల నష్టములతో బోల్చిచూచిన మిక్కిలి తక్కువయై 377,000 మాత్రముగ గన్పించుచున్నదనియు గనుచిందొకట నాంగ్లభూమి ఏవిధముగా నీసంవత్సరకాలమున బలమును నిర్మించుకొనివచ్చినదియు నెల్లరకురు వెల్లుచుకాకపోదు. ఇకను ని వినిత్రాభివృద్ధి చిత్రమును నివలంతుమీ ఆస్పిక్తు మహాశయుడు డార్డనల్లును గురించిచెప్పక ధ నాకర్షింప వలసియున్నాము. ఈనెపువాడిని గురించి అనేకు లనేకాభిప్రాయము విచ్చియున్నాడు. ఆంగ్లభూమిలో నే వివాదములు ప్రబలియున్నవి. దురభిప్రాయములచే ఆమంత్రి కారకుడనియు నీమంత్రి కారకుడనియు జనులాకొని గారు. ఉన్న నాని నున్నట్లు ఆస్పిక్తు ముఖ్యమంత్రి వివరించినాడు. తుర్కీచారు యుద్ధరంగమును చొచ్చునప్పటికి మిత్రముడలిపజ్జియు రంగముపైనే దృష్టియుండుట తగినపని కాదయ్యె. తుర్కీ రుష్యాకు కాక్సుప్రాంతముల నొత్తిడి కల్పించుట స్పష్టమయ్యె. సల్లసముద్రము మిత్రముడలికి నిరోధితులగుట తప్పదయ్యె. ఈపుకు వరోక్షముగా కీపముడును నూదితుయ్యె, బాల్కనులో వ్యత్యస్తములు సిద్ధమయ్యె. జనరలి మానమున ఈజిప్తును ఫ్రాన్సికముగా సురక్షించుట కంటెనునెక్కుడు తలవెట్టుటకు నాంగ్లభూమికి బలముండలేదు. అప్పుడు నాకాబలము జ్ఞాపకమునకు వచ్చె. డార్డినల్లుపై నాకాదాడయాత్ర సమయోచితోపాదుమని నిర్ణయమయ్యె. అప్పుడు భూదండయాత్ర సాధ్యముగా దోచనేలేదు. బలము లేనప్పుడు సాధ్యమని ఎట్లు దోచగలదు? ఈ కారణములన్నిటినిబట్టి డార్డనల్లువాడి యసాలోచితము కావనుట స్పష్టము. అత్యవసరముగా నుండగుట నిస్సందేహముగా నిర్ధారితము. కావుననే ఆస్పిక్తు మహాశయుడు ఎవ్వరును నేమంత్రిని నిందింపనవసరములేదనియు సామ్రాజ్యమును జవాబువారీ తన నెత్తినగూడ గలదనియు ధైర్యముగా నిర్వచించినాడు. ఉత్తమస్వయమున నుపస్యసిచినాడు. సాదిగ్ధసమయమున కార్యవిర్యహణ మొనర్చిన తన సహోద్యోగుల యశస్సును సప్రతిమాసరితిని గాచినాడు. ఈదృశప్రతిభావంతు డగు ముఖ్యమంత్రి ప్రభుత్వమునాను లోపములు తప్పించుకొనలేని వారైనను దోషములను దూరముచేయు జాలని వారైనను తమకు సాధ్యమైనంత సమర్థతతో పనిచేయుచున్నారని చెప్పునప్పుడు ఏవాడతని వివేకమును విశ్వసించి ప్రస్తుతావసరముల నాతనికంటె మన మెక్కుడుగ నెరుగజాలమనుటకు గ్రహించి ఆతడు కోరుకట్టి వివేకయుత భవిష్యదృష్టితో పూర్ణముగు నోర్పుతో సహాయగు ధయిర్యముతో విజయమునకయి వేచియుండు నని నిశ్చయించుకొనక నిలువగలదు?

హోమురాలు లీగు.

ఈ విషయ మిదివరకు సనేకపర్యాయము లీ పత్రికయందు విమర్శింపబడినది. ఎల్లప్పుడును మేము దేశీయ మహాసభను బలపరచి దానిమూలకముగా మనరాజకీయ వాంఛలను పూరికరించుట న్యాయముగా నుండునను సభిప్రాయమునే వెల్లబుచ్చుచు వచ్చియున్నారము. మనస్థితిగతు లాంగ్లభూ

మికి తెలియటం యిప్పుటి పరిస్థితులలో నశ్వరసర
మరియు అయవసరమును దీర్చుటకు మనకు
వెడ్డరుబరను ఇత్యాదివిధులు బహుకాలముగా
సహాయముగా నున్నను మనము మనఃకాగ్రత
చేత కాలహరణ మొనర్చుకొనవలసియున్నది.
గూడ కలుగవచ్చును. ఈ యభి
ప్రాయము కారణముగ నే వెడ్డరుబరను మహాశయ
దాదిగాగలవాడు ముఖ్యముగా నాంగభూమిలో పని
జరుగుచున్నట్లును హిమాలయము లీనున తలపెట్టి
నారను వార్త యొకరికిగా వ్యాపించినప్పుడు జేజీ
య మహాసభకు శాఖగా నిట్టి లీగు నలకొనిన
బాగుండునని తెలియ జేసితిమి. ప్రస్తుత మీ
దేశమున స్వరాజ్యంబోధనమునకై ప్రత్యేకము
సంఘము నేర్పరచుట యుక్తముకాదని యభిప్రాయ
పడితిమి. కాని కొంతకాలముగా హిమాలయ
లీగు ప్రశంస బలవత్తరమునకు వచ్చియున్నది.
రానుండు కాగ్రెనునకు ముందే ఈ విషయ
మును జేజీయ మహాసభా ప్రమాణుల యా
లోచనలోనికి జేవలసివచ్చును. నిర్ణయించుకొని యున్న
ది. ఇట్టియలోచనలో నది. నగ్గి మనదేశములయందు
నొకనూతన ప్రతిష్ఠాపన గోరినప్పుడు నూతనప్రతి
ష్ఠాపనయే యనియైన మననాచుకులు కొంత పరి
శ్రమచేతురేమో మాత్రముగాక ఆపని యడియా
నలు పెట్టుకొనియున్నారను. సందర్భము లిట్లుండ
శ్రీయుతి వాచాగాన తనకు సీమియమై వెడ్డరు
జరనుమిత్రుకు ప్రాసంగి యుత్తరమును ప్రకటించి
నాడు. దాని ననుసరించి హోమియాని లీగునకు
అనిబీసెంటుమ్యు గారే జన్మమిచ్చినవారనుట స్పష్ట
ము. దేశీయమహాసభకు సంబంధములేని రాజ
కీయ సంఘమునకు దేశీయమహాసభయొక్క బ్రతి
ష్ఠాపనకీ కధ్యక్షుడగుతాను అధ్యక్షుడుగా నుండ
రాదని వెడ్డరుబరను తెలియజేసియున్నాడు. ఒక
వైపున హోమియాని లీగునకును మరొకవై
పున తనకును సర్వోత్కృష్టమైనదిగాక అభిప్రాయ
భేదములున్న వనియు నతడు ప్రాముఖ్యమును
వీరిరువురును సీసంవత్సరము ప్రజాధికారయుత మ
నికడన సంపాదించగల దేశీయ మహాసభావేద
హత్యవసరమని తెలంచుచున్నాడు. కాని శాంతికా
నున్నదను తరుణము సిద్ధమగువరకు ప్రజలందఱో
శనకు బానుకొనరాదట. దేశీయ మహాసభా
నాయకులలో విభేదములుండుట యపాయకర
ముట. హిందూమహమ్మదీయ విభేదముచే మియ
స్వపరిపాలనకు నష్టములను నికోధులకు రాజకీయ
సంస్కర్తలలోనే విభేదములున్నవిగా యనగల
రెండవ యాయుధముచేత కీసుని తెరంకు నాగో
చించి ప్రవర్తించవలసిన దని వెడ్డరుబరను మహా
శయును ఘనమనోభీచుచున్నాడు. ఈ ముద్బో
ధనమునకు నర్థమేమి? మేమిదివర కన్నియోర్యాయ
ములు మొరగుచున్నవిని మన నాచుకులందఱును
నేకమనస్సులై స్వస్వదురభిమానములను ఏదే
య మహాసభలో కల్గిన స్వభావిభేదములను నూ
గ్గించి దానిని బలతరము వికాసతరము నొనర్చు
వలయుననియేగదా! నిజముగా విభేదము లేనిచోట
విభేదములు పెట్టుకొనిగదా మనవాడు. నేజీ జీవిత
మును చెనువుచున్నాడు. ఇప్పుటికైనను మనకు
మన కర్తవ్యము నెరుంగుకొని రాగలదా? మరీ
యొక పర్యాయము దేశీయమహాసభయొక్క చీలి
కలను నొక్కటిచేచు నిదినరకు అనిబీసెంటుమ్యు
యద్యుక్తులాలయిన ట్టిక్స డెవ్వరైనను మరల
నుద్యుక్తులు కాగలరా? నిట్టి క్రొత్తలకు పాఠములు
మాని కలదానిని సీరముచేసికొనిననుములు బిగించి
నిజమగు స్వాతంత్ర్యములను సంపాదించు శ్రేణిం
తోటి కంత కలకలనినానముతో ముందునకు
నడువగలమా?

సర్వభూతదయాభుజంబనేమదాపువారు, బెజవాడ
వీ మహాశక్తియు బెజవాడ నుందలి పునఃజన్మకాక
గూడూక బంధు మొదలగు పునఃజన్మలను దెలిసి
యున్నది ఆంజనేయ వాసుగారి సిద్ధాంతము "ఆశ్వత్థకైరవ
సకలార్థములను తొలగించుట సాధ్య" యననది. సర్వార్థ
రక్షామయైన మహాశక్తి పర్యవ్త వ్యాప్తమై యున్నదనియును,
ఆశక్తికి కళహస్తమునకు సకలమార్గములను సాధ్యమనియును,
శక్తివశికరణములకు సర్వార్థములు తొలగించుచును,
ఆంజనేయవాసుగారి మతము. ఆ సిద్ధాంతము ననుసరించి
వాసుగారి శాస్త్రకర్తవ్య కర్తవ్యమును బ్రతుక్తుమునకును సమ
కర్తవ్యము. ఆ శక్తివశికరణమున వారధుత్వమొనరించి వ్యాప్తమును
నివారణజేయుచున్నాడు. వ్యాప్తిగ్రహణము వాసుగారు మధ్య
మాసాహార విషయమున గట్టి బోధించెను. వారి విశిష్ట
విభాగి లీగు విషయములతో సహావుచున్నది. శాసన
నుండి వాడు ప్రతిఫలమును గోరకు. వాసుగారు పాపపండ్ల
భక్షించి జీవయాత్రకు గడుపుచుండును. విరాటములేక కచ్చెడి
కోపలకు విశిష్టమతములై వాడు బెజవాడ యూరియకుట
నొక మదిరమును భాగ్యమును సహాయమున నిర్మించు
చున్నాడు. ఆస్థానమునదే వైద్యాశ్రమము, భర్తృవ్యక్తమును
పాతకాలకు నిర్మించవలయునని ఆంజనేయ వాసుగారునుకన్ప
ము. భార్యలు మిక్కిలి కష్టమైనవారమునో గూడినది.
నేడు ప్రపంచమున లేఖించు వీరిని కురిచిన బాబోజీకలకు.
దాని జీవితకాలము ఆంజనేయ వాసుగారు యాత్మకర్త
ప్రభావము తెలియకలదు. యూరపు అమెరికాభాషయుల
దివులు యోగగ్రంథ యంబులమున్న మిక్కిలి నేజీయులను
న్నది. మహాప్రవీణగ్రంథముల దిట్టి మహత్ములను దెలిపెడి
గాధలనేకములు గలవు. అది భగవద్గీతా శాస్త్రసిద్ధాంతములను
వివర్థములుగానీ సర్వ ఆవిరణ లాడ్డిగిటి మహాశాస్త్రములు
సిద్ధాంతిరించి యున్నాడు. ఆంధ్ర లీఖానముల సావధాన
చిత్తముతో వివర్థించి ఆంజనేయవాసుగారు సమర్థమములను
తన ప్రాప్తానమును జేయుచునని నమ్ముచున్నాడు.

చిత్రమగు నేటి.
రంగరాష్ట్రమున భారత్వ మొకపట్టణము. అచ్చట
సన్నిపట్టణములందులే నేజీక తహాలాచేర్చి కలదు. తాలూకా
కేర్చియు నున్నది. తహాలాచేర్చిలో కాపురము యుండదు.
తాలూకాచేర్చిలో భూభాగము సురక్షించుట నిబ్బంది
యుండును. కాపుర మొక్కటి నరగామములలో తహాలాచేర్చి
లో జనులనుద్రవ్యము తాలూకాచేర్చికి పంపునట్లేవునకు
బడెను. ఒక్క కాటెమునకును రు 17,000 లు ప్రోవును
బండియిది కెక్కడు ప్రవ్రుముచుట వారు జోగేశ్వర బస్టి
యకు జోగేశ్వరయ్య వారు భువనమోహనసంస్థ యొక
తహాలాధికారియు అబ్దుల్ గాయును ముఖ్యతహాలా జవానుకు
బయలుదేరి. వారు ప్రోవ నడచుచుండగా కస్తాను. ప్రోవ
ప్రావముక అవకాశభాగ్యములను యెరుగుపడిరి. తహాలా
ధికారి వీరి నడచుచుగావున వీరి కుదిరితిరి సాల్వామొక్క
సన్మానించెను. వాడు జోగేశ్వరబస్టి జోగేశ్వరయ్యకుట
నేత ప్రవ్రుముచుండనే దృష్టి పెట్టుకొనియున్నందున గుర్రము
మీదనుండి కస్తానుగాని మాడదయ్యె. వీరికాగడలన్నియు
కాటెలేను. తాను కుర్రమునకు స్వాధీనముచుండుటయేమి,
పాదచాపయై తోపుచును జోగేశ్వరబాబునకు కన్ను తెలియక
తోపుటయేమి యనుచుక వీరి గాడిదించి వీరి క్రొవీకి కుమికి
భిటునుపాద లాబును వెన్నంటున ట్టికరెక్క. అట్టి
యొక్క ప్రోవ ప్రవ్రుమున పవ్వకీజీయును కస్తానుగాన విధు
మనోరథులగుట! ఆగ్రహము నూనవునని వింతయగుటగ
కొన్ని వినుచుండుట నీ కేటయే నిద్రయు ఇంకను నిట్టి
సంభవము లీదేశమున జరుగుచుండుట మాత్రము బ్రతికెను సా
రత్వగోరణమును నిలనట్టి నెయనందకు పాపమును వివర
కరముగా నుండక మానదు.

జాతీయనిధి పాక్షికామిక సంఘము.
దివాకరుబాదర కంచి కృష్ణస్వామిరావుగారు యుగా
సాధిపత్యము క్రింద నిక్క సాయంకాలము మహాజనసభా
మందిరమున నొక సభ నడిగెను. సభ ముగియించుచు అధ్య
క్షుడు లిట్లు హానించిరి ప్రస్తుతమున మనదేశమున పాక్షికా
మికాధిపత్య యత్యవసరమై యున్నదని యెల్లరకును విశేషము
గలిగినది గం సంవత్సరములలోను మన పాక్షికామిక సిద్ధిని
అభివృద్ధిపరచుటకు ఈ సంఘమువారికి చేతనై సంకరణ తో
ద్వంది. ఏదేయుటకును నామ్మ సర్దుపాటు చాల తక్కువ.

౧౯౦౧లో ఈ సంఘము స్థాపించబడి నపుడు దీనికి రూ
౬౧౬౦ ల అవకాశముండెను; అది ౧౯౦౨ సం॥ న రూ
౧౯౦౦౦ వరకు పెరిగెను. కాని తరువాత రూ॥ ౬౧౬౦ వరకు పడి
చాటును. పాక్షికమిక నొక పాతకాలను ఏర్పరచివోయగోరిం
లను నిత్తును కీర్తికేసును కృష్ణస్వామి అధ్యక్షుగాను
చేర్చిగా, అంతటితో నాకాగ్రహ సభలముకాబాలక
చావుటచే, ఆవిరారమును నుపయోగింపబాలక పొదిమి. ఈ
ధ్య నొక రీతియందు గలిగించి మచ్చటించును, ఇప్పుటికంటె
సలవదముగ భార్యమును దేవనైనను ఈసంఘముచే బూనిన
గాని దీనికి గురూ)త్వానామ రా నేరవరి చేర్చివారు కర్మా
గారములగుగాని, పాతకాలలగుగాని స్థాపించబడి. చోధన
మెత్తుకొని ఆవసరమును యున్నది. ఈవిషయమును ఆగో
చించియే ఈసంఘమునకు బాదరలొని ఆంధ్రజాతీయ
కళాకాలకు సావాశ్యకధ్యక్షుడు కొంత గాగ్రింబుగానియు
చున్నాడు" పిమ్మట ఎస్. శ్రీనివాసయ్యం గారు
మా సమునకు రూపాము ౩౫౦ ని వ్యాకర్త వేతన
మును రెండు సంవత్సరములపాటు ఈమధులందుగనిరెయు,
కాలక్రియమున ఈవేతనమును సీరముగా బడచుగలను నేర్పా
టులకుజేయుటకు శ్రీయున అధ్యక్షుగా రాగొనించుచున్నా
రనియు అగ్రింబాధిపతిగాను తెలియజేసిరి.

పిమ్మట టి. రంగారావుగారును, సి. పి. రాం
స్వామి అధ్యక్షుగానును, అనీశాంతు గారును ముఖ్యసిం
దిరి. తురకు, ఎస్. రంగస్వామిఅధ్యక్షుగాను లేది ఈవివర
లికి ఇంటికిబోయి భర్తముల దీనిగనుపద్ధతి కేసిన భావము
నని నూచించిరి.

న్యాయస్థానవార్తలు.
మనీష్యును దొంగిలించుట:— ఆగస్టు ౧౧ - కలేవీ
యదమమున ఫిర్యాది విభువురమునండి వచ్చురై యలో వచ్చి
ఎగ్నూరు ప్రేమమునా దిగి బ్రాములండిలో మాన్యుడటకు సల
మలేరంచున పడిచెక్కయొక నిలకబడియుండెను. ముద్దాయి
గుడుమియూనాదాదా కా చెక్కయొకనే ఫిర్యాదీకర్తకు
నిలకబడి యుండెను. కొన్ని రి మిషనులై నతరకు వాత
బ్రాము టిక్కెట్టు కొనుటకు ఫిర్యాది జేయుగా చెయ్యెట్టి
మాడగా డబ్బులనుండి కనబడవలెను. తనవార ఫిర్యాదియు
బండిలోనుండు రామస్వామి పిల్ల గారును మాడగా గుడు
మియూది దిగి జోడ్డుయొక నడిచి బోవుచుండెను. రామస్వామి
పిల్లగారును ఫిర్యాదియు బండి దిగి ముద్దాయిని వెంటబడిచి
వారినిబట్టుకొని బోలీసువారికి అప్పగించిరి. వారివద్దనుంచియు
అందులోనుండిన రూ 9.14-1 ను దొరకెను. గుడుమియూనా
మీద కేసుజేసిరి. ఈ నెల దివి 2-కలేవీ మంగళవారమునాడు
కాగ్రముయ్యారి ఫిరీపునరొగారు విచారణచేసిరి. ముద్దాయి
తనకేమియు తెలియననియు సాక్షులలో నొకడు తనకు విశ్వా
యెంచునకు ఈకేసును తనమీద తో) నివరియు వాస్తూల
మిచ్చెను. ఈముద్దాయి 1879 సం॥ మొరకు 9 కడకు జైలు
బోయిండునకు పంచాదుతివారును ఇతరు దొడ్డియు నిష్క
యించిరి. జడ్జి గారు వారికి ౩ మాసముల కఠింకెట్టి విధించిరి
జైలునుండి వచ్చిన తరువాత 5 సంవత్సరములు బోలీసువారికి
కనబడుచుండలె ననినూడ వాళ్ళాపించిరి.

జేలును తనకును వాడు:— గుర్రము మెలుకు చత్రిక
అధీనులలో ముచేయుచున్న రక్త మొదలియు అకవిభార్య
యొక నెయంటు క్నానిరుకు వీధిలో బోవుచుండగా సహాజేవు
డను మారునామము గల స్వామి అనువాడు మొదలి జేలుగా
నుండి యొకపంచి దొంగిలించెను. వాలో 8 అశ్వాసండ్ల
ను. అతడు నిన్నటికోనాన ఫిరీపునరొగారు విచారణచేసిరి.
నేనును నాభార్యయును నచ్చుచుండగా
సాల్వమునామ ప్రేమమునానికి రమ్మరి లిలిచి నేరము మోపి రం
ముద్దాయా వాస్తూలమిచ్చెను. వీడివరకు 9 మాసము చెరచా
లకు వెల్లియుండెను. పంచాయితీవాడ్లు ముద్దాయి దొడ్డియు
నిర్ణయించిరి. వ్యామయ్యారి గారు ముద్దాయికి 5 సంవత్స
రముల కఠింకెట్టి విధించిరి.

విద్వత్తుకపోయి నగలకు దీకినాడు:— మైలాపూరు
లో చిన్నమ్మకు అనునామెనరి సంవత్సరముల మునురా
గెను. ఆవిద్వతు గోవిందనమవాడు ఎత్తుకొంపోయి వానియొంటి
మీదకున్న నగలను దీసికొనెను. అతడు నిన్నటికోనాన
విచారణచేయబడెను. ముద్దాయి వాస్తూలము ఇత్యతే.
గోవిందకు 5 కడకుల కఠింకెంపడినాడు గరుకు పంచాయితీ
వాడు ఏకాభిప్రాయముతో ముద్దాయి దొడ్డియు నిర్ణయం
చిరి. వ్యామయ్యారి ఫిరీపునగారు వీరికి 7 సంవత్సరములు
దీవిపాతకెట్టి విధించిరి.

ఐరోపా మహా సంగ్రామము

ఆస్త్రియనుండి గారి మహా గంభీర పర్యవసానము.

శ్రీ జాన్ చక్రవర్తిగారి కారోగ్యము కలుగుచుండుట.

సెర్వీయా స్థితిని గూర్చి సర్ ఎడ్వర్డు గ్రేగారి ప్రసంగము.

రుమేనియా యుద్ధమున దిగవలెనని ప్రజలకలవరము.

ఆస్త్రియా సెర్వీయా ఆయుధకాలము సమీపించుట.

ఇంగ్లండు

శ్రీరాజగారి స్థితిగూర్చి.

లండను, నవంబరు 2:—శ్రీరాజగారు ప్రాన్సుకుండి వెదలనున్న సమయమున నొకమామమున బ్రకటియిరి. అది ట్టున్నది. శాస్త్రవిద్యలకు మరలగలసికొనుటలకు నాకెంతయు శంకనముగలదు. నూతనముగ నేర్పాటుచేయుటదిన వైద్యముల ను గలసికొనుట ముఖ్యముగా నుండును. ప్రదక్షయ్యెను. మొదట వైద్యములో శిక్షకవాడు పాఠ్యంబిచ్చినది మొదలు రోగరంగమునకు బోవవచ్చు దినమువరకును వీరి దినదినాభివృద్ధిని జూచి యుండిరి. వీరిరణకాలత్యయమును గురించి జరిగినవన్న యభిప్రాయమునకు తగినట్లు వీరుపోరిరి. నాకు సంభవించిన విషయ భారణమున నైకుల నందరిని జూడలేకపోయినందులకు విచారించుచున్నాను. కాని వారి ముఖ్యమును ఓర్పుము పట్టుదలయు నాకువారియెడల గౌరవమును కలిగింపజాలనంత వరకును నేనుచూచితిని గవ్యస్థానమున దృష్టిభావన సుండుకొనుదు. కడపటి ప్రయత్న మే విజయమునిచ్చునని జ్ఞప్తియందుండును. శ్రీరాజు సైనికుల హెచ్చరించినది బ్రిటిషు వారి ముఖ్యకార్యకర్తలనున్న రైటరు విలేఖి నవంబరు 1 తేది రిటెన్షన్ పేరున్నాడు.

పత్రికాసూచనలు.

నాకాదశమును దర్శించుట.

లండను, నవంబరు 2:—మరికొందరు పత్రికా సంపాదకులు నాకాదశమును దర్శించిరి. వీరిలో కొందరింగ్లీషు వారును గలరు. ఆంధ్రభాషలో బ్రచురింపబడు తెలిగ్రాఫ్ పత్రికా విలేఖి యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. శ్రీరాజు బ్రిటనును జయించుట దుర్లభము. బ్రిటిషు నాకాదశమునున్న యుద్ధోగ్గోయులును, భటులును, ఇంత బలీయులయు ఇంత సర్వసిద్ధులయు, ఇంత వైశిష్ట్యములయు నెన్నడు నెరుగను. అది నీ మిగతెట్లుకను తొందరచేయు.

యుద్ధసప్తము.

అలహాబాదు నవంబరు 2:—పయోనిరపత్రికా లండను విలేఖి యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. ఆస్త్రియ 4 తేది మొదలు నవంబరు 1 తేదివరకు 2858 ఉద్యోగియును 45288 భటులును వస్త్రమైన టయున్నాలో బ్రచురింపబడిన వస్త్రపు ట్టెలవలన దేలుచున్నది బహుశః ఈసంఖ్య నెవెంబరు 25 తేదిని బ్రిటిషువారు ముందుకు బోయినట్లుచేసిందియు వస్త్రవడిన వారి సంఖ్యయై యుండవచ్చును.

పార్లమెంటు ప్రజలసభ

సర్ ఎడ్వర్డు గ్రేగారి ప్రసంగము.

లండను నవంబరు 2:—సెర్వీయాకు క్రమమును కీర్తిని సహాయమునందలి విశ్వసనీయము కాదు. తూర్పుకుకు పంపిన సేనల సేనీతియయొగించిన శ్రేష్ఠతయగు నుండెనో అనునియమునుగూర్చి ప్రాన్సువారితో మిక్కిలియరాజోచనములు సలిపితిమి. సేనలపంపుటగా కాలవిలంబ మెంతమాత్రము లేదు. వలనపడిన వైద్యములన్నీటిని సెలొనికాకుపంపితిమి. ఈ వైద్యములిప్పుడు బాల్కన్ సరాప్రయోగలలో యుద్ధ మొనరించుచున్నది. ఇంకను మరికొన్ని సేనలపంపుటకు ప్రయత్నములు జరపబడుచున్నది. సెర్వీయావారితో యామెయ్యకొనిన సమాధానమునకు గ్రీసువారువేరొక ఆశ్రయమును సమర్థించిపడవ సర్వీయా వారివైద్యకాలమున ఇంగ్లాండు ప్రాన్సు దేశములు తమకు ఓలగునంతసహాయమును వారికిపంపినవని సర్ ఎడ్వర్డు గ్రేగారు సాదించిరి.

సభను నాటికాపుటను గూర్చి మామూలీరీతిని తీర్మానముపాదించబడినది. వానినిగూర్చి చర్చజరిగెను. ఆకారణమున వోట్లుపుచ్చుకొనకుండనే సభ ముగియబడినది.

పార్లమెంటు సభకుడు హతుడగుట.

లండను, నవంబరు 2:—పార్లమెంటు సభలో యూనియన్ లు తిరుగు టివ్వవలెనని ప్రతినిధిగనున్న గా. లియోనెల్ హేలంకు గారు యుద్ధమున హతులైరి.

శ్రీమద్రాష్ట్ర గారి శరీరస్థితి.

లండను నవంబరు 3:—శ్రీమద్రాష్ట్ర గారు నిన్నటి రాత్రి సుఖముగ నిదురింపలేదనియు, వారింకను కొంతవరకు బాధను కలిగియుండిరిగాని మొత్తమునై శరీరస్థితి చాలవట్లు కఠినస్థితిని బడసియుండెననియు, వారు ప్రస్తుతము ఘనవదానములగూడజేయుటకు శక్తులై యుండిరియు వార్తాస్థానము వారు ప్రచురించిరి.

ప్రార్థన

ఫిరంగులయుద్ధములు.

పారిస్ నవంబరు 2:—న్యూయెల్ స్టాన్సుసంతు ఫిరంగులయుద్ధములు కందకముల పోరాటములును అతితీవ్రముగ జరిగెను. సోమిక దక్షిణమునున్న ఫ్రెంచివారి ఫిరంగులు జర్మనీవారి కందకములను పొడిపొడిచేసి వారి విశ్రాంతి స్థలములపైనుండెను. ఆగ్లోలో జర్మనీవారు మందు గలల్లన్నీటిలోవేల్చిరి కాని ఫ్రెంచివారికట్టడములకు వస్త్రము కలిగింపలేదు. ఇందువలన సేర్వీసేన పల్లములగు జర్మనీవారు ప్రవేశింపకుండ ఫ్రెంచివారి కాల్బలమువారివైని తుపాకుల వారుచేసి యుటకపెట్టెను అది ప్రకటింపబడినది.

రుష్యా

రుష్యావారువిజయము నొందుట.

లండను నవంబరు 2:—నెటాగ్రాఫు. ఫీర్డిక్ స్టాటునకువైని శత్రువులు పునఃవైచి దివానాదిచాల బ్రయత్నించిరిగాని నిష్ఫలమయ్యెను. ఆస్త్రియ 21 వ తేది వాటి రాత్రి బాల్బోరింగునకు వాయవ్యముననున్న కందకములను రుష్యా వారుబట్టుకొనిఆస్త్రియా వారినిజర్మనీవారినినాల్గుకందకములందు ఒకఫిరంగిని బట్టుకొనిరి. కొనుబోనో సమీపముననున్న శేతు సేలలోనికీ శత్రువులను దరిమి నాశనముచేసితిమి. గలిషియాలో రుష్యావారు ఇన్వేజర్ సరస్సును దాటిరి. ఆనదియొడ్డున రాత్రి యందుదిగిరి. యుద్ధశీలకదకులను త్రొందిరి. వీరిలోకొన్నినీటిలోనుండెను. రక్షకభటులను సన్నీలలో నురుమాడితిమి. వీరి ప్రాప్రాంతమున మాసేనలు జయము నొందినటులు దెలియుచున్నది. పెక్కుమంది ఖయదీలను బట్టితిమి. అవిప్రకటింపబడినది.

ఇటలీ

ఇటలీయూవారు ముందునకు బోవుట.

లండను నవంబరు 2:—కొనుబోన్లో గా పర్యవసానము లండునై ఆస్త్రియా వారి కందకములలో నాల్గువరకును ఇటలీయూవారు పట్టుకొనిరి దొరతనమునాడు దెలిసిరి.

సెర్వీయా

క్రైస్తవాలక్కువద్ద బల్గేరియా వారి రోటును నొందుట.

లాహోరు నవంబరు 2:—లండను నవంబరు 2 —పేటి పారిసియట్ పత్రికకు సహానికా విలేఖి యిట్లు దెలిపెను. క్రైస్తవాలక్కువద్ద పెద్ద పెద్ద వైద్యులు గూర్చి కొని ఫ్రెంచి వారివైని బల్గేరియావారు యూదు పార్లు బడిరి. ఫ్రెంచి వారి ఫిరంగులు నీరికి భయంకరముగ వస్త్రముకలగజేసెను. ఫ్రెంచి వారు సన్నీలలో శత్రువులవై బడిరి. బల్గేరియా వారు సేనలు వార్ధారు నదిలో బడి మునిగి పోయిరి. బల్గేరియా వారు ఫ్రెంచి వారి వైచినపు డెల్ల వృద్ధ మయ్యెను. అది నీ మిగతెట్లు పత్రికకు తంతి వార్తవచ్చెను.

బల్గేరియావారి నష్టములు.

అలహాబాదు నవంబరు 2:—లండను నవంబరు 2: ఫిరంగులు పట్టుకొనక పూర్వము బల్గేరియానులకు అపరిమితమగు వస్త్రములకలిగెనని ఏథెన్సు లోనున్న విలేఖిరి నెంట్ల న్యూస్ పత్రికకు తెలియపరచెను సర్వీయావారి ఫిరంగిదళములు బల్గేరియావారి టటాలముల హత మొనర్చుచుండెను క్రొత్తవాటిని బల్గేరియావారు యుద్ధరంగమునకు గొనివచ్చుచుండిరి. ఎటులైన ఫిరంగుల పట్టుకొనవలసి నదని బల్గేరియావారు తమ వైద్యులుకు తరపు చేసిరి. ఇప్పిపు వద్ద 20 మంది బల్గేరియను సైనికులు తిరుగుబాటునొచ్చిరి. వీరికి నురణరండంబి ధింపబడినది.

సెర్వీయా దొరతనము.

సెర్వీయా దొరతనమువారు తమ రాజ్యాంగ ప్రధాన స్థానమును మొనెట్టరునకు మార్చలేదని రోములోనున్న విలేఖిరి డెయిలీ తెలిగ్రాఫ్ పత్రికకు తెలియపరచెను.

గ్రీసునందలి విశ్వావమువారికి నశించినది అందుచే గ్రీసు నకు దూరముగ తమదేశము లోపలిభాగమునకువారు పోయిరి. చుట్టజేయుటకుదురేమో అను భీతిని బల్గేరియావారు ఉన్నటులు విడిచిరి తెలియబడినది. ఉన్నటులకు 20 మైళ్ల వాయవ్యమున మిట్రాబెట్టు యిరుపదవారి పార్శితమునందుకు కెన నిక్ కనుచును వస్త్రపోతియని సెర్వీయావారు ప్రకటించిరి.

బల్గేరియా సేనలకు సహాయముపుయండుట

ఉన్నటులపరిసరముల మిత్రుండలివారు బల్గేరియను సేనల ప్రయాదశితి సంతోషిరి. ఇదటకుడ వట్టే జరుగవచ్చునని బల్గేరియనులు విలిన్ క్రివొలంకు నకును యుద్ధరంగమున నున్న తమ సేనలకు తరచుగ సహాయముల సంతృప్తులైరి. పీకి వ్ ప్రాంతపర్యవయలలో నున్న ఒక లోయలోనికి సెర్వీయనులు వెడనలిట్లు సెలొనికాకుండి అనధికారవార్త యొకటి తెలియబడినది ఏథెన్సులోనున్న విలేఖి యుటవార్తా స్థానము వారికి తెలియపరచెను.

ఆస్త్రియా వారు సెర్వీయనుల ఆయుధకాలము సమీపించుట.

బ్యురాక్ పీటర్ మామివై ఆస్త్రియనులకును సెర్వీయనులకును బలమగు యుద్ధము జరుగుచుండెనని ఆస్త్రియావారు ప్రకటించిరి. ఈ ప్రదేశము సెర్వీయనులకు తమ ఆయుధ సామగ్రిని నిలువ చేసికొను చోటు అయియున్నది ఆస్త్రియా సేనల గమనిక స్వాభావికమగు దానికంటె చాల తక్కువగ నున్నది.

వార్తావై ఫిరంగుల కాల్పుట

వార్తావై ఫిరంగుల కాల్పున్న నాకాదశము గోలెడు, బెన్ లానెమిడి యుద్ధముగే ముఖ్యమారమున నున్నదని అధికారకృత తంతివార్తా మూలమున తెలియబడినది. వీరికి పీక్కునైనిక నాకలుకూడకలవు. వీరికింద నైనికలున్నారు. రష్యావారి నాకాదశము మందుగనుల ప్రదేశమునకాకులనున్నట్లు సుప్రదమనున్నదని బుఖారెస్టునుండి బాల్కన్ సరాప్రయోగి విలేఖిరైయున్న పత్రికకు తెలియపరచెను.

సెర్వీయా వారు బలమగు స్థానముల నుండుట.

కనానిక్ కనుచును సెర్వీయా వారు 13 తేదిని లో గొట్టుకొనలేదు. వారి ప్రదేశమున కొంతవరకు వలకుకు పోయిరి. ఈ కనుచు బలమగు స్థానమై యున్న దని ఏథెన్సులో నున్న విలేఖిరి జర్మను పత్రికకు తెలియజేసెను.

రష్యావారి సహాయము.

శత్రువులు నీప్రక నడివై ప్రత్యేకముగ యుద్ధ యత్నముల సజుపు చున్నారు. రష్యా వారి ప్రదేశమున శత్రువుల కార్యములకు ప్రతిఘటన సరసింపుట సర్వీయావారికి అధికమగు సహాయ మొనరించుట. ఒక దివిజనుకు విడదీయుటకు మారుగ శత్రువులు బలవంత సమకట్టిరి గలిషియానుండి బ్యు కొనికాకు రష్యనులు పోకుండ నాల్గుక పరమటకై మెకెకు నెన్ను గారు మరికొంత సహాయమును కూర్చు కొనక పీటులేక వచ్చెను. (పయోనిర పత్రికా తంతివార్త)

అమెరికా

శ్రీలక్ష్మీపాఠశాల మొసగుట

లండను నవంబరు 2:—న్యూయార్కు:- అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములలోని న్యూయార్కు, మెసాచుసెట్సు పెన్సిల్ వేనియా నగరములలో జరిగిన నియోజకముల వలన శ్రీలక్ష్మీపాఠశాల మొసగుటలెనను నూతనము పరాజయమొందినట్లు సుప్రదమనున్నది. ప్రభావశాలిని పాక్షికుడగు నతడొకడు మెసాచు పిట్సుకు గర్భియగ నెక్కు కొనబడినది. రాజ్యాంగ సభలోని అన్ని స్థానములను కాపన సభలోని 12 స్థానములను ప్రభావశాలిని పొందగలిగిరి. కెన్టాకిలోని ఉద్యోగములలో పెక్కింబిది న్యూజెర్సీ చట్టనిర్మాణసభలో సభ్యత్వముల పెక్కింటి వీరే ఆక్రమించుకొనిరి. న్యూయార్కులో దేశీయ సభా సభ్యు డొకడు ఎన్ను కొనబడినది.

చించిరి. అప్పుడు తలంచినది నాకాదళమునకు మార్తమే. మన మిప్పుడు సైన్యమును పంపబాలమరి కివనరుప్రభువుగా రనిరి. మనమందర మిండుల కంగీకరించితిమి. కాన నాకాదళమునకుమార్తమే పంపుటకు నిశ్చయింపబడినది. ఈ ఆలోచన లో నేను గూడ పూర్తిగా పనిచేసితిని (కలకలము) నేనిచ్చి న సలహాను నేను పూర్తిగా తప్పుకొనుచున్నాను (కలకలము) కాన నెవరు నెవరో యొక సుందరియైన నోత్రోసి మహాభాగమును సహాధికకగణ క్రియముల నర్వాధికారి యొక్కడే ఈ పని నడపించుచున్నాడని చెప్పుదగినది నేను ఖండితముగా గుఱువుచున్నాను ఆ ట్లే న్ను గుఱుచు నున్నారేమి నాకాదళమునకు పాధ్యక్షుల వారింకె రుదును లేకు. (కలకలము) మనమనేక గొప్ప యుద్ధ క్రియలను కలిగియుంటిమి. బాల్యమునాపురుషులను న కను మూలమున భాగమును కలిగించగలమును నల్లనకుద్రా ముండి రాకపోయెకనుచేయవలెననియును టర్కీసా ప్రాజ్యముందలి ప్రధానస్థానముననే వారివలపడవలెననియును మనము తలంచుచితిమి. కానందులకు కొంతకష్టము కలిగినను మనము సరసింపదనని ఎల్లవారును తలంచినరీతిని నేనుగూడ నెప్పుడు తలంచుచితి. నాకాదళము టర్కీ సైన్యమును దానికి ఫలితము లైంది. మరల పోవ నాగించుట యో? మానుటయో? మన విషయమును మరల తనమునకు చచ్చి చిరి. నాకాదళమునకు కొంతసేను గూడ సహాయముగ వచ్చుచో కాన్యసిద్ధియునును హిందూదేశమున తిరిగిరి అదియే ముక్తియుక్తమని ఎల్లవారునుతలంచిరి ఆ సేననునపుడు 5 ఇయూను హిందూలుగాను నియమింపబడిరి 18-15 వ దిన నాకాదళము నాయన సైన్యముగ మారెను. నాకాదళమును సేనయును ఏకకాలమునకు పోగుట లెప్పుడుని అయ్యెను ఆపదమున్న వైమలస్మియును కలసి ఆలోచించి నిశ్చయించిరి. అదటి యుద్ధ నిర్వహణ ముచటి నేనామలక వదలబడినది. కాని ఆంగ్లేయుల సైన్యము యుద్ధకార్యకార్యపాటలకు దార్జి నెల్సులలో నేనామలకును అభిప్రాయభేద మిన్నగును కలగలేదు. యుద్ధవివరముంద రెరిగినదే ఆంగ్లేయుల ప్రారంభమున యుద్ధకార్యమును విఫలములగుటలకు నాకు కలిగిన యాకాశభంగము యుద్ధారంభము నుండి యెన్నడును కలగలేదు విజయము కలుగునట్టి మనకాశములత్యధికముగ కనబడినది. విజయముకలిగిందో నన్ని సమ సైన్యము పూర్తిగా పరిహారము ముగించును. బల్లేయూ యుద్ధమున చేతుల కనకాశము కలగక యుండును. ఇవరకెన్నడును మాపవనంతు యధికముగ ఆంగ్లేసేన సాహసమును మాపి పోరినను సర్వ సామగ్రిలను లోటులేకుండ మండిం గూడ విజయము మామియు కలగలేదు. అదట ఆస్ట్రేలియా సైనికు లధిక సాహసమున కంగీకరించి మింది పోరిరి. కలకలము నాకాదళముగాను మారిన పరాక్రమమును గూడ మిగిలినవరాను (కలకలము) జలంతర్ధానులయ్యుటకు పరిచినది. 26-10-15 తేదీ 4 రకు మార్తము నుద్రామియు 2 యుద్ధ సాకలకు ర ఫిరంగి సాకలకు 1 టార్పెడో సాకల 8 మైసలు ప్రయాణపు నౌకలను 197 సరుకుల సాకలకు విధ్వంసముచేసినది. దీని లోలోన్నిటినియించినది కొన్నిటిని విరుగగొట్టినది.(కలకలము) పిమ్మట జర్మను జలంతర్ధానులు రచ్చిని గాని మన నాకాదళము దానికి తీసికొనినది. సేనలయందు బాలుకులు పిలు గానుండు నట్లు చిన్న నౌకలు గుఱువుగా నుంచుడినది వెద్ద నౌకలు నుర క్షితమును నాకాదళమునకు నిలచినది. పిమ్మట ప్రస్తుత కాలా ను గుణయుగ ఫివగు ప్రభువు గారలను నే నిర్మింపబడిన కొన్ని సాకలలవలెనే బోయి అర్థంతర్ధానునీ ముగి ప చేసినది. నాకాదళమున్ని యెబ్బంగలను గూడ పరమదేవుని కప్పించుకొని సేనలను నుర క్షితముగ చేర్చుచు నేయుండెను. అప్పుడు (కలకలము) దార్జి నెల్సు యుద్ధ ఫలిత గూర్చి విచారణచేయుట కింకను తగి: సమయము రాత

యదార్జి నెల్సు యుద్ధమున ప్రారంభించునట్లు తల్లులను విజయమును మాత్రము మనముగా మార్చి. మన మిప్పుడు మారంభించునట్లుగా మార్చుచో రమ్యువారిని తీర్చుగ నెయ్యుటయు మెనపాటేమి మాకును సేల నిధికముగ పుటలు ముగియు ప్రస్తుతము ఆంగ్లే సేన గాలిగోలిలో క్రిందైవులకు నిలిపి యున్నారనియు ఇవర వివరము ప్రయాణమున కలిగింపకుండ చేసి మారు మునరాను (కలకలము) ఇటీవల ముగిసినదము చాల ప్రధానము.

బాల్యమునాపురుషులు.
బాల్యమునాపురుషులలో నైకతత్వమును కలిగించుటకు మిక్కిలిమందలివారత్యధికముగ చేసిచేసిరి. కాని వారి క్రితమును ఫలవంతముకాలేదు. సైన్యమును చతురతయు నింకను పాచ్చుగా నుండవలెనని వారీయు విమర్శకులు కాన్యసిద్ధిపాటలనుం దై క్ష భావ మత్యంత ఫలప్రదమును విజయమును గుర్తింపవలెను అట్టి ఏకత్యం జర్మకులకు గలదు. మిత్రమునదివారాంధ్రాయలతో నాలోచింపక చేయబడిన జర్మనీవారు బల్లేయూవారికి గొప్పగొప్ప నాగ్దానములకు చేతుట్టి అవకాశమును కలిగి యున్నాను. తమ మిత్రుల యుగవతిలేకుండ తగిన ప్రతిఫలము లేకుండ వారిపాత్రుల ధారావత్తము చేతుపని ఇతరులకు మిత్రుండలికాన నాగ్దానములకు చేతులేను (కలకలము) సైన్యమును సహాయంపుటలలో చాల నావత్యము జరిగినదని కొందరనిరి కదపటి క్రితమువరకుగూడ గ్రీకుదేశము నుధి మరతుల ప్రకారము తని చేయునని యే న మ్మియుండుట తటస్థం వి నది బల్లే రి యావారు సేనలను సమకూర్చు వారంభించగనే గ్రీకువారు గూడ సేనలను సమకూర్చునని నిర్భయముతోనే 150,000 మంది మైసలులకు మామ పంప వలెనని తెలియజేసిరి ఆంగ్లే పరామ దేశములవారిని క్షోభిరి. నుధిప్రకారము సైన్యము వారికి సహాయము చేయవలెనని తెలియజేసి మంత్రి చెప్పెను కాని గ్రీకు గానగాని నిరాకరించిరి. తెలియజేసి మంత్రి రాజీ నామా నిచ్చెను కాన మిత్రదేశములవారు దానినెక వహించి రు నిందించు వారందరు నిద్రుల కలులకు గుంపవలెను. ఈ మర్యాదపు కూటమునకు సైన్యము లోబడనాడదని ఆంగ్లేదేశపు ప్రజలకు దొరకని యావారును నిర్భయ భావించుచుతో నున్నారనియును రమ్యవరాను దేశముల వారుగూడ నిట్టి తలంపుతోనే యున్నారనియును నేనుచెప్పి గోరెదను (కలకలము) ఆంగ్లేపరామ యుద్ధకార్యకార్యపాట లీవిషయముననే గాభి ప్తామిలెరి. సైన్యముదేశస్వారింత్యము మైత్రియొక్క ముఖ్యఫలితమని సైన్యమును ధయిర్యము చెప్పవచ్చును ఆ ఆంగ్లేయు ముద్రిగా (కలకలము) రురి.

దేశమువిషయములు.
నే.లోనికిని నాకాదళముగోనినది గావలసినవారింద రిని చేర్చుకొనుటకు గూర్చియు యుద్ధవివరములకు సమకూర్చుటకు గూర్చియు మిత్రులకుం తి వారి సుయోగాధిక స్థితిని గూర్చియు ప్రధానమంత్రి గార విమర్శకు ముచ్చటించిరి. ఈవిషయము లన్నిటికిని సహాయము చేయగలగుటకు చేయవలసిన విధానమును గూర్చి మన నిర్భయించుకొనవలెను. పిమ్మట ఆంగ్లేదేశ గారకు సామ్రాజ్యము వారును గూడ ఫలవంతముగ సమర్థముగను ఈ కార్యమునకు తోడ్పడగలరు.

అర్థికస్థితి.
అర్థికస్థితి చాల కోవనీయుగ నున్నది. యుద్ధమునకు ప్రారంభమున మనకు దేశములకు ఎరువంతిచేసిన సరుకులకన్న ప్రతిసెలకును వాహము 110 లక్షలపావుల విలువగల సరుకులను పాచ్చుగా కొనుచుంటిమి. యుద్ధ మారంభమైనపిమ్మట 810 లక్షల పావుల విలువగల సరుకులను పాచ్చుగా కొనుచున్నాము ఇ1 గాక మనముమిత్ర దేశములవారికి బదులీచ్చుచున్నాము. ఈజరుకున్న సుంక 4280 లక్షలపావుల నిచ్చితిమి యుద్ధములోనున్న దేశముల వారిలో మన మొక్కరమే బంగారమును వాహముగానిచ్చుచున్నాము. చాలబంగారము వెనుకంటిచేసియున్నాము మన మింకను బంగారమునుపంపుటకు పూచీబడి యున్నాము. అందులకు బంగారముపంపుటయో ధరావతులకు విక్రయించుటయో చెయవలెను. కానమనము ధనవంతులమైనను సర్వోపసక్రములకు గలవారమైనను ఆ వాహమును బట్టి క్షయము చేయుట యరవరమై యున్నది కాని మంత్రికి జర్మనీలోని స్థితికన్న-చాల క్లాసునీయుగనే యున్నది విలపన నచటపంపుటలకన్న జరుల వినియోగము చాల పాచ్చుగాకన్నది. నిజమును క్షయలోక్షింపచున్నది జర్మనీలో ప్రజల జీవన విధానమునుబట్టి వారేమియును నిజరతేయదగిన స్థితిలోలేరు ఈవిషయమున ఆంగ్లేదేశపుస్థితి అనుకూలము చెప్పవచ్చును. కాని దొరకము వారును ప్రజలకుగూడ నింకను అధికముగా మిత్ర్యమునుగల గావలసినట్లు మన భారము కనీసంబగుట కుండును.

వ్యయము.
సామాన్యముగ నొక్కొక సైనికునకు సాముగ 1000 పావుల వ్యయముగనని తెల్పించబడినది ప్రస్తుతస్థితిలో చాల పాచ్చిని 2000-3000 పావులకునున్నది.

నిర్బంధము.
ఇంతవరకును జరుగుచున్న స్వచ్ఛందవిధానము గీరముగను పిచ్చిపోకడగను అన్యాయముగను కూడన కాని మనదేశమున జాతీయైక్యము ప్రధానమును విమర్శ దానికి భంగము కలుగునేమో యను నుందియును నేను. ధవిధానమున కంగీకరింపబాలకున్నాను. నిర్బంధము చేయరా! ఖండితముగ నిర్ధారణచేయదగినది నేను నూచించెదను గల మా జవాంగీకార ప్రారంభముగ గాని దీని ననుసరింపరాది నాతలంపు దర్శి ప్రభువు గారి విధానమును ప్రజలందరకు సర్వార్థములో నామోదింది యున్నాను. గాన నింతకన్న కలుగ నెట్టి కార్యములు చేయవలసరము కలగక పోవచ్చు సేనలో చేరవలెను సేనలకు సమాను చేయుచు కొనిన విష హితులకు ప్రత్యక్షులకు యుండు యుద్ధమునకు పావులు పెక్కు కానివారును పడువారును తెరుక నడగి యుండగ వీరిని పడగదు. అదివా హితులకు పడుచు వాంఛి స్వచ్ఛంద, సేనలో చేరుచురుగాక అట్లువారు చేరనివో వారిని చేర్చి ట కిర విధానము లాలోచింప బడును.

మంత్రివర్గములోని యుద్ధకార్యనిర్వాహక సుఖము.
పిగ ఆ మా విషయములలోను పరిపూర్ణత్యంబుగల పరిపించుట కధికారము కలిగి యుండును పిగచేసిన నిర్ధారణ పరిపటికవచ్చును మంత్రివర్గమువారికి తెలుపుచుండలే నిర్ధారణమును మత్తరపు నిచ్చుటకు నూదీసంఘమువారు మ్మిచ్చుము వారితో నాలోచింపవలెను. ఇట్లుచేసిన నే విజృంభకములను పోవ నాగింపవచ్చును నేను తలంచెదను.

కాన్యసిద్ధిలో భర్తలలో సహకారభావము.
మిత్రుండలికాని అన్ని దేశములవారి కాన్యసిద్ధిపాట సంగములవారును అధిక సామర్యముతో పనిచేయుట యత్యవసరము. జరగల బాధీగా రాక ఇందులకు చక్కని నిదర్శనము.

బాధ్యత.
జరిగిందానిని బట్టియు జరుగుచున్న దానిని బట్టియు చూచివో ప్రభుత్వవర్గమున నున్న బాధిగాని సరుటచే నాతలపై గొప్పభారము పడి యున్నది. మనలో శ్రేష్ఠులగువారు తమర క్షమును తెల్లగొలిపిరి. తననేల యువజనులు ప్రాణముల సమర్పించిరి. బంధునియోగ దుఃఖంతర ప్రాయ ను కుటుంబమును నాశనమైనవారు వరు ప్రజల యార్థధానములు నా జాతి కలిగి యుండుచున్నది. మానక సంఘ చరిత్రీయందలి ఈ మహాభార ప్రకరమున మన మెదలకొనియుండిన బాగుండి యుండును. కాని ఇప్పుడెట్లా ర్థి నొంతవారుగూడ మన సంగరమున దిగకుండ చేయూది లేకుంటే చెప్పదగిన నాకు నమ్మకముకలదు. సాన్యజు కతురు నీ విషయమును సమర్థించుటకే నే నిరంతరమును పాటుపడుచుంటిని. పాటాలులు అలాలోచితములు లోపములు యున్నవని యుండునని నేనే యొప్పుకొ నెదనుగాని మాంద్యమును విముఖతను ఇచ్చుచు లేని మాటలకువిరుట గొనుం రహస్యము దాచుటయును కలకలమాత్ర) మెప్పుడును సుశ్రుతవలెనని నేను తుకలు బల్లేవదను (కలకలము) ఈధర్మ యుద్ధమున మనకు విజయము కలుగునని నాని గట్టికన్యకాకలను.

నే సిభారమును కనీసంబగుటలని నాకు గట్టికన్యకాకల కలుగు రక మ క త ను నాకన్న దీని లెన్న వివర్ధించునని నాకు నోమవకుని నాప్రభువును చేసే యుండును ఈ చార్ల మిలు ప్రజల సభావారు నా విశ్వాసమును విమరురకు న నీ పదవిని పరిత్యజించవల కింక కలిగింపుట మన మరత్రా సేప మన దేశమందలి స్త్రీలకు ప్రత్యక్షులకు అధిక

గి యుండిని మనము క్షమించవలెను. (కలకలము) చరమదళము చూపున స్థితి కథనము నేను మనకు ప్రత్యక్షులకు గల మన దేశములోనున్న మహా దైర్య హౌర్య గుణాలస్థితి స్పష్టించి. ఆ మనకు ఇట్టి స్త్రీలు కలగవలెను, స్థితి తెలియదు. ప్రాచీన గాధ ముల చీక కథలుమాత్రమే ఆధారములు నేర్పరది గానాదిన మహావ్యక్తులకు నన్నిటిని గల వారిపుట మన నెందరో గలరు. కొనుపట్లు మనకు

రుమానియా

రుమినియావారు యుద్ధమున జోక్యము
బుచ్చుకొంటారు.

లాహోరు నవంబరు 8:— లండను నవంబరు:— డెయిలీ
టెలిగ్రాఫునకు లాహోరునుండి విలేఖరి బుకారెస్టునుండి
ఇటుల వార్తవచ్చినది ప్రాయమున్నాడు. యుద్ధమున
జోక్యము బుచ్చుకొన నిష్ఠయుకలవారము సభలు జరుపకుండు
టై బుకారెస్టున పైకివోద్యోగముల కళపరచు కొనిరి.
రుమేనియావారి ధైర్యమును యుద్ధోగములందును సభగూడిరి.
ఇందులో ఆటోమోటారులకు దళాధిపతులను గూడ
నుండిరి. తీవ్రముగ జ్వలు జరిగి తరువాత వారిలో 2/3 వంతు
యుద్ధమున బ్రవేశించుట ముందినది. అది ని. మి. గెజెట్టు
పత్రికకు వార్తవచ్చెను.

రుమేనియా దొరతనమువారు రాజీనామా నిచ్చుట.

రుమేనియా దొరతనమువారు తమ యుద్ధోగములకు
రాజీనామానిచ్చినది సభాసభానుండి దెలియవచ్చుచున్నదని
మాటికొల ప్రకటించబడెను.

యుద్ధమున బ్రవేశించ సమర్థులవార లాహోరును
లాహోరునుండి. అనేక స్థలములందు వీరు దొమ్మి చేసిరి
బాల్కనలలో మిగిలినవారి వారువయోగించు సైన్య
బునబట్టి రుమేనియావారు యుద్ధమున కవయట లేరు.
కు కష్టములలో దింపుట బ్రాసియానో గారి కిష్టము
ల. తనదొడ్డల సైనికత బుకారెస్టులో నన్నవిలేఖరి
దెలియజేయుచున్నాడని ని. మి. గెజెట్టుపత్రికకుతలవచ్చెను.

చీనా.

చీనాలో రాజప్రభుత్వము

లండను నవంబరు 8:— వెక్స్—చీనాలో రాజప్రభు
త్వమున నెలకొల్పబడునూర్చి ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి.
ఈవిషయమునూర్చి జపాను, రుష్యా, బ్రిటిషుదీవులు చీనా
వారిని కమాధాన చుడుగగ చీనాదొరతనమువా టిట్లు ప్రభుత్వ
త్వమిచ్చిరి:—ఇట్టిప్రయత్నముల మే మెల్లప్పుడును ఆటంక
పరచుచున్నాము. కాని ఇటీవల సంభవించిన కొన్ని కార్య
ముల బట్టిమాడ ప్రస్తుత మియత్నముల బలవంతముగ నణచి
వేసినయెడల దేశక్షేమమున కపాయము వాటిల్లును. ఆందువలన
చట్టసర్వాధిపత్యమువారి రామోదించిన బిల్లును ప్రయోగించుట
యు, సాంప్రదాయ ప్రశ్నమున ప్రజానయనమున ననుసరించి
తీర్మానించుటకు పాటును ప్రతినిధులుగలసభ నొకదాని ఏర్పర
చుటయు సంభవించినది. రాష్ట్రముల సాంప్రదాయ నిధునకు
రాజప్రభుత్వమే తమ కంగీకారమున రి రాష్ట్రములజరు లి
వరకే వెల్లడించిరి. రాష్ట్రములలో బలవంతమును ప్రతిబంధము
లేదని తెలియరచినది. గాన భయపడవలసిన ఆగత్యములేదు.
తిరుగుబాటునర్చిన వారు చీనా రాష్ట్ర శాసనములు తమ్ము
బాధించకుండు దేశముల కరణుజోచ్చిరి వీరు కత్తిహీనులై
యున్నారు. తూర్పుదేశములలో వైపుకి భంగము కలుగుట
బలమును యుద్ధములు చేయుచునని చీనా దొరతనమువారు
ప్రస్తుతర మిచ్చుచు వై మూడురాజ్యములవారి సలహాలను
తాము వందనపూర్వముగ గైకొందు మని వారు తెలియరచిరి.

జర్మనీ.

కలకత్తా నవంబరు 8:—ఈనెల 2-వ తేదీన ప్రేట్సుమా
నుపత్రికకు లండను నుండి యిట్లు తలవచ్చెను. పంపబడెను
జర్మనీవారి నా కానిర్మాణ ప్రధానోద్యోగమును ప్రాధేయము
గారును ట్యాగ్ రెండోషియు పత్రికలో నిలుల వాగిసిరి:—
ఇంగ్లాండు దేశమునకు కొలదియైతే ప్రస్తుతము ముత్రము కలి
గినవిగాని ఆఫ్రికా ఆగ్నేయభాగమున కేమెయూనూను,
పాలిసియా, ఈజిప్టు, నైజేర్ మున్నగు ప్రదేశములవారి
రాజ్యవైశాల్య మధికమయ్యెను. వారి బ్రతిష్ట కేకారతయు
కలుగలేదు. మన నా కాదేశములు విమా. యిలు వారి కంతగా
నష్టములు కలిగింపలేదు. సుమద్రానులనై వారి ఆధికారము
తగ్గలేదు. వారి నా కాదేశ మతిబలముగ నున్నది. దేశమెల్లడలను
నెమ్మది వ్యాపించియుండిన నాటివలె వారి వత్తక నాకలు
నేడును సురక్షితముగ రాజపోకలు చేయుచున్నవి. బ్రిటిషు
దీవులనై జర్మనీవారు తమ యాగన్నక్తిని వినియోగపరచ
వలెను. ఈ క్రతువులు దయాదాక్షిణ్యముల కర్హులుగారు ఆ
వ్రాసిరి.

బేగ్ జానును సమీపించుట.

లండను నవంబరు 8:—జనరలు నిగ్గునగారు బేగ్ జా
నున కవలిదూరమునకు సమీపించిరిని ప్రయోగపడెను.

వృత్తాంతములు

ఒకవిద్యార్థికి నిర్భాగ నివాసశిక్ష:—కలకత్తాలోని
బంగబాసికళాశాలవిద్యార్థి యగు జతీంద్ర మోహనుచరి
అనువాసికి నిర్భాగనివాస శిక్షవిధించబడెను. ఇతడు తన
స్వగ్రామమున కనింపవలయును.

ఒక మోష్టాస్త్రికి దండన:— ఒకశిశువును తుప్పలలో
పొరజేసినందుల కొకస్త్రికి దక్షిణమలబాధనెచ్చు జడ్జి
గారు ౨౦౦౦. వ తేదీన 8 సంవత్సరములు కఠినదశపు
భయిదీను విధించిరి.

దాదాభాయి నాథోజి గారి మరణము:— యస్. ఎ
నాథోజి అను నతడు కేంబ్రిడ్జిలో విద్యార్థియై మొదట
న్నాడు. ఇత డిటేరల్ టెంటోరియల్ పటాలమును చేరెను.
లాన్సు కార్పొరల్ పదవీతీర్థిగగ బడెను. కొలహన వితడు
యుద్ధరంగమునకు పోవును.

25000 రూపాయల కర్ఫికోట్లు మాయమగుట:—
మిమెసెంగు కోకాగారమునుండి 25000 రూపాయలు ఎట్లు
నోమాయమయ్యెను. ఇవి పోయిననాటినుండియు కోకాగార
ఉద్యోగికి కంటిపై స్పృహలేక ఆతనియింట పడియుం
డెనియు, ఈ యింటిని పోలీసు వారు కా యు
చుండనియును కలకత్తా గుండ తెలియరచినది

ఇండియను సివిలుసర్వీసు బిల్లు:— పూనా దక్కను
సభవారి తీర్మానము:—పాల్ మెంటు సభవారియెదుట ప్రస్తు
తము చర్చలోనున్న వైని వివరింపబడిన బిల్లు పైందపుటకు
పోని నొకరించునదిగాను ఆకాథంగ కారిగాను ఉన్నదనియు,
పై ఉద్యోగములకు ఇండియాలో వెక్టర్లు సమర్థులు కల
రనియు సగము ఉద్యోగములకు హైందవులు నేమిపరలసిన
దనియు, యా మున్నగు అంశముల వార్తామాలమున పూనా
లోని దక్కనుసభవారు శ్రీ రాజప్రతినిధిగారికి తెలియరచిరి

కృత్తిచారము:—బొంబయిరాజధాని నాలుగవమేజిస్ట్రే
టు గాకోర్టులో ఆమెన్ ఆఫ్ఫ్, వానిమారు రై ఇరువురవైకేసు
చేయబడెను- వీరికొకకృత్తిచారగృహమును నిర్మించుకొని యుం
డిరి- మండ్రెండు సంవత్సరముల న య ను గల ఒక కన్య
ని యింటికి వీరు తీసికొని వచ్చిరి- కృత్తిచారము
జలన నీబాలిక గణించుచుభవములో నుండి తీసుకొను
వరకుపై బాలికతల్లికి 30 రూపాయల నొసగిరి. అందుల
కామె వీరికి రసీదు యిచ్చెను. బాలిక వీరి గృహమున మూడు
దినములందెను ఈసమాచారము పోలీసువారికి తెలిసెను.
వారాగృహమును చుట్టవేసిరి. ముద్దులు లిద్దరు తమ నేరముల
నొప్పుకొనిరి. తండ్రికి రెండు సంవత్సరములు మూడైతె
18 మాసములును కారాగారవాసశిక్ష విధించబడెను.

స్వపరిపాలనా సంఘము.

సర్ వెడరుబర్నూ గారి లేఖ

“లండనులో నేర్పరుపవలచిన స్వపరిపాలనా సంఘ
మునకు నన్నభ్యుత్థునిగా నుండవలెనని కోరుచు ఆసినినెంటు
దొరసానిగారు వాత్తల్రము వ్రాసిరి. నేనుండబాలనలమెరు
తలవార్త నంపితిని. ఆమెరు నే నొకయుత్తరము వ్రాసి
నేనుండబాలక పోవుటకు కారణములను గూడ చూచి
పిరిని. ఏయనగా నేను హిందూదేశీయ మహాజనసభయొక్క
అంగ్లదేశీభాష కధ్యక్షుడనుగా నుండి ఆ సభకు చేగని మరి
యొక రాజకీయోద్యమమునకు గూడ నధ్యక్షుడనుగా నుండుట
యుదితము గాదు. ఈవిధానమును గూర్చి అభిప్రాయభేదము
కూడ కనపడుచున్నది. సంధిజరుగుకాలము సమీపించుచున్న
దని మనకు నిశ్చయము కలుగునరకును ఇట్టి యుద్ధమును
పొగింబించుట మాకు సమర్థముగాదని నేను సర్ కృష్ణగా
రును కలసి వ్రాసితిమి ఆయుత్తరము ప్రతి
యొకటి మీ కిందునో పంపితిని దేశీయమహాజనసభయం
దభిమానము గలవారిలో మరల నభిప్రాయ భేదము కలుగుట
ముచిదిగాదు. అన్యము కలుగును. హిందవులకును మహమ్మ
దీయులకును విరోధము గలదు. కాన స్వపరిపాలన మియ్యరా
దని మన విరోధు లిదివరకే వాదించుచున్నారు. అట్టివో
హిందువులకును మహమ్మదీయులకును విరోధమును పోగొట్టు
దలచినవారికి గూడ నభిప్రాయభేదము కలిగినో వారికి
మరింత ఆశక్తులు మేర్పరును గాన నట్టివిరోధ భావము
న కెడములేని విధానమును మీరాలోచింపవలెనని నే నామెరు
వ్రాసితిని సర్. విలియంకెడరు బర్నూగారు 18-10-1915 వ
తేదీన వాత్తల్రమువ్రాసిరి సర్. విలియంగారి యభిప్రాయ
ము నర్వజనామోదకర మని నేను తలంచెదనని డి. వి నాచా
గారు బొ. వాయి కార్మికలుపత్రికకు వ్రాసిరి.

ఒకయద్దయని విడుదలచేయుట:—ఎన్నాడు వాస్త
వ్యుడగు అబ్దుల్లా అనువానినై ౨౦ వ శతాబ్దముకింద కేసుచే
యబడెను. ఫిర్యాదీలు తెలియజేసిన ఆశక్తులు అసెస్సు
నమ్మలేదు. జడ్జి గారు విడుదలచేసిరి

ఒక రషి యువకుడు:—యం వెక్సెలరు అను నొక
రషియా యువకుడు కలకత్తాలో నాట్యూనిటీలో చున్న మె
యిటులెండు గారి పూటకూలియంటిలో దిగెను. ఇంటివారు
ఆయువకుని నీవు జర్మనీనూర్చి చావాలి అని యడిగిరి. అందు
కాయువకుడు చావినాడ కేసుజేసెను మెయిటులెండుగారు
తాను ఆడిగినది తప్పుని ఒప్పునన్నందున యువకుడు సమా
ధానపడెను. మెయిటులెండు గారి భార్యస్వామికానుకోర్టులో
వెక్సెలరు గారినిబా తెచ్చి కేసు రద్దచేయుచునెను.

రైలుగార్లు బండిలోనుండి పడిపోవుట:—క్రిందటిగురు
వారమువారు సింహళములో కొట్టులయియు ఒక రైలుబండి
బోవుచుండగా ఆబండిలోని వెద్దగార్లు పడిచెక్కమిది నిలవ
బడి యుండెను. అది కాకానీ బాప్టియను సమీపించగ ఆక
స్మాత్తుగా నతడు కాలుబాని కొండ పడిపోయెను. రైలు నడు
పుచును దీనిని బాడ నేలేదు. పైలు దాని జంక్షనుబోయిన
పిమ్మట అచ్చటియు జ్వోగము వెదకమాచి గార్లు కనబడ
లేదు ఈబండి వెనుక ఎన్నడ్రునుండి వచ్చింది ఆబండిలోని
గార్లు క్రిందండియు గార్లు బాచి తనబండిలో నెక్కించు
కొని తీసికొనువెళ్లెను.

ఒక మంటవారి నొంగతము:—సింధు కరాచీ ప్రాంత
ములలో మంటవాండ్రు బజారుకు పంపినవో వాండు కొంత
పొమ్ము మిగులుకొనుట వాకు. కరాచీలో నీటిమీజిప్రేటు
కోర్టులోనొకగురుస్తామెద్దకున్న అనుకతమపంచాత్తుడుగా
నుండెను అతడు 4 అశాలు మిగులుకొని నమ్మక దోహము
జేసినాడని ఆగురుస్తా కేసుజేసెను అందు విషయమై మేజి
స్ట్రేటుగారు యద్దాయాకి 4 మాసముల కఠినశిక్ష విధించిరి.

మోష్టాబాతి యులాకని చంపుట:—ఎన్నాడు తాలూ
కాలో 8 లేక 4 మోష్టాబాతి యులాకనిచంపుటలో నొకయిం
టిని ప్రవేశించి యింటివారిని గాయము లుడించిరి. తరువాత
యింటికి నివ్వండింది. 1896 సంవత్సరమున ఇస్లాము మత
ములో కలసితిమగ స్వబాతిలో చేర్చుకొనబడిన తియ్యాబాతి
యు నొకనిబలవంతమున చంపిరి. కొల్లగురు నుద్దేశముతో వీరు
ఎందలూనుండి నెర్సిగ్రామమునకుపోయిరి. జిల్లామేజిస్ట్రేటు
గారును పోలీసు నూసరింపెండెంటు గారును ఎన్నాకునకు వె
ల్లిగని కేలికట్టుకుండి తెలియరచినది.

కలకత్తాలో గొప్ప మహమ్మదీయ వివాహము:—
గత నెల రింబేదీ కవివారమువాడు కలకత్తాలో జస్మాను
జయలుగారి కుమార్తెయగు సారాజీ జయలుకన్యకు అబ్దుల్లా
జవ్వా ఫయరు గాంగీజగారి కిచ్చి పొమ్ము వీధిలోనున్న 95
నంబరుగల వధువు గృహమున వివాహముచేసిరి చాలయింది
ప్రముఖు లీ వివాహమునకు వచ్చిరి. బాబాయికుండి జి. కరీం
బాయి ఇబ్రహీంగారు వచ్చిరి. వధువునకు తండ్రిగారు 68200
రూపాయలు ఆరణ మిచ్చివారు. ఈ మోత్తులో 50,000
రూపాయలకు చెట్టు నిచ్చివారు. బంధుమిత్రు లాసంగిన
కాక్రలు ప్రదర్శింపబడినది. ఆదివారమువాడు రాత్రి గొప్ప
విందు జరిగినది.

సర్ కవీంద్రవాద్ బాగోరుగారు లాహోరుకు విడు
చుట:—ఈనెల రెండవతేదీన వీరు లాహోరుకు విడిచిరి. లా
హోరులోని కళాశాలవిద్యార్థులందరు వీరిని సాగనంపుటకై
రెయిల్వేస్టేషనుకు వెళ్లిరి తమకు వారియందు గౌరవభావమును
వెల్లడించుటకు వొకనెండులకు తాము చింతియుంటిమి.
విద్యార్థులు వాతో చెప్పిరి. లాహోరులోని కొలదికాలమును
టచేవిద్యార్థులతో కలియుట కనకాశను విశ్వనది కాదనియు,
తిరుకుందలి గౌరమును వాకి చునుస్కరించు యాటి
మరియు బాగోరుగారు విద్యార్థులకు ప్రస్తుతర మెసగిరి,
10 నిమిషములవరకు ముచ్చటించిరి. ఇతలో రైలుబండికిద
లేను. అమెికా, కేబ్రిడ్జి, ఆక్స్ఫర్డు విశ్వవిద్యాలయములన్ని
టిలోను సంగీత విద్య నేర్పరుచున్నది. కొన్ని విశ్వవిద్యాలయ
ములలో సంగీత విద్యారంభమున బిరుదములకూడ కలవు
పూర్వకాలమున హిందూదేశమునకు సంగీతవిద్య వాచర
కధ్యపించుటచుండెడిది సృష్టరి యంగ్లభాషా వికాసములకు
వాకి సంగీతమునం దభిరుచిండుగాని వారు దాని నభ్యసించ
లేదు. గాన హైందవ విశ్వవిద్యాలయ లన్నిటిలో సంగీత
విద్యను గూడ ప్రవేశ పెట్టవలయును. విద్యార్థ
యు సంగీతవిద్య నలంబించుటలో తమయొక్క
ఇతరకార్యముల నేమరగూడదు బాలికాపాఠశాలలో సంగీత
విద్యార్థిగృహగ బోధింపవలయును. ఈయన్నగు తమ
అభిప్రాయములవారు లాహోరులో వెల్లడించిరి.

THE GREAT WAR.

Mr. Asquith's Epoch-Making Speech: Air Cleared.

HIS MAJESTY'S GENERAL CONDITION IMPROVING.

Sir E. Grey on the Serbian Situation.

RUMANIAN INTERVENTION DEMANDED: RIOTS IN MANY PLACES.

AUSTRIANS APPROACHING THE SERBIAN ARSENAL.

[Reuter's Agency.]

GREAT BRITAIN.

THE CAMPAIGN IN MESOPOTAMIA.

LONDON, November 3.

THE FOLLOWING IS IN CONTINUATION OF THE PREMIER'S SPEECH:—

He would like to say a few words on our own important and highly successful campaign in Mesopotamia (Cheers). The object of sending the force was to secure the neutrality of the Arabs, safeguard our interests in the Persian Gulf, protect the oilfields, and generally to maintain the authority of our flag in the East. Mr. Asquith then related the brilliant series of absolutely unchequered land and river operations until now. General Sir John Nixon's force was within a measurable distance of Baghdad. Mr. Asquith did not think that in the whole course of the war there had been operations more carefully contrived and more brilliantly conducted or with better prospects of final success. (Cheers.)

The Dardanelles.

He now came to not so unchequered a chapter in the story of our operations in the East, namely the Dardanelles. From the moment when Turkey entered the war it was no longer possible, from either a strategic or political point of view, to concentrate our entire energies in the western theatre. The Turks threatened the Russians in the Caucasus and indirectly threatened Egypt. The Turks were able to close the Black Sea and our supplies of Russian wheat from the Black Sea ports. Their entry also produced a great and lasting effect upon the attitude of the Balkan States. Consequently the Government had to face the question of the Near East not merely strategically, but had to consider, in consultation with the naval and military advisers, the best and most politic course to take either aggressively or otherwise. Great Britain in January had insufficient military forces available for service in the East to do more than provide for the local defence of Egypt against a Turkish attack, which was ultimately defeated in February. The Government had then brought to their notice the possibility of a naval attack on the Dardanelles. After full investigation and consultation with naval experts, including the Admiral commanding in that part of the Mediterranean, and notwithstanding some doubts and hesitation in the mind of Lord Fisher, the Government felt justified in sanctioning a naval attack. The people thinking and saying that the attack was initiated without a full review of all its latent possibilities are entirely mistaken. It was most carefully conceived. It was developed on consultation between the Admiral on the spot and the War Staff of the Admiralty, and before any final decision was taken it was communicated to the French Admiralty, who entirely approved it and agreed to participate in it, and it was enthusiastically received and acclaimed by the illustrious Grand Duke then commanding the Russian army, who rightly thought that it would assist him in the Caucasus. The matter was most carefully reviewed over and over again by the War Council. The operation then conceived was purely naval. We could not afford at that time (Lord Kitchener said so, and we all agreed) any substantial military support. It was therefore decided to make an attempt with the Navy alone. I take my full share of the responsibility for the initiation of that operation (Cheers)—my full share (renewed cheers)—and I deprecate more than I can say the attempt to allocate blame to one Minister or another or to suggest that some undefined personality of great authority and overmastering will controlled and directed the strategy. That was not the case. None was more responsible than myself. (Cheers). I thought then, as everybody must have thought who knew the whole circumstances, that we could run risks, especially as we had very great objects in view, namely to influence the whole Balkan situation in a sense favourable to the Allies, to open communication with the Black Sea and to strike a blow at the very heart of the Turkish Empire. The operations culminated in an attack on the narrow which resulted in a setback. The Government had then to consider whether further operations should continue. It was the opinion of the advisers of the Government, and it seemed a very tenable opinion, that by the aid of an adequate military force the attack might still be driven home successfully. Sir Ian Hamilton was selected to conduct the expedition. He had witnessed the naval attack on the 18th March, and he and the Vice-Admiral on the spot were in agreement that a joint naval and military attack was necessary. The active plan of the operation was left to the judgment of the commanders on the spot, and there was never any disagreement between them and the opinion of the General Staff in Britain.

The actual operations were familiar to everybody. He would only say that in the whole course of the war he had never sustained keener disappointment than in the failure of the operations at the beginning of August. The chances of success seemed not only great but preponderating and the consequences of success would have solved the whole situation

situation in the Balkans and have prevented Bulgaria from entering into the war. But it did not succeed notwithstanding the magnificent exhibition never before surpassed (cheers) of gallantry and resource of the British troops and none was more conspicuous than Australians (cheers). Nor ought the House to forget the magnificent services of the navy (cheers). Mr. Asquith paid an eloquent tribute to the services of the submarines. He emphasised that up to 26th October operating in the Sea of Marmora they succeeded in sinking or damaging two battleships, five gunboats, one torpedo boat, eight transports, and 197 supply ships (cheers).

The Operations.

He considered it still premature to form judgment of the Dardanelles operations but it must be considered what would have happened if they had not been undertaken.

Mr. Asquith said it was probable that the Russians might have sustained serious attacks in the Caucasus and the Turks might also have organised an attack against Egypt and Mesopotamia. It also must not be forgotten that the British in Gallipoli were holding up two hundred thousand Turks and preventing them from doing mischief in other parts (cheers).

Communications Maintained.

The Prime Minister then described the arrival of the German submarines but the navy was equal to this and selected safe harbours while the small craft assembled in great numbers to maintain the communications of the army. Finally a number of specially constructed vessels largely due to the inventive genius of Lord Fisher himself went to the Mediterranean and had done most magnificent work. The Navy throughout had risen superior to all difficulties and had maintained communications of the army intact (Loud cheers).

Failure of Balkan Negotiations.

The present situation in the Dardanelles was receiving most careful and anxious consideration as the part of a large strategic question raised by the recent developments. Mr. Asquith explained how the Allies had laboured ceaselessly for unity among the Balkan States and he admitted that they had been disappointed at the failure. He pointed out to critics who talked of greater firmness and greater adroitness that unity of direction was the most important asset and that Germany had the advantage of such unity while the Allies must consult each other. Germany further had the advantage of making lavish promises to Bulgaria whereas the allies could not barter away the property of their allies and friends behind their backs (cheers) or without the assurance of adequate compensation. Further when the allies were reproached with being too late in providing active help for Serbia it must be remembered that up to the very last moment there was the strongest reason to believe that Greece would acknowledge and act upon her treaty obligation to Serbia.

When Bulgarian mobilisation was begun M. Venizelos asked France and ourselves for 1,500,000 men. It was on the express understanding that Greece would mobilise. Also M. Venizelos later announced that Greece must abide by her treaty with Serbia but the King repudiated the declaration and Mr. Venizelos resigned. These were the facts to be recognised by the people complaining of the alleged inertia of the allied governments. He wished to say on behalf of the Government and people of Britain and that opinion was also shared by France and Russia that Serbia could not be allowed to become a prey to this sinister and nefarious combination (cheers) British and French General Staffs had come to a complete agreement thereon. "Serbia may be assured that her independence is regarded by us as one of the essential objects of the alliance" (cheers).

Mr. Asquith said he did not believe that the British people as a whole showed any lack or any falling-off in any of these qualities. All they desired was to be told as far as diplomatic and military expediences permitted how our cause stood, and to be assured that in the maintenance and defence of that cause the Government and people were playing a worthy part. (Applause).

How We Stand.

There could not be a greater mistake than to suppose that Government had any interest in concealing anything subject to the one overruling condition that its disclosure did not assist the enemy. The Premier asked how did we stand to-day. He emphasised that we began the war with six infantry and two cavalry divisions, but in the operations in September and October of this year, we commanded not far short of a million men. (Loud cheers.) To this must be added troops in the Dardanelles, Egypt and other theatres of war, as well as the reserves and garrisons. In the United Kingdom and outlying parts of the Empire, this gigantic force had been raised from the manhood of the United Kingdom and the Empire. He did not like to give the precise figure, but it was an unprecedented number of men. (Cheers).

TELEGRAMS.

India's Splendid Contribution.

The contribution of India was splendid and was well known. (Cheers). Canada had contributed 96,000 officers and men (Cheers), Australia 92,000 (cheers), and New Zealand 25,000; while South Africa after a most successful campaign in German South-West Africa had supplied important contingents for service in the East and Central Africa and had in addition furnished 6,500 for service in Europe. (Renewed cheers.)

Home Questions.

Mr. Asquith next dealt with Home questions namely adequate supply of men for the army and the Navy, provision of munitions and the burden of common allied finance. The nation had to consider how it could communicate and adjust the different ways of serving these purposes so that the United Kingdom and the Empire should contribute most fruitfully and effectively to the common cause.

Serious Financial Position.

The financial position was very serious. We were buying goods abroad in excess of our exports to the extent of thirty millions sterling monthly against the average of eleven millions before the war. At the same time we were making advances to the allies and others which it was estimated in the current financial year would amount to 423 millions. We had also alone amongst the belligerent nations maintained our free market for gold and had indeed exported a large amount. We were further undertaking commitments which would only be paid by further export of gold or sale of securities. Hence rich and resourceful though we were we must cut our coat according to our cloth. Nevertheless he did not think that our position compared unfavourably with that of Germany where the consumption was far in excess of what she could produce and stocks were rapidly diminishing. Further the standard of living to a greater part of the population of Germany left little or no margin of reserve. Britain was in a much better position in this respect but we could not sustain the burden of this great war unless individuals and Government alike were prepared to make greater sacrifices, retrenchment and economy.

The Cost.

The average cost of the Army was usually reckoned at one hundred pounds sterling per head annually but under the present conditions it was vastly increased and was costing between £250 and £300.

The Question of Compulsion.

The Prime Minister then dwelt on the question of compulsion. He admitted that Voluntary recruiting as hitherto practised was haphazard and capricious and to some extent unjust, but his objection to compulsion was based on the ground that under existing conditions compulsion would forfeit what was regarded as of supreme capital importance namely the maintenance of national unity (cheers). He would propose not to rule out compulsion as an impossible expedient but that compulsion might only be resorted to with something approaching general consent. He did not fear that there would be any necessity to resort to anything beyond Lord Derby's great national effort which was being carried out with hearty good will by all parties. He emphasised that married men who enlisted would not be called on to serve while younger and unmarried men were holding back. He hoped that unmarried men would be obtained by voluntary effort but if need be they would be secured by other means. (Cheers).

The Cabinet War Committee.

Mr. Asquith in concluding dealt with the question of war committee of the Cabinet which would have power to summon experts with special knowledge on all the important questions.

The Cabinet should be kept constantly informed of the decisions of the committee and also on all questions involving any departure in policy the Cabinet should be consulted before decisive action was taken. He was confident that only on these lines the successful conduct of the war was possible.

Co-ordination Between Staffs.

Mr. Asquith said he attached the greatest importance to more complete and more intimate co-ordination between the Staffs of the Allied Powers. A very happy illustration was General Joffre's visit.

His Own Responsibility.

He affirmed that great responsibility was resting on him as the Head of the Government as measured by what had happened and what was still to happen. Our best blood had been split. Thousands of young lives had been cut short and the cry went up an ever increasing volume from torn hearts and mutilated homes and we might have stood aloof in this most moving tragedy in the history of mankind. Yet he did not believe that these sufferers would have said that Britain could have acted otherwise. (Cheers.)

He had laboured unceasingly in upholding our common cause. If there had been errors and shortcomings and lack of foresight he was the first person to acknowledge it but he challenged any one to prove that there had been anything of sloth, indifference, or self-complacency to face the unpalatable facts or to conceal the truth (cheers). He was confident that we were going to carry our righteous cause to a triumphant issue.

I am not going to Resign.

I am not going to shift the burden until I am satisfied that I cannot bear it or that it can be performed better by others.

So long as I enjoy the confidence of my Sovereign, the House of Commons and the Country I shall not surrender the heavy task. If there be moments when we are tempted to be faint-hearted let us ask ourselves what year in our history has done more to justify our faith in the manhood and womanhood of our people (cheers). It has brought us the imperishable story of the last hour of Edith Cavell facing a worse ordeal than death, watching moments, creeping on to her doom slowly and remorselessly in death already swallowed up. It has taught our bravest men the supreme lesson in courage and in the United Kingdom and the Empire there are thousands of such women. A year ago we did not know it. We have great tradi-

TELEGRAMS.

tions but a nation does not exist on traditions alone. Thank God we have living examples of all the qualities that have built up and sustained our Empire. Let us be worthy of them and endure to the end." (Loud cheers).

Mr. Redmond's Speech.

LONDON, November 3.

In the House of Commons Mr. Redmond said that Ireland would continue to do her duty on one condition, namely that there was no talk of premature peace, which would be a criminal betrayal of the living and the dead.

Public Opinion on Mr. Asquith's Statement.

LONDON, November 3.

It is generally opined that, despite some criticisms that Mr. Asquith has considerably cleared the political atmosphere and removed the apprehensions that the Government would split upon the rock of compulsion. The Premier's refreshing candour on the subject of the Dardanelles and finance is also welcomed as placing all subjects in proper perspective and enabling the public better to grasp the knotty problems with which the Government is faced. Sir. Redmond's opposition to premature peace came as a complete surprise. It means strong support for the Government, since the recruiting field of Ireland is comparatively untouched.

No Delay in Sending Help to Serbia.
Foreign Minister's Emphatic Statement.

LONDON, November 3.

In the Commons yesterday evening Sir. Edward Grey emphatically denied that through vacillation and hesitation help had been sent to Serbia. We had been in close consultation with France as to how best use could be made of forces sent to the Near East. There had been absolutely no delay. All forces at our disposal were landed at Salonika and were now engaged in operations in the Balkans while preparations were being made for sending further forces to the East. All assistance in the power of Great Britain and France was given to Serbia in her hour of need after the Greek Government took a different view of its treaty obligations to Serbia.

The Debate.

A debate took place on the formal motion for adjournment and consequently terminated at the end of the sitting without a vote.

His Majesty's Special Order of the Day,
Issued on the Eve of Departure.

LONDON, November 3.

Reuter's correspondent with the British headquarters, telegraphing on the 1st November, says that the King, on the eve of his departure, issued a special order of the day. His Majesty said:—"I am happy to have been once more with my armies. It is especially gratifying to be able to see some of the newly created forces, whose growth I have watched from the recruit drill till I inspected them on the eve of their departure for the front. They have already justified the general conviction of their splendid fighting worth. It is a matter of regret that my accident has prevented me from seeing all my troops, but I have seen enough to fill my heart with admiration for their cheerful endurance and dogged determination." The order concluded:—"Keep the goal in sight and remember that it is the final lap that wins."

His Majesty has Still Some Pains.
Takes Solid Food.

LONDON, November 3.

The Press Bureau states that His Majesty has not had so good a night and is still in some pain but his general condition has improved and he is able to take solid food.

The Grand Fleet.

Another Visit from Journalists.

LONDON, November 3.

LONDON, November 2nd.—Another party of journalists, English included this time, has visited the Fleet. The correspondent of the "Amsterdam Telegraph" writes:—"Great Britain is unconquerable. I was never so fully aware of the strength, the extraordinary preparedness, the complete readiness and the ardent spirit of the British Fleet, its Officers and men."—"C. and M. Gazette's" cable.

Mr. L. Walrond, M. P. Killed.

LONDON, October 3.

The Hon. Lionel Walrond, M. P. (Unionist) for Tiverton has been killed in action.

The Casualty List.

ALLAHABAD, November 3.

The "Pioneer's" London correspondent cables:—"The 'Times' casualty lists from the 4th October to the 1st November, presumably referring to the fighting begun with the British advance of the 25th September, totals officers 2,358 and men 45,288."

Within Sight of Bagdad.

LONDON, November 3.

It is announced that General Sir John Nixon is now within a measurable distance of Bagdad.

Recruitment to the I. C. S.
The 'Times' Article.

LONDON, November 3.

An article on the Indian Civil Service Temporary Provisions Bill in the educational supplement of the 'Times' states that the proportion of one fourth of the candidates to be recruited by examination will not necessarily be applied each year as the Bill permits. The period must be regarded as a whole.

TELEGRAMS.

Thus it is only necessary that the proportion shall be maintained on balance over the whole period. It appears also that the Public Schools as well as the Universities will share in the task of selection. Care will be taken to not fairly by all the educational interests affected. There is every reason to suppose that the natural desire of the Universities to share in the appointments of candidates in an approximate ratio to their respective successes under normal conditions will be accepted as the working basis of selection.

SERBIA.

The Bulgarian Defeat at Krivolak.

LAHORE, November 3.

LONDON, November 2nd.—The "Petit Parisien's" Salonika correspondent says:—"The Bulgarian attack on the French at Krivolak consisted of three assaults in considerable force. The converging fire of the French artillery terribly cut up the attackers. The French charged with bayonet, many Bulgars being thrown into the Vardar and drowned. Every Bulgar attack on the French failed lamentably."—"C. and M. Gazette's" cable.

Bulgarian Losses.

ALLAHABAD, November 3.

LONDON, November 2nd.—The "Central News" Amsterdam correspondent states that the losses of the Bulgars before capturing Pirot were enormous. The Serbian artillery annihilated whole regiments and others were brought up. The orders were to take Pirot at all costs. Twenty mutinous Bulgars at Pirot have been sentenced to death.

Seat of Serbian Government.

The "Daily Telegraph's" Rome correspondent states that the Serbian Government has not been transferred to Monaster. They are no longer confident of the loyalty of Greece and have moved to a point in the interior far distant. The correspondent mentions two reports that the Bulgarians have evacuated Uskub, fearing envelopment. On the other hand a Serbian communique admits the loss of Katchanik pass, 20 miles north-west of Uskub on the Mitrobeta railway.

Bulgarian Reinforcements.

Reuter's Athens correspondent says that the Bulgarians are constantly reinforced on the front. Veles to Krivolak in view of the dangerous position which the action of the Allies has placed their forces in at Uskub and of beyond, and he mentions unofficial news from Salonika that the Serbians have withdrawn to a defile of the mountains before Prilep.

Austrians Approach the Serbian Arsenal.

An Austrian official report claims fighting against obstinate resistance on the Tchurach Plateau, a day's march north-west of Kraguevatz, of the great Serbian arsenal. The Austrians' present rate of marching is, however, below the normal.

Bombardment of Varna.

The "Times" Balkan correspondent wires from Bucharest that, according to an official telegram, the fleet bombarding Varna lay five miles off the "Goeben", "Breslau" and "Namiiden." In addition to the shore batteries which replied ineffectively the bombardiers were accompanied by several transports apparently conveying troops. The Russian fleet apparently keeps outside the mine field.

Serbians in Strong Position.

According to the Journal's Athens correspondent the Serbians did not lose Katchanik Pass on the 1st instant. They merely retired upon it. The Pass constitutes a very strong position.

Russian Help.

The "Morning Post's" Petrograd correspondent states that the enemy is making special efforts on the Dniester. The Russians satisfactory handling of the operations in this area is perhaps the most substantial help yet given to the Serbians. The enemy, instead of detaching a division, intended to reinforce. General Mackensen, has been compelled to scratch additional aid to prevent the Russian from moving westwards from Galicia into Bukovina."—"Pioneer's" Special Cable.

FRANCE.

Violent Cannonades and Trench Fighting.

LONDON, November 3.

A communique reports violent cannonades and hand-to-hand trench fighting at Neuvillevaux. The French artillery south of Soume plastered the German trenches and dropped shells among the enemy's retreats. The Germans unsuccessfully exploded several mines in Argonne without damaging the French works. The French infantry fire prevented the enemy from occupying the craters.

RUSSIA.

Further Russian Successes.

PARIS, November 3.

PETROGRAD.—A communique says:—"The enemy unsuccessfully attacked above Friedriehstadt and tried to cross the Drina in boats. The Russians during the night of October 31st rushed the trenches north-west of Tcharatorysk, capturing a machine-gun and four hundred Austrians and Germans. The enemy were driven into the swamps near Komirovo and annihilated. The Russians in Galicia crossed the Lake Ichkuv, landed at night on the opposite shore, negotiated the wire entanglements, some of which were submerged, and bayoneted the Austrian and German defenders. Further successes are reported in the Strypa region, where numerous prisoners have been made."

GERMANY.

Spreading Lies.

CALCUTTA, November 3.

A "Statesman's" special cable, dated London 2nd November states:—"Professor Flann, Chief German Naval

TELEGRAMS.

Architect occupying an exalted official rank, publishes an article in 'Faghsche Rundschau', the principle military and naval organ, with the object of inflaming German hatred against the British by representing our losses as hitherto insignificant. He writes: We are compelled to admit that England hitherto has suffered very little, while gaining a great accession of territory in South-West Africa, Camaroons, Togoland, Polynesia, Egypt, Cyprus etc. It adds:—"The cost of living in England is not much increased, while credit is scarcely affected and damage from aerial naval bombardment is trifling. Meantime her naval supremacy is quite unimpaired. Her Fleet was never stronger. Merchant ships are travelling freely and frequently as in peace time. In conclusion the article says: Germany must employ her utmost strength against Britain, her greatest enemy, who deserves neither consideration nor mercy."

ITALY.

The Italian Advance.

LONDON, November 3.

ROME.—It is officially announced that the Italians have forced the fourth line of the Austrian entrenchment on the Podgora heights.

RUMANIA.

Rumanian Intervention.

Meeting of Generals at Bucharest.

LAHORE, November 3.

LONDON, November 3.—The "Daily Telegraph's" Rome correspondent, quoting a Bucharest telegram, says:—"Bucharest is occupied by the military to prevent interventionist gatherings. A special meeting has been held of the Rumanian General Staff attended by all Commandants of Corps, Divisions and Brigades. After a stormy discussion, two-thirds of the Generals voted in favour of intervention."

Reported Resignation of Rumanian Government.

The "Mala" publishes a Salonika report that the Rumanian Government has resigned.

Interventionist manifestations are frequent, which have degenerated into riots in many places.

The "Kiore Della Sera's" Bucharest correspondent says that intervention depends entirely on the strength of the Allies' force in the Balkans. Mr. Bratiano does not intend to run any risks."—"C. and M. Gazette's" cable.

CHINA.

The Monarchical Question.
China's Reply to the Powers.

LONDON, November 3.

PEKING.—In reply to the British, Russian and Japanese representations regarding the Monarchical movement the Chinese Government says that it has always opposed the movement out in view of the recent events for the suppression of it would endanger peace and good order. Consequently Government has no other course than to promulgate a bill passed by the Legislative Council and organise a convention of citizens and representatives to determine the constitutional question in accordance with the wishes of the people. Five Provinces have already declared for Constitutional Monarchy. No strong opposition is reported in the Provinces and there is no cause for anxiety. A small number of rebels who have taken refuge beyond the reach of the Chinese law are powerless. The reply concludes that the Chinese Government appreciates the friendly spirit of advice of the three powers and assures them that it will spare no efforts to maintain peace in the Far East.

UNITED STATES.

Votes for Women in America.
Defeat in Elections.

LONDON, November 3.

NEW YORK.—The State elections in New York, Massachusetts and Pennsylvania have resulted in the decisive defeat of the proposal to enfranchise women. A Republican candidate has been elected Governor of Massachusetts and the Republicans have carried the whole state ticket as well as twelve seats in the Legislature. They have made appreciable gains in the State Offices in Kentucky and in the Legislature of New Jersey. They have elected one Congressman in New York.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)
(By Wire.)

DELHI.

The Late Mr. Keir Hardie.
Some Reminiscences.

DELHI, November 3.

A Press correspondent here who exclusively interviewed the late Mr. Keir Hardie at Delhi during his Indian visit in 1907, recalls that the deceased Labour Member was genuinely in no way associated with the political unrest in Bengal which unfortunately prevailed at the period of his visit. His purpose in coming to India (as he stated first and foremost in his interviews) was to learn only and not to teach. Indeed in public he was taciturn to a degree and made no political utterances whatever during his Delhi stay somewhat to the disappointment of the Reception Committee which consisted of Indian members of the local bar. Owing to the non-observance of official etiquette Mr. Keir Hardie's Delhi visit unhappily could not be regarded other than as private. A high Government educational officer who nevertheless was privately much in earnest contact with him one or two days

TELEGRAMS.

at Delhi expressed to the correspondent his admiration for Mr. Keir Hardie's obvious honesty of purpose and mental grasp and his keenness to require wholly and to know the fact associated with the Government of India's liberal and generous policy. His return from Simla was private and his visit to the hills seemed chiefly to have received the pleasing memories of his Scottish homeland.

CALCUTTA.

Self-Government for India.

WORK AFTER THE WAR.

The "Bengalee's Suggestion."

CALCUTTA, November 4.

In a leading article headed 'Self-Government in India' and reviewing the comments of the British Press on the recent debate in the Imperial Legislative Council regarding India's place in the Imperial Conference the "Bengalee" makes the following suggestion: "We hope that a deputation will proceed to England after the close of the war with a programme of reform which has secured for it and has behind it the unanimous support of all sections of the Great Indian community. We have not much time to lose. The war cannot last for ever and our arrangements have to be made with promptitude and decision. We hope that a session of Moslem League will be held at Bombay during the Christmas week and that a joint committee of the League and the Congress will be appointed to formulate a scheme of readjustment which may afterwards be considered and accepted at a joint session of the League and the Congress."

A Student to be Interned.

CALCUTTA, November 3.

Jatindra Mohan Chatterjee fourth year student of Bangabasi College, Calcutta, has been ordered to be interned in his own native village, Jangibari in District Dasca.

PUNJAB.

Committee's Assurance.

The Sanatana Dharma College.

LAHORE, November 3.

The provisional Executive Committee of the proposed Sanatan Dharma College at Lahore met to consider and determine some practical measures in connection with the movement. Some important resolutions were passed. The committee assure the public in general and the Sanatan Dharma Community in particular that they are taking all necessary steps to give a practical shape to the proposal which no doubt met universal approval of the community throughout the province.

The Viceroy's Visit to Lahore.

A Series of Functions.

LAHORE, November 3.

During his visit to Lahore in December His Excellency the Viceroy in addition to opening the King Edward Memorial and the Punjab Veterinary College will hold a reception for retired Indian Officers at the Government House. It is hoped that a number of wounded Indian Officers back from the front will be present.

Mr. Justice Smith's only Son Dies at the Front.

LAHORE, November 3.

Sad news has been received in Lahore of the death from dysentery in Dardaches on October 29th of Second Lieutenant Eric Henry Scott Smith, Royal Engineers, the only son of Justice Scott-Smith of the Punjab Chief Court and Mrs. Scott-Smith. The deceased officer was gazetted to a commission in the Royal Engineers on passing out of Woolwich in February last. Much sympathy is being felt with Mr. and Mrs. Scott-Smith in their great loss.

Sir Rabindra at Lahore.

His Views on Music.

LAHORE, November 3.

The students of various local colleges, both Hindus and Mahomedans, went to the railway station to see Sir Rabindranath. In spite of the short intimation they were able to get to Sir Rabindranath. They expressed their great regret at not having had any opportunity of expressing feelings of reverence and esteem they entertained for him. Sir Rabindranath in reply regretted he could not find time to meet students of the Punjab University owing to his brief stay at Lahore. He talked with students for about 10 minutes whom he thanked for their feelings for him. As the train steamed off the students cheered their great and revered countryman. The views which an eminent authority like Sir Rabindranath Tagore entertains on music which he expressed at Lahore are of genuine interest. Sir Rabindranath held that music should find a place in the curriculum of every Indian University as was the case in the American as well as Oxford and Cambridge Universities some of which had the Degree of Master of Music. In ancient India music was greatly cultivated and patronized. In modern times the English speaking generation no doubt loved music but did not cultivate it. In his schools music should be a compulsory subject but Sir Rabindranath did not want young people to devote themselves to music to the exclusion of everything else. He was not in favour of the harmonium whose music was simply barbarous and though cheap and easy to learn. He was not enamoured of the high tone music of exotic origin but has his preference for indigenous music of stringed instruments like Sitar and Banjo which have soft tones. Sir Rabindranath greatly appreciated the songs and music of the Punjab and desired to hear the Quds of Bulle Shah the well-known Sufi poet which are known to thrill audiences.

BURMA.

Offer of Motor Ambulances.

RANGOON, November 3.

Ten ambulance cars, one supply car, and one touring car had been offered by certain residents of Rangoon to the

TELEGRAMS.

Military authorities and the Commander-in-Chief has accepted the gift for use in India. The cars are on their way to Rangoon. The offer to supply trained drivers is declined for the present.

BOMBAY.

The Indian Students Friends' Committee.

Its Aims and Objects.

BOMBAY, November 4.

Indian Students Friends' Committee which has recently been formed in Bombay has issued an appeal through the local press in the course of which they say:—"It is really time that public in India took something more than passing interest in the question of Indian students abroad. With a view to focus public opinion in this matter and to do organised work for the redress of many serious grievances of these students the Indian Students Friends' Committee has been formed in Bombay. The Committee will seek to carry out its objects by making representation to constituted authorities, by holding public meetings, by bringing the matter before the Indian National Congress and the Moslem League and by other constitutional means of agitation. The Hon. Mr. Chuni Lal H. Setalvad is the President of the Committee and many other influential and representative gentlemen are amongst its office-bearers and members. It is earnestly hoped that the public all over India will co-operate in making this movement successful by joining the Committee. The Honorary Secretaries also state that further particulars will be supplied to anybody interested by writing to them."

Bombay Corporation.

BOMBAY, November 3.

The income of the Bombay Municipal Corporation for the year amounted to Rs. 124,13367 against Rs. 128,76591 for the previous year. The total expenditure for the year reached the unprecedented figure of Rs. 124,53101 indicating an advance of Rs. 404,265 on an outlay of Rs. 120,48926 for the previous year. The expenditure on plague operations during the year amounted to Rs. 127,633 against Rs. 124,682 showing an increase of only Rs. 2951. The total outlay on plague measures from its outbreak up to the close of the year under review aggregated Rs. 79,74,528.

The Bombay Congress.

More Delegates Expected.

BOMBAY, November 4.

It is expected that the attendance at the Bombay sessions of the Indian National Congress will be larger than in any other session after the Surat split says a local contemporary. Bengal will account for a good number of delegated among them being many barristers who till now kept themselves aloof from the Congress. It is expected that a large number of Mahomedan gentlemen will join the Congress this year. So far as things stand now there is little likelihood of the question of Congress compromise being settled at present. If Sir P. M. Mehta's health shows no sign of improvement, it is feared, he will not be able to attend the Congress this year. It is understood that the resolutions to be passed will be similar to those passed at the last session and the question of the Civil Service Bill will be discussed.

Keeping a Brothel.

Accused Severely Sentenced.

BOMBAY, November 3.

A man named Amin Appa and his daughter aged 17 were charged to-day before the 4th Presidency Magistrate with having bought a minor girl for the purposes of prostitution. It was alleged that the girl was placed with the two accused who kept a brothel on payment of a sum of Rs. 30 to her mother, who signed a paper agreeing that this amount should be paid off from the immoral earnings of the child. The girl was 12 years of age. She was in the brothel 3 days when the Police on information raided the place. Both the accused pleaded guilty. The father was sentenced to two years rigorous imprisonment and the daughter to eighteen months in the juvenile jail.

G. O. M's Grandson Becomes Lance Corporal.

BOMBAY, November 3.

Mr. S. A. Naoroji, grandson of Mr. Dadabhai Naoroji who was studying at Cambridge has joined the Territorials and has been raised to the rank of Lance Corporal. He will proceed to the front in a few days.

The Aryan Brotherhood.

BOMBAY, November 3.

The following is a summary of Sir Narayan Chandra-vakar's inaugural address at the Aryan Brotherhood Conference held this afternoon. Sir Narayan Chandra-vakar said:—"This second session of Aryan Conference meets at a time when the question of caste has forced itself by circumstances on our attention more than it did when we had our first session three years ago in November 1912. At that time the imperial problem of our right of British citizenship in the British colonies was indeed to the fore but it was in a more controversial stage than now. That aspect has not ceased but owing to the War and partial solution of it in South Africa its future has become somewhat more hopeful that increased interest has more prominently brought home to us the question of caste. If Colonies treat us as an inferior caste outside the pale of ordinary rights of British citizenship how have we been treating ourselves in our own country. The injustice which we suffer at the hands of the colonies is inflicted by others outside of us. What if a similar injustice we inflict on ourselves when we divide man from man and make a fetish of caste. That is becoming one of the burning questions of the day. We bewail grievances miles at a distance and yet ignore them nearer home. Our situation is somewhat alike the scene witnessed in England when the ten pound householders who demanded the

TELEGRAMS.

abolition of West Indian Slavery were blind to what was no less slavery near their very doors caused by the degradation of the very men among masters who helped to make their wealth and industry. Now our conscience is being awakened as the conscience of Englishmen was awakened in England when slavery in the West Indies was abolished. Another striking feature of the present time as affecting caste equally with many other questions in the problem of nationality. War is a terrible calamity but it is a calamity which has come to clear our notions on one or two at least of the problems of history one of them is the problem of nationality which, we in this country are striving to value as members and partners of the British Empire. The question of caste in exaggerated and the outrageous form in which we have it among us is intimately connected with that problem. We wish to raise India economically and industrially but Indian castes have been the bane of our industrial progress. Continuing Sir Narayan said that the view still prevailed that India was so vast a country in fact, it was a continent, that the idea of one nationality in it was absurd. Now during this war crisis we have a growing body of literature on nationality the first of all of which is that it is not race, religion or language that form the essentials of nationality though they may and do help its formation but it is the community of social and political sentiment born of spiritual cohesion making for what has been made a familiar phrase by this war, the soul of a people. As to the vastness of India forming a barrier to one nationality the present age has learnt from experience and wisdom that the limits of a nation are not written on the map. India is not made of Hindoos only. There are Mahomedans and Christians too and they too have to be reckoned with. Most of the Mahomedans and Christians are converted Hindoos and their sameness of nationality with the Hindoos is there buried deep. Caste has been the great incubus weighing down all those forces that tend to make us one in sentiment, memory and tradition. The idea of nationality which is gaining ground among us, is fostered by, though not born of our western culture, and is the peculiar benefit of our citizenship as British subjects.

SOUTH INDIA.

Moplah Terrorists.

Two Men Murdered.

CALICUT, November 3.

A gang of criminals that set fire to houses in Pandalur on Monday consisted of three Mopla youths, two of whom murdered a Tiyya after raiding and burning his house. The third seems to have fled in the direction of Wynad, while the former raided three Nayar houses and carried away ornaments and cash valued a thousand rupees and threatening the inmates with death. The District Magistrate, the Police Superintendent, Assistant Superintendent, Malappuram Joint-Magistrate, Malappuram Sub-Magistrate and the Tahsildar of Ernad, with a number of Constables are all in search of the rioters, who, though numerically insignificant, are apparently desperate.

A Temple Broken Into.

Thieves broke into the Trikkavu Temple, Ponnani and rooted out a historic idol obviously expecting to find gold underneath the pedestal. The idol broke into three pieces. The thieves carried only the petty jewellery adorning the idol and left behind all vessels and other portable property. The idol was really broken by Tippu Sultan during his invasion and pieces are held together ever since, the whole figure being covered in a silver case. The police are vigorously enquiring.

LATEST TELEGRAMS.

(NEWS BUREAU.)

ALLAHABAD, November 4.

LONDON, November 3rd:—The Geneva "Tribune's" Bucharest correspondent states that the fighting for Kraquevatz lasted four days when the Germans reinforced made a general attack with effectives estimated 45,000. The Serbians defended work after work inflicting losses of about 20,000. The bombardment largely damaged the town. The Germans made terrible reprisals on the Serbian population imprisoning women and children.

The "Berliner Tageblatt" says that the Serbian defence was stubborn during a determined rearguard fight. The main body of the Serbians with long columns of transport and war materials was observed to leave the town. The majority of the civilians had left days earlier. Before leaving the Serbians blew up as many military works as possible.

The "Daily Telegraph's" Rome correspondent states that a telegram from a German source admits that the Teuton forces are not in a favourable position. General Mackenson has asked for 10,000 reinforcements to replace the losses. The Serbians have not yet accepted the battle. They always retire destroying everything. General Mackenson reports that at least two-thirds of the Serbian army is intact. He anticipates a decisive battle south-west of Kraguevatz. (Pioneer Cables.)

ALLAHABAD, November 4.

The "Times" Petrograd correspondent mentions further withdrawals of Teutons apparently to reinforce general Mackenson in Serbia. The Russians are keenly watching every move and will not fail to strike hard the moment occasion offers. If the report that the Teuton divisions have been reduced to 94 is confirmed considerable liveliness may be expected in consequence of the submarine interference with the sea route to Libau. The Germans have hurriedly constructed a branch railway from the rear of Memel to Muraviovo on the Labau Dvinsk line. With this and the Tilsit Shavli Line they hope to lead the northern front. (Pioneer cable.)

బోగము నాయకులకు విన్నపము.

[సి. బి. నరసింహముగారు]

౧౯౧౧-౧౨ నా. ఫిబ్రవరి నెల తేలిది, ఏప్రిల్ నెల తేలిది ఆంధ్రపత్రికయందు బోగము వారిని గురించి వ్రాయబడిన వ్యాసములు కొంతవరకు బాధలను మనముల నాకర్షించి యుండవచ్చును. ఆ వ్యాసములు చూచిన మీదటఁ గొంతవరకు బోగము ప్రముఖులు విజృంభించి కొన్ని వ్యాసముల నాంధ్రపత్రికయందు వ్రాసిరి. ఆంధ్రపత్రికయందు వ్యాసములు వ్రాయుటచే నేను మేల్కావడ నున్నదో యని యుద్విగ్రహించుచుంటి అయినను బోగము ప్రముఖుల యభిప్రాయము తెలిసిగా నుండువా యని వారిని గొందఱుగ్గ నిర్వాధిమలతో సంభాషించితి. వాడుగల్గిన యాశ్చర్యమేమని చెప్పెను! దయామయులగు నాంగ్ల పరిపాలకులు బోగము యుద్ధముల వివాధిములు కాఁగానే వీరికి మంచి యుద్వ్యగములు లభింపజేసిరి. అందుచే నీ రాష్ట్రస్థితి ననుభవించుచున్నారే కాని వీరి యభిప్రాయము తెలిసిగా నున్నది? వీరిలో కొందఱు తాము బోగము వారిని లోబరుకఁ జెలియవలయుననియుట వీరి మొదటి గుణమై యున్నది. తాము బలిజలచునయ, గొల్లలచునయ జెప్పకొనుట స్వస్థాధారణముగా నున్నది. తాముట్లు చెప్పటకు ముఖ్యకారణము తమ కులము లోబరుకఁ జెలిసికొనఁ దగ్గు వారు గౌరవింపఁ నున్నామనియు తాముట్లు చేయుటచే దాము లోబరుకఁ ప్రపంచమున మంచి చుచున్నామనియు, దమ కులమును దామెంత దాచుకొననను నది బట్టబడులేమనియు వారు గ్రహించఁ జూతుండుట మొత్తము విచారకరము. ఇంక వారు ముందుకు వచ్చి తాము బోగమువారని లోకమునకుఁ జాటించి ప్లాటు ఫారము లెక్కి యుపన్యసింపి తమ కులమందలి లోపములను సవరించుటకు వారికి వైర్యమెట్లుండును? వారికి వైర్యము కలిగినఁ గాని బోగముజాతి బాగుపడ నేరదు. వారు ముందుకు వచ్చినఁ గాని యీసాధుమందలి లోపములు సవరింపఁబడఁ జాలవు. ఇది నిజము. ముమ్మాటికిని నిజము. కనుక నో బోగమువివాధిమలకు మహాజలా రా! మీరు వైర్యము ప్రాని జేతము నధ్వరింపుడు; స్వజాతి నున్నతస్థితికిఁ దెచ్చు. కాని యీరఁడెంత వ్రాయునెల? తానే యీసాధుకార్యమేల వహించరాదని కొందఱు అందుకేమా? ఈ వ్యాసకర్త యున్నతస్థానమలంకరింపక పోవుటచేతను దృఢ్యసంపన్నుఁడగు కాకపోవుటచేతను నింతటి భువనకార్య మొనఁబాటుపన్నాడు. కాని కొందఱు తేలికపించి సంఘముగాఁ చూడఁబోయి వస శక్తిగలవని బాటుపడఁ సంసిద్ధుడై యున్నాఁడు.

ఇంతవరకు ప్రాయముట ముఖ్యకారణమిది. యూరపు ఆమెకా ఖండములందు నొక్కొక్క జాతి బాగుపడుటకు స్వాధ్యాయులందఱో కష్టపడి యున్నారను. ఆమెకా దేశముందు మొట్టటిరకు నెల నీచస్థితియందు నీ గ్రోజాతి వారు నేలకు మహాభావుడగు బూర్కా జాషింగ్ బక్ గారి కృషిచే నైకమత్తము కలిగి యున్నస్థితికి వచ్చియున్నాడు. ఇంకముందు శ్వేతశరీరవర్ణులను త్వణప్రాములను గాఁజూప నంతటిబలము వీరిప్పటికే కలిగి యున్నాడు. బూర్కా జాషింగ్ బక్ గారు తన నీ గ్రోజాతిని కాచివెట్టుటచే గారు తన జాతి నుద్ధరించెడి. తన జాతియందును లోపముల నన్నింటి బనుల్పించి వానిని దిద్దుబాటు చేయుటచేతనే యీజాతి వృద్ధి పొందుచున్నది.

ఇప్పటికొక మాసము క్రిందఁ బరచవలయు నొకరికి పోర్ డిగారిచరిత్ర మొదల నది యాశ్చర్యమును గల్పించక పోదు. వీరు కృషిచేయుటయును, నిండ్లొడుగుచు కూలి పనిచేయు "తేమిట్ల" ఁద బనుపడియే లేనట్లె. కూలి వాంఛుకనుక వారికి మర్యాదయేలేనట్లె. నేడు ఇంగ్లాండు నకు వెళ్లిచూచుడు. వారెట్టిస్థితియందున్నారో. పార్లమెంటు లోనే లేబరుమెంట్లోఁ బనిచేసి పార్టీగా నిన్నారు. ఇంక ముందింకను నేకరింపఁగలరు. మును పార్లమెంటు సభలో వీర యధిక సంఖ్యగల వారగుచునేమో యని యితర పార్టీల వారు భయమందుచున్నారు. ఇది యంతయు నెట్లు జరిగె? క్రిందే శ్లోకులకు నొక్కొక్క హాస్తి గారి కృషివలననే ఈతఁడు మొదట నిరతురవత్తియై కూలిపని చేసి గానుముడి యెట్లో విద్యగడించి కూలివాండ్రొకఁడు పార్లమెంటునాఁగూడఁ బ్రవేశింపఁగలిగె. పార్లమెంటు ప్రవేశింపఁగనే తన గొప్ప కదవి లభించెనని భవితలతోఁ దుండూరుటకుఁ బ్రారంభించెనా? లేదు, లేదు. తాను కూలిచేయువృత్తిని కొడిగొనిన యాసపుటనే భరించి నివశాగతి శ్రేష్ఠుల వరదగిన పార్ల

రెండవ లాహోరు కుట్ర కేసు.

అశ్రావర సాక్షులు.

ఈనెల 2 వ తేదీని జరిగిన విచారణమున అశ్రావర నందరసిం గిట్లు తెలియజేసెను. నేను ౧౯౧౩ వ సంవత్సరము జూలై నెలలో మేంక్ హెబ్బాయి అచ్చట మ్యూనిసిపల్ పోలీసు కార్యాలయ ప్రవేశించి తిని ఇచ్చట గురుద్వారాపేట్లను సహజేతముల ప్రతిఆదినారమున జరుగుచుండెడివి గాధగ వాస్తవత్యిక ప్రామాణ్యమును గాధించెడివి. 1914 సంవత్సరమునందు పేట్లను గొంతవరకు జమచేయబడినది. ఈవైకము అమెరికాలోని మద్యాలకు పంపబడిన. ఐదుక సహాయముచేయుచుండిన గాధిగారు సహాయముచేయుట మారిజేసి-ఆ కారణమున జపానువర్తకసంఘము ద్వారా ప్రతిక విషయమున క్రొత్తమేర్పాటు లానరింపబడెను. కొనుగోట మారునాక 1914 సంవత్సరము మార్చి నెలలో మేంక్ హెబ్బాయి దీనికాకాకై తగినవర్గాలు లదిగక ఒకరింపబడెను. ఈ నాకవై రెండువరకు తెలియజేయుడెను. జపాను పతాక మొకటి, రెండవది పంజాబితాకము. ఈనాకవచ్చి గురుదత్ సింగుకు ఇచ్చుచుండి సిక్కులకు హాకారుమండి కొని పోయెను. ఈ నాకమండి గురుద్వారావచ్చిన 40 మంది సిక్కులచేతిసిక్కుల సహజేతమున మరణింపిరి. ఈనాక కండాపహాపురము, అల్లుగోవులకు దానికాజ్జగల దనియువాచెట్టి. గురుదత్ సింగుకు వాని గొత్త ద్రవ్యసహాయమొసర్చి నాక 1914 సంవత్సరము మార్చి 14 గో, 15 గో తేదీని మేంక్ హెబ్బాయి విడిచెను. నాకజపానుకు వెళ్లినసమయమున రొండొక్కపంపవలసినదగు గురుదత్ సింగు మేంక్ హెబ్బాయి సుఖమునాకి తొలివార్త నంపెను. కంఠకార్యదర్శి యపబూనింగు సామ్యురంప నిరాకరించెను. ఆ కారణమున కుట్రవార్త కీకరవై అగ్రహ మొదలవడి. వారిని నగరంపించి ఉద్యోగమునుండి తప్పించిరి. సమదత్తరమునకు తమ్మురానిచ్చుటలేదనియు, చాల దినములనుండి తమ్ము అన్న పానముల నుండి వేరుచేసినియు గురుదత్ సింగు వద్దనుండి తెలియవచ్చెను. దీని మూలమున వారికాంక్షాశక్తి కలిగినది. ఇంతలో కొంతమంది యిచ్చుట వచ్చిరి. అమెరికానుండి కండానుండి కొందఱు వచ్చిరి ఇండియాలో తిరుగుబాటునుట్టుట తగిన ఏర్పాటు చేయుటకు వీరచేతి కచ్చి. బాలంటియర్లజేష్టి వారిని ఇండియాకు గొనిపోవుట. వీరల యుద్ధేశము తగిన ఏర్పాటు లానరింపబడెను సమదత్త ప్రమాణమున కాకలలో ఉద్యోగములొనర్చుట. రాజభక్తి

మొలుమొబర్తతో సహాకముగఁ చూపుండెలు; అది కొంత వరకు దరిమిలచూపికి హాస్యాస్పదముగ నుండెను! తొని క్రికహాస్తి అచ్చటికి వార్త మొలుగఁ బ్రవేశించుటకు తానాక్కండేయెను. తేమిట్ల పార్టీ కొలదికాజ్జలలో నొక గొప్ప హాస్తియగుననియు, నాహాస్తి అభిప్రాయములనుదే కాక, యుద్ధపులయందు సమయము వేలక నుండలేకయును నుడివెలెను! మహానాపులకార్యమును నిర్వక్తము లగునె!

ఈనాక బోగము వివాధిలారా! మీరులయును దామె లొ-కుడెను. బహిరంగముగ మీలోపముల సవరించుకొనుటకు ప్రయత్నింపుడు. కలయుచే కుణముకల్గురుకాలము నొయి వది. ఎదకో హాక్యమును మద్యకాహి దుర్గుణములకు హాసనుచున్నాను కనుక మనము మెట్టిదైవము ము గుణముచే మనము పెంజాటులవానికి దీనిగోవువారము కామని సూక్తిగ నెవలయు. మెంజాటులలో సజ్జరము, మనలో సద్గుణ పుంజులు యన్నయెవరు, మనజాతినిబట్టి మనల ద్వేషింపఁగ నేను నిశ్చయముగ చెప్పవచ్చు. ఇది నాయుధభరము. సురము మరణములకు దాచుకొనిక విమర్శకు వారికిఁ దెలిసియుండల మునుఖ గురుదత్ కాకాలోయియును వివక్షిక వైనను వారు మనలను మాషింపకూడను. పిల్లి కంట్లుమునికొని పాము ద్రావుచు దన్నెచ్చుచు మాడునాకొనుట్లు మన జాలమును గురించి మనమొత్త దాచుకొన్నను అది తెలియని వాడుండఁ. హిందూసంఘమునకు బుట్టుటచే నాలకజాతి వంతు నెల్ల హమ్మలును మీరుగలవు. కనుక హమ్మలును తెలిసికొని వారిని గాగాడుకొనుటచే బ్రతుకన్న వధవలయును. హిందూ సంఘమింకను నిర్భయింపఁజెందక మెట్లు లోపములను గల్గి యుండుటచే నా సంఘములోని మూలం తెల్లవైతెను. నే దైర నిండు కష్టమును మరవఁగలిగిన మనము సహించవలసి యుండును. ఇదియే నామనవి. గుర్తుబడుటచెట్లు మన్నించుటకు నాను నన్ను చచ్చింపు గాక!

వ్యతిరేక్తములకు కరదత్తములకు నకన్లు వ్రాయును, ఆయుధముల దొంగతనముగ కొనిపోవుట మున్నగునవి జరిగెను. 1914 సం॥ సెప్టెంబరు నెలలో వీరు సింగపూరువకు వచ్చిరి. నాకా శ్రీమతుల కావలయుండు కొనుగోటమును నాకను వీరు చూచి ఈ నాకలోని వానిమల భూమిపైకి రానిచ్చుటలేదు. తాము వారికి సహాయము చేయుచు మరయు, విచారింపఁగలదని యు, వీరాగానిమలకు తెలియకవచ్చిరి. కొంతమంది సహకారుల గూర్పుటకై వా స్నేహితులు పిదంగు సింగపూరువకువచ్చిరి. మామోడ ౧౯౧౩-౧౪ తేదీ కలకత్తావేరెను. అవరకే కొనుగోటమును ఓడ అరటికి వచ్చి మూడెను. బట్టిబట్టి పోరాటమునందలి మా కిచ్చుదేరినను పంజానువకు వచ్చి కొనుగోటమును ఓడవగలిగిన ఆగోరమును ప్రజలకెగిరిది వాంల ఆంగ్లనారతమువారై తిరుగుబాటుచేయుటకు ప్రోత్సహించుటకు విశ్వయించితిమి. విశేషమునుండి తిగివచ్చి వారు వెక్కిరింపగో నేను పంజానువకు పోతిరి. పోలీసు ఇన్ స్పెక్టరుగారు ముగ్గురుసరించిరి. కొందఱు తమతమ కష్టస్థానములడిగిరి. అక్టోబరు 16 గాని 17 వ తేదీనిగా అవ్వతపరముగో దిగిన వీరిసంఖ్య అత్యధికము. అచ్యుతసరములో నేనును నా హితులును నా నక్ సింగు ధర్మకాలకు పోతిమి. విదేశములకుండి ప్రజలు కచ్చుచునేయుండిరి. వీరందఱు వైధ్యకాలలోనే బసచేసిరి. దీహాశలిమతకు మేమందఱు వెళ్లితిమి మాలోమేము తరచుగ ప్రసాదించుకొను ముడికే వారము. తిరుగబాటుచేయుటకు మరంఖ్య చూడనియు, అందువలన నిండ్లశుభావుల ముయు నీమన్నును విషములను బాటుసింగు నాకోచెప్పెను. చాల మంది సహకారులతో నంకాన తీర్థమునకు నేను వెళ్లితిరి. తిరుగుబాటుకు అమెరికా నుండి చాల మంది వచ్చిరనియు వీరు కలకత్తాలో నావీవేయబడిరనియు, కాని వీరు నాకుయును తెలియకొని పోయియు రనియు నాకిచ్చు తెలిసినది! గ్రామస్థులలో అసంతృప్తి కలగజేసి వారిని లేవదీయుటకు జగత్రాయ కర్తాసింగు అను నిరువురుపంపబడిరి. వీరికిబాంబులు మున్నగువాటినిచేయు నీర్వుకల దనియు ఆయుధములకొరకు వీరు దొంగలునను పోవుమండి రనియు నాకుతెలియవచ్చినది. తిరుగవచ్చునపుడు లాహోరునకు టిక్కెట్టు పుచ్చుకొని ఏడియో ఒక చిప్పిచ్చేమనలో దిగుచు వీనికలసిగొనుటకు కొందఱు నిశ్చయింపబడిరి. తిరుగుబాటుకు ప్రత్యేకదిండు తేర్పుకపబడినవి. మాలో కొందఱు త్వలో మరము తిరుగుబాటు చేయవలసినదని అరిరి. ౨౬-౧౧-౧౪ వ తేదీని తిరుగుబాటుచేయుట కిదివరకే నిశ్చయింపబడినది వసుసింగు చెప్పెను. ప్రైవేతమును తమసహకారులకు తెలుపుటకు తాను తక్షణమే మరలవలెనని సచ్చానివెరకు అనెను.

23-వ తేదీని 50 మంది సహజేతమైరి. వారికి ఆయుధ పావుగిరి తగినంత లేనట్లెను. కొందఱు సహజేతమునకు రాలేరు. ఈకారణముల మనచేతి గాత్రి సిక్ హాలిలాకి, కె గారులకు మధ్యకు సహజేతగురులకు నిశ్చయింపబడింది. మునిసాడా ప్రతికప వారందఱు సహజేతమైరి. వీరముధపాటులై యుండిరి. సహజేతమైర వారందఱు 50 మంది యుండిరి మాత్రమున నుండి ఒకను విడిచిపోయెను ఆయి మూడు ఇట్లు విడిచిపోయెనారి పట్టి చువులకు సహజేతమైర వారి పేర్లు అప్పుడు ప్రాసికొనబడెను.

రామచంద్రపురము తాలూకా కరణముల సంఘము:- ది 24-11-1915 తేదీని అసవర్తిరు కామనాయ మూలువాడ డిగో రుకాములపాటి కామేశ్వరరావుగారి అధిపత్యముక్రింద కొకరొడిగు జరిగెనది ఆతిర్వనాధ వైతము తెక్కనేయక రిగుని కరణమును దనుచేసి. పాణిగపల్లి రామచంద్రరావుగారు రావీరుకు (లేదవల్లె) వసిరి. ఆ గాధిసవాధిసతి గాని సంఘాసమోగములకు కుత్రతరయను గామోగ్యోగ సులవకపంపరాగతకు సహమ్యుద్ధుపడెదగు నాకావారును విషమును గురించి, ప్రభుత్వమునా రాలోదియ సంగతులనుగురించి రద్దుపడుటవల్ల విశేషాశ్చర్యము ప్రజలకుకలగు ఇక్కట్లులకు గుఱించి విశేషముగా నుపన్యసిందిరి. తాము జీవకటానుపాలెముచేదీ గ్రామరామకామరంపుజరిగినిగొడిగు నకు 9 గురు పోయెను 10 మందిచువా వార్త ముకొని నెల విచ్చిరి జి 27 రిగురుకు అడ్డుకొనకమున వెక్కిరింపజేయుటాకో ఇండియావార్తల నొసంగునవి 15-1-1915 కంక పంపరాచాచ్యులకు విశేషాశ్చర్యముకొనిచుండవలసి యీ మొలకు న.కలముగల రికార్డును వెల్లడిరచిరి. ఆపరి ప్రభుత్వవిషయ సంబంధమున తీర్మానమును గానింపబడినది.

ఆంధ్రదేశ వార్తలు

గుంటూరు అన్నదానసమాజము. — అక్టోబరు నెలలో ఈ సమాజము వారి తరఫున ౯ ముఖముల సంతకములతో మొత్తము ౧37౧ మంది బీదలకు భోజనమొనగబడెను. ౧౬వ తేదీన ప్రాచీన కేంకెనుబ్బారావుగారి కుమార్తె వివాహమునకు తీసుకొని సందర్భమున, ౨వ తరగతి ప్రత్యేకపు సంతకములతో యిందలి ౧౭2 మంది బీదలకు భోజనము పెట్టింది.

ఒక మరణము. — రాజమహేంద్రవరమునందలి రావు సాహెబు గారి పిల్లల్ని వారాయనస్వామి వాణుడు గారి భార్య 3౦ సంవత్సరములు కాపురము చేసి ౧౬ నుండినట్లు గని కకలైత్యము నుభవించి కడచిన 3౦ వ తేదీన పతివ్రత లండనుకు కోరికొనడి యుత్తరమరణము నందె నని పుర వాసులు వ్రాయుచున్నారు.

విశ్వబ్రాహ్మణ మారకథ: — గోదావరి జిల్లా పాలకొల్లు కాపురమున కొనూరు భోగలింగచార్యులుగారు యాత్రాత్థము పోవుచు విశాఖపట్టణము నెల్ల 28-10-15 తేదీ రాత్రి చీపురు కలియెట్లు జమిందారుగారి గృహమున నలొపాఖ్యానము మారకగా ప్రసంగించిరి. వీరు విశ్వబ్రాహ్మణుల యనప్పటికి మాటిమాటికి గోవిందవాసుస్వరణ గావించిరి. ఇందుచే నభిరు లందరికి వివరము మరలె యుత్సాహము కలిగినది.

జంట గేదెమాడ: — కృష్ణా జిల్లా ఏలూరు తాలూకా కొన్నలి గ్రామములో అక్టోబరు 28-వ తేదీన ఒక యాడిగ వాని గేదెకు జంటమాడ లోకదానిముట్టి కొకటి యంటుకొని పుట్టిరి. గేదె రెండు దినములు కప్పడడి యొక మాడతలను బ్రతుకెట్టి తరువాత ఈ రోకపోయెను. పిమ్మట గ్రామస్థులు దానిని లోకొనెట్టికేసి విగిరినకుండునీడ్యంగా రెండవమాడ దాని నంటుకొని బ్రలు వెనెలెను. ఒక మాడ పోయి, రెండవది వెళ్ళి ఒక దానికి 4 కాళ్ళు; రెండవ దానికి ౪ కాళ్ళు పిమ్మట వివర్యాసముచు చూచుటకు యట్లుపట్టు గ్రామస్థు లనేమో వచ్చిరి. — ఒక గ్రామవాసి.

మిడుతలదండు, మార్కాపురము తాలూకా: — ఈ నెలము మార్కాపురము తాలూకాలో కొద్దిగావచ్చింది మైస ఎండిపోవడము రుతులు చాలసంతోషముగా నుండిరి. ఇట్లుండగా వైష్ణవ జిల్లా కలెక్టరుగారు మిడుతల వచ్చి మైసవచ్చి పుర్రులుగా తినివేసిరి. ఇప్పటికి యీ తాలూకాలో 4 నెలలకు గాను ఈ సంతోషము వచ్చింది మైస వాగు న్నువి. ఈ సంతోషము 10-20 గ్రామములలో ఈమిడుతలదండు వడి వాడెనుచేసిరి. వచ్చింది సంతోషము ఈలాగు, లేనిసంతోషము ఆలాగు. ఇయిటుండ, పశువులవాడ మాడరావచ్చుది. పెద్ద పులులు, చిరుతపులులు, లోడేళ్లు, మనుష్యులు జీవములను ఏలూరు నుండితరువాత ఆలాగే పశువులను తినుచున్నవి. అని బామ్మలూపురమునండి యొకవిలేజు వ్రాయుచున్నాడు.

ఒక విద్యార్థినిక కథ: — అక్టోబరు 1౬వ తేదీన విశాఖ పట్టణము జిల్లా, భీమవరపట్టణము తాలూకాపద్మవాడ గ్రామములోగల బోర్డు పరిమెంటరీస్కూలుల వారు విద్యార్థినిగిరి గురించి ప్రాధులుకు టీచర్లు, వాసుల మొకలగు వారందరు మీటింగు జరిపిరి. వారు విచిత్రవృత్తి చరిత్రయను అంబ రియోరాఖ్యానమును ప్రసంగించిరి. తక్కిన కార్యక్రమము నిర్వహించుచున్న వెంకట పాతశాలయందు సంస్కృతమును గూడ నేర్పి కృష్ణజలపరమెని యుపాగ్రాస పాధికారియై, పాతశాల యొకకు కృష్ణచేయబడెనని ప్రధానోపాధ్యాయునిగ ప్రసంగించిరి. బహుమతులును చిలువించుచు విద్యార్థులకు పంచిపెట్టబడెను. రాజకర్త గీతగానముతో సభ ముగిసెను.

ఆంధ్రవనితా విద్యార్థినుండరి, పితాపురము. — అక్టోబరు 28-వ తేదీ నాయులెను “రామా నుభు, అందలి నీరులు” అనునవియను గురించి పితాపుర కోస్తాపాత శాలలో పాడుగంటి టీచింగరసింహారావు పంతులుగారి యధ్యక్షతన సభ జరుపబడినది. కొంతమంది విద్యార్థులు రామా నుభునుండరి నీరులను గురించి వ్యాకరణ విశ్లేషణ నుభవ్య సింహినెమ్మల మండలియధ్యక్షులగు ఆదిపూడి సోమపాథ రావుపంతులుగారు రామానుభునుండరి యుత్తరమరణము నెల్ల విద్యార్థుల మనసలకు మార్పు ట్టుపెట్టెను. పిమ్మట సభాధ్యక్షులు రామానుభునుండరి కర్ణన లలితయోక్తులుగాక చాల భాగము కృష్ణానీడ్యముగ నే కర్ణింపబడినవని యుక్తియుక్తము గను సోదాహరణముగ నుభవ్యసింహి.

తేలవపాతశాల, నరసాపురము: — దేవుడును చా కిరిసందర్శమున పూర్వవిద్యార్థి కొప్పర్తి భాగముగి గారు వ్రాసి కలిపిన పద్యములకులక ఈక్రింది చరిత్రాంశములు తెలి యుచున్నవి: “ఆగ్రాసాధిపత్యము వహించిన శ్రీరా తాపిహరయ్యగారు పాతశాలయొక్క ప్యాంథివశిలో ప్రధానోపాధ్యాయులుగా నుండిరి. ఒకప్పుడు పాతశాల పీఠాధిపతిగా, అప్పడక్కడ హెడ్మాస్టరుగానున్న నాది నాసింహుమంతులు గారు దాని నుద్ధరించిరి. ఈపాతశాల 1858 వ సంవత్సరమున స్థాపించబడినది. ప్రస్తుతపు పాత శాలాధిపముమొదట దేవినాగర్తకశాలగా నుండెను పిమ్మట దానిని సంకాదిపిది ఆత్మాని సత్వేషముగా మరల దానిని బ్రెలనగారికి బహుమతిగా నొసంగిరి. బ్రెలనగారు దానిని పాతశాలగాగావించి ధర్మకర్త కప్పగించిరి. ఇప్పటికి ధర్మ కర్తవ్యమునే జరుగుచున్నది. ఇప్పటి హెడ్మాస్టరు జయ రామరావుగారు పేదవిద్యార్థుల విద్యాభివృద్ధికి ‘పూర్వము’ ను స్థాపించి వారికి విశేషముగ సాయముచేయుచున్నారు. రాజధాని మొత్తముయొకంటె ఇక్కడ నెక్కువమంది విద్యార్థులు పక్షులలో కృతార్థులగుచున్నారు. ఆపాంథ ములలో ఈపాతశాలకు సాటిలేదు. సబుకలెక్టరు రాయగారి కోరికపొకారము బసిరెడ్డిగారు (కోస్తావన) కీర్తిదాసీదేశ ము నొసంగిరి.”

బాలికాపాతశాల, మండవీటి: — మా గ్రామమునందలి గవర్నమెంటు బాలికా పాతశాలలో 27-12-15 తేదీన పి రాఘవేంద్రరావు పంతులుగారి ఆధిపత్యమున బాలికలకు బహుమతు లీయబడెను. ఈసమయమున కొనుటకు పురవాసులు రూ 50 లు విరాళముగానొసంగిరి. ప్రధానోపాధ్యాయులు పాతశాలాచరిత్రమును చదివిరి. “ఈపాతశాల శ్రధమన దంటు నీతారామచీమితులుగారిచే (1883) స్థాపించబడెను. కొంతకాలముకు లోకలోభమువారు దీనిని తమ ఆధిపత్యము క్రిందికి తీసికొనిరి. ఇదికొంతకాలముకు గవర్నమెంటువారు తీసికొనిరి. ఈసంఘము మూలము కొన్ని జల్లులు పుస్తకములు ఇచ్చియుండెను ఇంకొకయుపాధ్యాయుడెవడను. బ్రెలనగారి 68 పుస్తకములు బాలికలచే చదువబడెను.” ఒకబాలిక శ్రీ విద్యనుబొచ్చియచ్చిన యుపన్యాసమును, కోలాటమును, బో పీల కర్తవ్యని పాఠమును చూపటకు కత్తంతానందమును కల్పించెను. పాతశాలాస్థాపనల భాగకాథ మొక బహుమానమును, ఈపాతశాలలోనే ఆత్మకరగతిలో బహుస్వల్పకాలమునందలి చనిపోయిన ద ట్టునేకంబుబుద్ధులునుండలి ప్రేమనూచక ముగా నొకబహుమతియు, దంటు కృష్ణమూర్తిగారిచే పంప బడి వారికోరికపొకార మొనగబడెను. బాడ్డిచక్రగిరిగారికి జయమగుగాక యన కీర్తనతోను, ప్రసిద్ధిఁబడుగారికి వందల సమర్పణముతోను, కరతాశక్త్యులతోను సభ జ పవర్తనముగా ముగింపబడెను. — పురవాసి.

తేనాలి పురవాసి. — మా తాలూకా గ్రామములలో స్థాపించిన వ్రాయుట తప్పుకు సాక్షులును చెప్పి, తప్పుకు అన్నట్లు కాఖలు చేయుట ఆధికమైనది. ఇది పురములలో ఇయిండగా శ్రీలక్ష్మణ ఇంటకున్న బియ్యమును అమ్మి సొమ్ము చూచుకట్టబ, కొందరు బ్రాహ్మణ శ్రీ పురములను ఎకలబాంధు పెంచుట, పెంచించుట వారికి నుజ్జగతములు, రహస్యముగా అన్నము కట్టబు మాములు అయియున్నది. ఈ సంగతియుంటున్న వెమిటికిని కిడ్డలనకు తెలియకుండవారికి అన్నపరగానాతో కలసిన యొక మంతును తల అంటి వారిని కళనుచేసికుంటూ యున్నాడు. ఈయను అంటుబడ్డవారు కుక్కలకన్న అధన స్థితిలో నున్నాడు. ఈయను కొన్ని మామములలో తలకెక్కి పిచ్చుగా మారుచున్నది. అప్పుడు కట్టిజేయించి కసిడికొట్టి మంచి ఇచ్చుచున్నాడు. అంటిగాక బియ్యము అమ్ముట కొద్దుడ్ర అందరికి సరిపడుగరా. అట్టి స్థితిలో కొద్దుడు ఒక రకు వచ్చిన కొద్దుడ్రకు కొమ్మలైన తిగవుపెట్టి కొమ్మలైన ఈయను అంటి కొద్దుడ్రకు కొమ్మలైన పురములు చెరచు చున్నాడు. ఇట్టి మాతెవారికి నమింపబడె ఆంతులేకంద బహుమతున్నది. అందరికి తెలియె యున్నది. ఏమిచేయుటకు పీలులేక వచ్చినది. ఆహ! ఈ యంతులను చెసిన కాపురములు నేను ఎగినది నుమాను 6-6 మాత్రము ఉన్నవి ఇందును గురించి గవర్న మెంటువారు ఎదుకు బాగ్రతలేసి యీయూ దులు వాడవారికి కీర్తిచేయగో వారు తెలియదు. ఇకవైన బాగ్రతలేయరుగని నమ్మెరు.

పురవాసి.

దీపావళి వసూళ్లు. బందరు ఆంధ్రజాతీయకళాశాల

ఆంధ్రజాతీయ కళావిజ్ఞానము.

నవముగారంభమున నెవజల్లుబడిన దేవాస్థులయ బీజ ములలో మొలకయెల్లి దీపివాభివృద్ధి గావించి బందరు ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల. బందరుమొదల పదియవ సంవత్సర మునకు డిప్యూటీ సచివకుల పిల్లలతో తెలమిడి తకాది అయిచు సువత్సరములలో రెండువందల వాలములు, ఆది సాధారణ విద్యార్థులగుచు, అయిచు సాంకేతిక విద్యార్థులుగల్గి కల్గియున్నవి. ఈవత్సరమునకు కళాశాలాంగముల చూడ దిగున వివరింపబడి విధముగ సొమ్ము కృత్యమైంది.

1. మెకానికలు ఇంజనీరుగళాఖ యాంత్రికవిద్య	రూ 3000
కళాగారము	
2. సెవిల్ యంకెగళాఖ	రూ ౧,000
3. కమర్షలు గళాఖ	రూ ౧,000
౪. చిత్రలేఖనము	రూ ౧00
౫. కళాసాయకళాఖ (ఖచ్చికానున్నది)	రూ ౧౫000
	౪2౫00

సాంకేతిక కళలలో విద్యనెచ్చు ప్రతి బాలకును స్వతంత్రజీవనంపాద:తు సమర్థుడై దేశభాగ్యము నభివృద్ధి పరచుచు నిజమైన దేశోపకారి యగుచున్నాడు. పురాతనసాంధ్ర దాయమున కనుకణ్యులుగను, నూతన ఆభిప్రాయముసారము గను గురుబ్రహ్మచారియనకు వలయు ఏర్పాటులు విద్యాలయ మునందు సమకూర్చబడినవి. విద్యార్థిగృహమునందు 50 బాల కులు వివిధజిల్లాలనుండి సంపాదించినవారు, వాసులుగ నున్నార వారి యొ గ టే మును క తు బాధ్యులు వారికి స్నేహన మాచర్యభావము లంకురింప జేయువారు వగు ప్రధానోపాధ్యాయులు మువ్వరు సుసాగుసహితముగా తమకొరకు నిర్మింపబడిన గృహములలో కాపురముగనున్నారు. ఈవిశేష లక్షణమునుబట్టియే ఈకళాశాల పొరానికి ఋన్యశ్రీకు చిహ్నముగల్గి దూరములై తలదాక్రల మనుస్థుల సమ్మ కనుతోడ సంపురు బాలకులకు సర్వసౌకర్యములను సత్కా కోశ్యాస్నానమును విజ్ఞానాను రక్తియు నిరంతరము గల్గించుచున్నది.

రాబోవు సంవత్సరములో ఆ నేకనూతన సాంకేతిక కళలు విద్యాలయమునకు జేరనున్నవి. కళాశాలాధికనములు వెంపొండవలెను విద్యార్థిగృహకరణి మూడింతలు కావలెను. ఈపాధ్యాయులకు మరి నాలుగుగృహములు నిర్మింపబడవలెను.

బాలకుల ఆరోగ్యముకొరకు చికిత్సాలయము ముఖ్యుగ సగము ప్రాణికల ఆరాధనామందిరము నొకటి కళాశాల శ్రీ రామ సరోవరతీరమున నిర్మాపనలెను. కుతూహలము కలదు. ఈ ఆశుబంధములు విశేషధనము వలనగా నుచుమాపు. దీపావళి పండుగదినమున దేశోపకారి కార్యపోషణకు పట్టణ ములయందును పల్లెలయందును ఇంటింటికిని తిరిగి ధనము వసూలు చేయు ఆచారము ఏర్పడియున్నది. అటుల పోగుజేయ బడిన ధనములో విశేషభాగము ఈ విద్యాలయమున కీసంకన్న రము పంపుటకు ఆంధ్రదేశాభిమాను లెల్లరును ప్రార్థకులు. దీపావళి విజయోత్సవ సమయమున సర్వవ్యాపకములను దాక ధర్మముల నీతీరున కృతార్థత నొందుటకు సత్కృత్యములు ప్రేరేపించురుగాక?

బందరు శ్రీఆంధ్ర (భోగరాజు జిల్లాభి సీతారామయ్య, జాతీయకళాశాల) కోవలై నాయులరావు.

ఆభిలభారత మహాద్భుతమంతుము: — అభిలభారత విద్యా కాస్పరెన్న సమాజేశము కాగ నే నై సంఘ సమా జేశమును పూసాలో జగత్తును కావ్యోంతుటకు ఇచట ప్ర యత్నములు జరగుచున్నవి. బొంబాయిలో నీసభకు జరుప వలదని 20 వ. తేదీ లక్ష్మీలో జరుపబడు సంఘ సమాజేశమున తీర్మానింపబడినయెడల నై అంశము ఆ చరణలోనికి లేచు ను. బొంబాయి రాజధాని మహమ్మదీయ సంఘముయొక్క సిలిగములు సంస్కారమును కోరుచున్నది. 1910 సంవత్సర మున ఈ సంఘముకు నుమాను 20,000 రూపాయలు మూల ధనము కలదు. సంఘమువారికి రాబడి తక్కువైనది. ఈ ధన మంతయు కనపడుట లేదు. ధనము సగుడుబాటుగాక సంఘ ము వారి లాలూకు వార్తాపత్రికావ్రమరణ ముపి జేయుచున్నది. ఈ పత్రికకు క్రమమై పరిపాలనము గూడ లేదు. ౧౯౧౩ సంవత్సరమునుండి కాంగ్రెస్సోదాహరణ మొనగములేదు. ఈ కృతకరముల వన్నటి నిమగ్నిపవలసి యున్నది. సిలిగముల న్నటి మాల విచారించు నిమిత్తమై సంఘసభ్యుల సమాజేశ మొనగ్రుటకు యత్నములు చేయవలసి యున్నది. ఇందులకే ఆభిలభారత మహాద్భుతమంతుము పూసా కావ్యోంపవట.

కృష్ణా మోటారు సర్వీస్ కంపెనీ

కృష్ణా జిల్లాలోని యేలూరు తాలూకా యందుగల చింతల పూడికిని యేలూరునకు 30 మైళ్ల పొడవైన బోకలు పండు బోడ్డుగలదు. ఆ బోడ్డుమీద యేలూరునకు చింతలపూడికిని రాకపోకలకు ఎడబండ్లమీదను నుమారు 20 గంటలు పట్టును. ఆ ప్రయాణమిప్పుడు రెండు మూడు గంటలలో నుకరముగ జేయవచ్చును. ప్రయాణ సౌకర్యములు గలగజేయుటకై కృష్ణా మోటారు కంపెనీ స్థాపించబడినది. ఆ కంపెనీవారు ప్రస్తుతము రెండు పెద్ద మోటారు బండ్లను చింతలపూడి బోడ్డుమీద వాడుకయందుంచుట కేర్పాట్లు చేయుచున్నారు.

ఒక మోటారు బండియందు తదనకు 28 మంది ప్రయాణము చేయగలరు. ఈ మానమునందు మోటారుబండ్లు నడుచుట ప్రారంభమగును. బండ్లు ఏ తేదీనండి నడుచునదియును టిక్కెట్లధర వివరమును కంపెనీవారి నిబంధనలను బండ్లు నడుచుట ప్రారంభించుటకు వారముదినములకు ముందు ఏలూరు నందును చింతలపూడియందును బోడ్డునకు ప్రక్కలకుండు స్టేషనులలోను ప్రకటనములమున వెల్లడిచేయబడును.

ప్రాప్తేటరు,

కృష్ణా మోటారు సర్వీస్ కంపెనీ.

త్రికాలదర్శన అద్దము

మీకు భౌతభవిష్యద్వర్తమానముల నెరుంగ కోరికగలదేని మాకు వ్రాయండి. త్రికాలఫలము లరయ నిది యొక్కటియే మార్గము. ఈ అద్భుత మునకయి యోగ్యతాపత్రికలు మాకు వచ్చి యున్నవి. స్త్రీలు, పురుషులు, బిడ్డలు దీనియందు వస్తుకముగల వారందరు వారి యూహలను, తత్ఫలితములను దెలిసికొనగలరు. దూర దేశముల నున్న మీ బంధువుల స్నేహితుల యోగక్షేమములు, యుద్ధసమాచారములు, పరక్రమున లాభనష్టములు, వస్తువుల ధరలు, పరీక్షాఫలితములు, ఉద్యోగము మొదలగు ప్రశ్నలకు మా యద్దము తృప్తికరముగ జవాబు ఇచ్చును.

పెద్ద చక్కని సీమ అద్దము	6	0	0
సీమ అద్దము	8	9	0
సామాన్య అద్దము	2	9	0

ఉత్తరములు ఆంగ్లేయభాషలో వ్రాయవలెను.

ఆపాభాయి వాగ్భిజీ ఫటల్,

కరంసాద్. ఆనందమార్గముగా, కైరాజిల్లా

Ashabhai Vagbhijee Patel, Karamsad.

Via Anand Kaira District

కైరాజిల్లా శేషులైన గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి చక్కని

రంగుల చిత్రపటము

ప్రతి 1-కి వెల 0-1-0, 12 ప్రతులకు 0-9-0

వి. పి. ఖర్మూ ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,

పోస్టాఫీసు నెం 212, మదరాసు.

చూడండి! చూడండి! చూడండి!

మదరాసుకుండి మీకు ఏసామానులు ఎన్ని ఎంత విలువగలవి కావలసియున్నను మాకు వ్రాసినయెడల స్వయముగా ఖరీదుచేసి సరసమైనధరలకు మంచిసామానులను కంపెనీ ఒక్కసారి పరీక్షించి చూచిన మీకే తెలియగలదు.

విలాసము—గోకేలు ఏజెన్సీ

కమిషను చూచు

42 వాలాబారోడ్డు, మద్రాసు.

THE [PHONE 431]

HOTEL CLARENCE.

GOLD MEDALISTS.

BAKERS, manufacturing Confectioners, and well-known Caterers.

Estimates for Dinners, Evening Parties, and Children's Treats free on application.

WEDDING CAKES, Xmas and, New Year Cakes prepared.

Branches:—

COMMERCIAL HOTEL, Armenian Street.

Y. M. C. A. RESTURANT, Esplanade

BAR ASSOCIATION RESTURANT,

High Court Building

సర్వోత్తమ కుతూరము.

ఈ క్రింద కనబడినవి మందులు కాలదేద భేదములు లేక ఆహారవృద్ధులకు స్త్రీపురుష లిరువురును సేవించిన ఎప్పుడును నిశ్శుభముగ నుండగలవు.

మననముండరి మాత్రము.

40 గల దబ్బికయును రూ 1-0-0

రాజవైద్యనారాయణజీ కేశవజీ

20 చీవాబార్ రోడ్డు మద్రాసు.

మద్రాసు న న్యము.

ర. ఆ.

ర. ఆ.

మేలైన వచ్చాను నువాననకల్లం పెద్దబుడ్డి 0-4

నకల్లం శేరు 1-కి 0-12 డిల్ దజక్ బుడ్డు 2-0

పీకే (కులములు 120) 8-4 తాంబూలముకు నువానన

వ్యాపారముల మాత్రం 8-0 పొగాకు టిక్ 1-కి 0-4

అరపీకే అందరికి 1-10 డిల్ దజక్ బుడ్డు 2-8

వి. పి. ఖర్మూ ప్రత్యేకము. క్యాటలాగు ఉచితము.

యక. శ్రీనివాసయ్య కంపెనీ,

తపాలవెట్టె నెం 188 రు, మద్రాసు.

మదన కామేశ్వర లేహ్యం

ఇది మేనాము, నిక్కాక, కుక్కనమ్మము, అతిమాత్రము, వారింది మిక్కిలిబలమును ధాతువుప్రేసి, రక్తవృద్ధిని, యౌవన నుభవము, సంతానప్రాప్తిని, నరములపటుత్వమును కలిగించు వరప్రసాదము. 2 డబ్బీలు చాలును. 20 కు|| డబ్బీ రు. 1-0-0 ఘనసారచందిని:— ఎరువు, తెలుపు, పసుపు, అంటు)

నగరొగములను మాత్రపుమంటకు, తక్షణమే మాన్యును.

2 సీసాలు చాలును. సీసా రు. 1-4-0 వి. పి. చార్జి కేరు.

ఆముక్కేద సమాజ్, పొందూరు. గుంటూరు జిల్లా.

నళసంవత్సరాది సంచిక

నళ సంవత్సరాది సంచికను సంవత్సరాదికి ప్రచురించుటకై ప్రయత్నములు చేయఁబడు చున్నవి. దానియందు ప్రచురితము గావలసిన వ్యాసములు చిత్రపటములు సత్వరంబుగఁ జేసినగాని సంచిక సకాలమున వెలువడుట కవకాశము గలుగదు. భాషాభిమానులు తమ వ్యాసములను త్వరగా బంపి మా యుద్యమమునకు దోడ్పడ ప్రార్థితులు. ఉపయోగపైన చిత్రపటములనుఁ బంపదలచిన వారు వాసని వెంటనే పంపుటకు ప్రార్థితులు.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము.

7, తంబునెట్టివిధి, మదరాసు.

తామర తైలము

డబ్బీ 1-కి వెల 0-4-0, 12-కి రూ. 2-10-0

మాతామర తైలము

ము ఒక్కడబ్బాను నాలుగు లిటరలు కొని నాలు గైడు సాచులు రాచినయెడల తామర నిర్మలముగును. నయము కాని యెడల మీ నాలుకగాలు తిరిగి తీసికొన వచ్చును.

ఈతైలమును ఒక సారివాడిన నుభవడగలరు. దీనిని రాచిన మంటయుండదు. చర్మము నలుపెక్కదు.

అమృతాంజనముడిపో 6, తంబునెట్టివిధి, మదరాసు

గ్యాల్లీస్ మోటారు పాఠశాల

మోటారుబండ్లు నడుపుటకు, వాటిని బాగుచేయు గలగు తరీకీయను నిచ్చుటకు మోటారుబండ్లు ఎట్లు నడుచునో యేయేభాగములు యేయేపనులుచేయునో అవి చెడిపోయినపుడు స్వల్పముగాచేయు రిపేరులను యాచుకముల నెల్ల అభ్యాసపూర్వకముగా ఈపాఠశాలలో, యూరోపియన్ కొరవల్ల నేర్పించబడును. ఇది రెండు మాసములలో నేర్పించి గవర్న మెంటువారివద్దనుంచి లై సెన్సు యిప్పించి పంపబడును. యిందులకు ఫీసు 40 రూపాయలు కట్టవలయును.

క్లాసు నవంబరు మొదటివారమున ప్రారంభింపబడును. రాదలచినవిద్యార్థులు అక్టోబరు నెల 31 తేది లోపల 10 రూపాయలు అధ్యాప్తుగా పంపుకొని తన కొకస్థానమును నిలుపుకొనవలయును. పాఠశూరివిద్యార్థులు కోరినచో నివసించుటకు తా వొసంగబడును. ఈ క్రింద మదనూరించువారికి వ్రాసికొనుదు.

గ్యాల్లీ అండ్ కో, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

Galley & Co., 149 Broadway, Madras.

వేరు శె న గ ల ను ఒ లు చు యం త్ర ము.

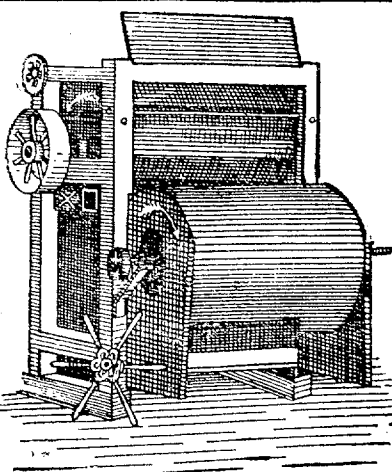
ఇవి ఇంజనీయరులు, యినుప టక్కుకంపెనీవారివల్ల తయారు

వేరు శెనగ కాయలను పగులగొట్టి, పప్పు నలగ

కుండ తీయుటకుగాను ఈయంత్రము నిర్మించబడినది.

కావలసిన రకమును తెలియపరచి స్థలమున

ధరలు తెలియపరచబడును.

సామాను వర్తకులయిన

చేసి నష్టయి చేయబడును.

కోజు 1-కి 12 గంటల కాల మునకు

80 మొదలు 100 బస్తాలువరకు తయారు

చేయుటకుగాను మూడు తరగతులుగ నిర్మించబడి యున్నవి.

చిరునామా:— బీహైవ్ ఫౌండరి లేక టక్కుకంపెనీ, నెం|| 9, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

ఆనంద గ్రంథమాల

శ్రీమదమరసింహకృత

సామలంగ నుశాసనము

ఆంధ్ర ఆర్మీయ పర్యాయపద సహితము
చిన్న పైట మేలైన కాగితములు. మంచి అట్ట
బైందు వల్లవేయువానికి ఆత్మంతోపయోగము.

వెల 0—8—0

ఆర్. వేంకటేశ్వర్ ఆన్ కో.

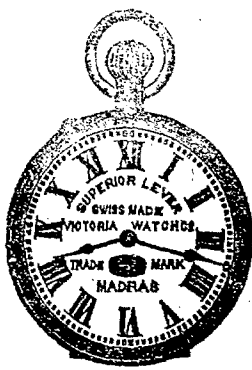
ఆనంద ముద్రాలయాధికారులు,

మదరాసు.

రజస్వరుచేసిన బారెల్ మార్కు

సుపీరియరు లీవరు గడియారము

దీనికి 7 సంవత్సరములు ఉత్తరవాది పత్రం యివ్వబడును.

ఈ గడియారము చాలా కాలము
గడిచేటందుకు సీమలో మాకంపె
నకిగాను గెట్టితరమైన సామాను
లతో చేయబడినది. దీనిలో మా
కంపెని పేరున్న పీపాయిమాడ్కు
వేసియుండును. ఈ సుపీరియరు
లీవరు గడియారము మావద్ద తప్ప
యితర కంపెనీలతో దొరకదు.
యది సరియైన కాలము చూపు
నదియు నిండా మందరముగను
లోతట్టు అద్దపు మూతగలదియు.
మాకంపెని పేరు ఎచ్చటను ప్రబలుము కావుట కొరకే
ఈ గడియారములో మాకంపెని పేరువేసి తక్కువ ధరకు
అమ్ముచున్నాము. మునుపటి కాలము 3—8—0.
ఇప్పుటి వెల గొలుసుతోచేసి ,, 3—0—0.
విక్రయించు వాచీ కంపెని, పూకాటపేట, మదరాసు.

ప్రపంచచరిత్ర

మూడవ సంచిక వెలువడినది.

(గ్రంథకర్త:—గా. హరిసర్వోత్తమరావు, ఎం. ఏ.

శైలిసులభము. కథలు చదివినట్లు చదువుకొన
వచ్చును. బహు ప్రాచీన కాలమునుండి లోకములోని
అన్ని దేశములలో జరిగిన సంగతు లిందు వ్రాయ
బడును. చందాపద్ధతి ఆరుసంచికలకు రు. 2-0-0

అంచెకూలి లేదు. ప్రవేశరుసుము లేదు.

సిద్ధమయిన సంచికలు పి. పి. గా పంపుదుము.

కలయువాడు:— ప్రపంచచరిత్రకార్యాలయము,
145, కావీధి, మదరాసు అని వ్రాయుడు.

ఇశాం! ఇండియామహిమ ఇశాం!
ఈ పుస్తకమునందు ఇండియాదేశముయొక్క విస్తృత
విశేషములను అనేకకాన్త్రములలోనుండి గ్రహించి లోక
జ్ఞులను గోరే ప్రకటించి యున్నాము. ఇండియాదేశ
ములో జన్మించిన ప్రతిమనుష్యుడును అకల్మషుగా జన్మ
వలయును. ఈ పుస్తకమునకు వెలలేదు. తపాలాఖర్చులేదు.
వైద్యశాస్త్రి మణిశంకర్ గోవింద్,
ఆలంకరిత చౌవధాలయము, 157 బ్రాడ్వే,
96, మాంటుగోడు, మదరాసు.

మదరాసు మోటారుఇన్స్టిట్యూటు

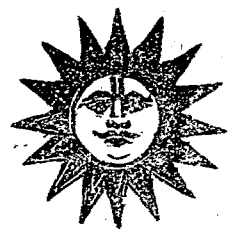
24 జనరల్ పీటర్సురోడ్డు

మాంటుగోడ్డు పోస్టు, మదరాసు.

మోటారుబండ్ల యంత్రనిర్మాణమును, నడుపువిధానము
ను, బోధనావ్యవస్థయు గలవియును. పుస్తక గమనిక:—
పొరుగురివిద్యార్థులకు ఉచితముగవసతియు, భోజనాదికములు
ను ఏర్పాటుచేయబడును. పులిసెల పుస్తకమున క్లాసుప్రారం
భమునకు తయారైన వైనాకరికి శిష్యాగృహచేయబడును. స్వల్ప
సంఖ్యయేదీనికొనబడును. మేనేజరుగారికి వ్రాసికొనుడు.

కుంకుమపువ్వు

కంకుమపువ్వు

కుంకుమపువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు
మావద్ద దొరకును. కొనువారు నూర్యమా
యును గమనింపుడు. కరస్పాండ్లము మొదలగునవి
ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్. నారాయణ ఆండు కంపెని.

21, హమ్మంపేటి, బొంబాయి.

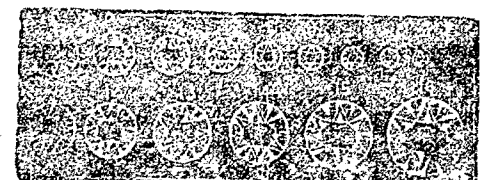
ఉమ్మిడి - రామయ్య శెట్టి,

గురుసామి శెట్టి కంపెని,

షరాపు వర్తకులు, మదరాసు శాస్త్రు.

తంతి విలాసము:—“ఉమ్మిడియార్”

ఇంద్రక్రింద కనుపరచినట్లున్న ఇతరమొత్తాన్ని
బర్మానైజులకు తగుమైనటుల ఇమిటేషన్ కెంపు,
లున్ను వైక్రంతములు వగైరా కమలములున్ను
బేడకాసులు అణకాసులున్ను బంగారపు నగలు
న్ను పైరాళ్లుగల నగలున్ను, వట్టు రుమాళ్లును
కావలసినవారు మా కాటలాగులను తెప్పించుకొని
ధరలను తెలుసుకొని మాకు ఆర్డరు పంపుదురని
ప్రాధీనుచున్నాము.

దీపావళి బహుమతి గడియారము

ఇదిదీపావళి బహుమతులకని మూడే రెప్పించబడిన జేబు గడి
యారము. ఇది మిగుల సుందరముగను, మంచివనివానితనము గలదిగ
నుండును. తీయు ప్రతివాడికిని తప్పిరి, ఆనందమును ఇచ్చునుటకు సంది
యములేదు. సరియైన కాలమును జూపుచుండు వానిలో నిది యొకటి.

వెల పోస్టేజికాక రు. 1—12—0.

వాజీకరణ లేహ్యము

ఈ కేరళ లేహ్యమును సేవించుటచే వాతములు, పిత్తములు
సెగరోగములు, మేహములు తొమ్మునెప్పులు, పోవుటయే గాక
ముసలితనమునుమాన్చి యమితానందము నిచ్చును. వణకునునై తము
తీగ్గునన దీనిగుణముల వేటచెప్పలేం.

24 తులములు లేక 2½ సేరు లేహ్యము వెల రు. 2—0—0.

పోస్టేజి ,, 0—4—0.

రెండు సేర్లొక్కటేసారి తీసిన, పోస్టేజి ఉచితము.

జిపాను పట్టువంచలు

రాగల దీపావళికండుగై నిడుటవలె చెప్పించబడినది. ఇండోరంగ
కావలసినను ఉన్నది. కట్టకొనుటకు, ఉత్తరీయమునకు వైటకు పనికి
వచ్చునది. 5½ మూలలనిడివి 2½ మూలలవెడల్పు పట్టుకంచె 1-కి 2-0-0.

పోస్టేజి 0-4-0.

ఒకటే తడవ రెండుపంచలుకొనిన పోస్టేజిలేదు.

జాలరుచౌకములు 1½ మూలగలది 1-కి రు. 0-15-0, 2 మూలలగలది రు. 1-6-0.

రెండుచౌకము లొకటేతడవకొనినయెడల గజ్జుబడ్డియు, అత్తలార్థాటపు స్త్రీమునుదితము.

ధనలక్ష్మి కంపెని, C వేంకటేశ్వర్ మేస్త్రివీధి,

సామలకాటపేట, మదరాసు.

వనోషధి సారసపరిలా

ఇది జేహముగండులు సెత్తుకుగడ్డలను ముడిచి కలచ వర్మశోగములను బాగుజేయును. కీళ్లపొట్టు పాతవాతముపురోహి
మీసడట్టు, రక్తవికాశమువలనగలిగిన అన్ని రోగములను దీనివలన నయముగును. ఇచ్చగ్యమునకు కాంతినికలిగించును. వాడతంతు
వులకు పుష్టినిలిగించును. కెత్తుకు కుద్దితది కృత్రిజేయును. దీనివలన శరీరమునకు బలము, ఆరోగ్యముకలుగును.

ఒక సీసామందును వాడిన తోడనే శరీరములో నొకవిధమైన మార్పు గనుపించును. రెండు
సీసాలు వాడిన తోడనే శరీరము బాగుపడును. సీసా వెల రు 1-4-0.

కుంకుమందు:—ఇది చర్మమునుపూర్తిగా బాగుజేసి రోగమును తుడుర్చును. భారతనాథునల్లి తాగు
టకు మించు) నాగల్లేలెలము వైపుతకు మందు. ఈరెండుకని నెలరోజులకు సరిపోవునుండు 5-0-0.

ప్రాప్తేయ:— పి. డి. సావంత్, గకళ, పనసవాడి, నం. 2, బొంబాయి.

Proprietor P. D. SAVANT Panaswadi, No. 144 No. 2, Bombay.

జలాబ్మాత్రలు:—మలము సకాలమునకు సరిగావెడలకుండున ఆలిమిందగించి పొత్తికడుపు ఉల్బి
అనేకవ్యాధులకు కారణముగును. ప్రతిదినము రాత్రి ఒకమాత్రసుతనిన మలబద్ధరోగముమాని, ఆలి
గలిగి శరీరమున కారోగ్యము గలుగును. డబ్బీ 1-కి రు. 0-8-0 వి. పి. సహా 0-10-0

అమ్మతాంజనండిపో 100 ఫెరెరోడ్డు, బొంబాయి. అమ్మతాంజనండిపో, చెన్నపురి.